

**DİN EĞİTİMİNDE FEN BİLİMLERİ KAVRAM VE KONULARININ
KULLANILMASI**

Selma EMİNOĞLU

**Yüksek Lisans Tezi
İlköğretim Anabilim Dalı**

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif HAŞILOĞLU

2016

Her hakkı saklıdır

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİN EĞİTİMİNDE FEN BİLİMLERİ KAVRAM VE
KONULARININ KULLANILMASI

SELMA EMİNOĞLU

İLÖĞRETİM ANABİLİM DALI

AĞRI

2016

Her hakkı saklıdır

21/11/2016

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Din Eğitiminde Fen Bilimleri Kavram ve Konularının Kullanılması” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐

Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐

Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☒

Tezimin 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

21.11.2016

SELMA EMİNOĞLU

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

TEZ ONAY FORMU

Din Eğitiminde Fen Bilimleri Kavram ve Konularının Kullanılması Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif HAŞILOĞLU danışmanlığında, Selma EMİNOĞLU tarafından hazırlanan bu çalışma, 18/11/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak **oybirliği / oy çokluğu (3/0)** ile kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Hasan GENÇ

İmza :

Üye : Yrd. Doç. Dr. Süleyman AYDIN

İmza :

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif HAŞILOĞLU

İmza :

Yukarıdaki sonuç;

Enstitü Yönetim Kurulu .../.../201.. tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Kani ZİLBEYAZ
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaklardan yapılan bildiriş, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak olarak kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

DİN EĞİTİMİNDE FEN BİLİMLERİ KAVRAM VE KONULARININ KULLANILMASI

Selma EMİNOĞLU

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı - Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif HAŞILOĞLU

Bu araştırmanın amacı ortaokullarda okutulan "Din Derslerinde Kullanılan Fen Bilimleri Kavram ve Konuları ile Fen Bilimlerinin Din Dersine olan katkısını belirlemektir. Araştırmada survey (alan taraması) yöntemi ile ortaokul öğrencilerine anket, Din dersi öğretmenlerine de yarı yapılandırılmış mülakat yapılmıştır.

Çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz döneminde 7.ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşan 500 ortaokul öğrencisi ile 2014-2015 eğitim öğretim yılında ortaokulda görev yapan beş Din Kültürü Öğretmeniyle yürütülmüştür. Bu çalışmada ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerine 13'ü kapalı 4'ü açık uçlu olmak üzere 17 maddelik DDFBK anketi ve beş Din Kültürü öğretmenine de yarı yapılandırılmış mülakat uygulanmıştır. Bu anket ve yarı yapılandırılmış mülakat formları; Fen Bilimlerinin din eğitimine olan katkısını ve din derslerinde kullanılan fen bilimleri kavram ve konularını belirlemek üzere öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma sonucunda; din dersi öğretmenlerinin, derslerinde Fen Bilimleri dersinin kavram ve konularını kullandıkları, ders işlerken konuları öğrencilere daha iyi kavratmada fen bilimlerinin olumlu etkisini gördükleri, öğrencilerin de din

derslerinde fen ile ilgili sorular sorduğu ve din ile ilişkilendirdikleri fen konuları "İnsanın Yaratılışı, Vücudumuzdaki Sistemler, Doğa Olayları, Mevsimler, Kar, Dolu, Yağmur, Güneş Sistemi, Bitkilerin Yararları, Çevre, Hayvanlar, Madde, Element, Suyun Oluşumu, Organların Görevi, Evrenin Oluşumu, Evrenin Düzeni, Kaldırma Kuvveti, Küresel Isınma, Kan Vermek, Organ Bağışı, Gezegenler, Temizlik, Namaz Kılmak ve Oruç Tutmanın Bedene Faydaları" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca din dersi öğretmenlerinin fen bilimleri kavram ve konularından faydalanmalarının öğrenciler tarafından olumlu karşılandığı tespit edilmiştir.

2016, 139 sayfa

Anahtar Kelimeler: Fen kavramları, Fen kavramlarının din derslerinde kullanımı, Din eğitimi, Fen kavram ve konuları

ABSTRACT

Master Thesis

THE USAGE OF SCIENCE CONCEPTS AND TOPICS IN EDUCATION OF RELIGION

Selma EMİNOĞLU

Ağrı İbrahim Çeçen University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Elementary Education

Advisor: Asst. Prof. Dr. Mehmet Akif HAŞILOĞLU

The purpose of this study is to determine the contribution of the science concepts and topics used in religion subjects and science to religion subject itself. In this study, there was conducted a poll for secondary school students and a semi-structured interview for Religion Teachers via survey method.

This survey was carried out with 500 secondary school students that consist of 7th grade and 8th grade students in 2015-2016 academic year and 5 Religion Teachers who worked in the school in 2015-2016 academic year. In this study, a DDFBK pool with 17 objects 13 of which were closed-ending and 4 of which were open-ending questions was conducted on secondary school 7th grade and 8th grade students and a semi-structured interview was carried out on 5 Religion Teachers. This pool and semi-structured interview forms were carried out in the aim of detecting the notions of students and teachers on defining the contribution of science to the education of religion besides the concepts and topics of science that are used in Religion lessons.

In the conclusion of this research, it is observed that religion teachers used science concepts and topics in their lessons, they saw a positive impact of science on a better comprehension of students while they were studying, moreover, students asked

questions about science in Religion lessons and the topics of science that they made a connection with religion were " The Creation of Humanbeings, The Systems of Our Body, Natural Phenomenon, Seasons, Snow, Hail Fall, Rain, The System of Sun, Benefits of Plant, Environment, Animals, Substance, Element, The Formation of Water, The Order of it, The Lifting Power, Globalization, Giving Blood, Donation of Organs, Planets, Hygiene, The Benefits of Praying, and fasting". Furthermore, it was concluded that students found Religion Teacher's getting benefit from the science concepts and topics positive.

2016, 139 pages

Keywords: Science concepts, The Usage of Science Concepts in Religion Subjects, The Education of Religion, Science Concepts and Topics.

ÖN SÖZ

Yüksek Lisans eğitimim boyunca, benden bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen, çalışmalarımın tamamlanabilmesi için her türlü şartı sağlayan ve bana her zaman her türlü desteği sunan çok değerli danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif HAŞILOĞLU' na teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans tez savunması için değerli zamanlarını ayırarak Trabzon'dan Ağrı'ya gelen çok kıymetli hocalarımız Sayın Doç. Dr. Hasan GENÇ 'e ve Sayın Tuncay ÖZSEVGECİ hocalarıma teşekkür ederim.

Çalışmalarım esnasında bana yardımcı olan Sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Süleyman AYDIN ile meslektaşım Uğur BİRGE 'ye teşekkürlerimi borç bilirim.

Yüksek Lisans çalışmalarım boyunca benden manevi desteğini hiç esirgemeyen sevgili arkadaşım Şenay KOCADAĞ'a ve eğitimimin tüm süreçlerinde her türlü destekleriyle beni yalnız bırakmayan aileme özellikle anneme teşekkür ederim.

Selma EMİNOĞLU

Kasım 2016

KISALTMALAR

FB	: Fen Bilimleri
DKAB	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
DDFBK	: Din Dersinde Fen Bilimlerinin Kullanılması Anketi
N	: Denek Sayısı
K	: Araştırmaya Katılan Öğretmen
B	: Bayan
E	: Erkek
%	: Yüzde
f	: Frekans

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmanın Örnekleme ve Yapılan Çalışmalar.....	29
Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğretmenler İle İlgili Ön Bilgiler.....	32
Tablo 3: Din Dersi Anlatılırken Yararlanılan Dersler	35
Tablo 4: Fen Dersinden Yararlanma Nedenleri	37
Tablo 5: Din İle Bilimin Çatışma Durumu	40
Tablo 6: Din İle Bilim Çatıştığında Hangisi Esas Alınır	42
Tablo 7: Dini Dersi Konularını Anlatmada Bilimin Yardımcı Olma Durumu	44
Tablo 8: Bilimsel Gelişmeler Dine Karşı Bir Tehdit Oluşturur Mu?.....	46
Tablo 9: Din Derslerinde Fen Konularından Yararlanmanın Öğrencide Oluşturduğu Tepki	50
Tablo 10: Din Dersinde Öğrencilerin Fenle İlgili Soru Sorduğu Konular.....	54
Tablo 11: Din Dersi Öğretmenlerinin Kendilerini Fen Alanında Yeterli Görme Durumları	56
Tablo 12: Din Dersi Öğretmenlerine Fen İle İlgili Seminer Verilmesini İsteme, Seminere Katılım ve Seminerin Faydalı Olup Olmayacağına Dair Düşünceler.....	58
Tablo 13: Din ile İlişkilendirilen Fen Konuları.....	61
Tablo 14: Dine Zarar Veren Fen Bilimleri Konuları.....	66
Tablo 15: Öğrencilerin Anketin Birinci Bölümüne Verdikleri Cevaplar.....	69
Tablo 16: Öğrencilerin Anketin İkinci Bölümünün Birinci Sorusuna Verdikleri Cevaplar	73
Tablo 17: Öğrencilerin Anketin İkinci Bölümünün İkinci Sorusuna Verdikleri Cevaplar	78
Tablo 18: Öğrencilerin Anketin İkinci Bölümünün Üçüncü Sorusuna Verdikleri Cevaplar	83
Tablo 19: Öğrencilerin Anketin İkinci Bölümünün Dördüncü Sorusuna Verdikleri Cevaplar	87

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: İmam Hatip Ortaokulu Temel Dini Bilgiler Dersi(İslam; 5)Öğretim Programı Ünite, Kavram, Kazanım ve Açıklamalar.	22
Şekil 2: İmam Hatip Ortaokulu Temel Dini Bilgiler Dersi(İslam; 6)Öğretim Programı Ünite, Kavram, Kazanım ve Açıklamalar.	23
Şekil 3: İmam Hatip Ortaokulu Temel Dini Bilgiler Dersi(İslam; 7)Öğretim Programı Ünite, Kavram, Kazanım ve Açıklamalar.	24
Şekil 4: İmam Hatip Ortaokulu Temel Dini Bilgiler Dersi(İslam; 8) Öğretim Programı Ünite, Kavram, Kazanım ve Açıklamalar.	24

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vii
KISALTMALAR	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	2
1.2. Araştırmanın Problemi	4
1.3. Alt Problemler	4
1.4. Araştırmanın Amacı	5
1.5. Araştırmanın Alt Amaçları.....	5
1.6. Araştırmanın Varsayımları.....	5
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
2. İLGİLİ LİTERATÜR VE KURAMSAL TEMELLER	6
2.1. Fen Bilimleri	6
2.2. Din Eğitimi.....	8
2.3. Din ve Bilim.....	11
2.4. Fen Bilimleri ve Din	19
2.5. Uluslararası Yapılan Çalışmalar	25
YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırma Modeli	28
3.2. Araştırmanın Uygulanma Süreci.....	28
3.3. Evren ve Örneklem	29
3.4. Verilerin Toplanması	30
3.4.1. Yarı yapılandırılmış mülakat formunun geliştirilmesi ve analizi	30
3.4.2. Anket formunun geliştirilmesi ve analizi	33

BULGULAR ve YORUMLAR	34
4.1. Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formu Bulguları ve Yorumları	34
4.1.1. Birinci Tema: Din dersi öğretmenlerinin din dersini işlerken yararlandıkları dersler	34
4.1.2. İkinci Tema: Din dersi öğretmenlerinin Fen Bilimlerinden yararlanma nedenleri	37
4.1.3. Üçüncü Tema: Din ile bilimin çatışır mı?	40
4.1.4. Dördüncü Tema: Din dersi öğretmenlerinin din ile bilim çatışırsa esas alacakları disiplin	42
4.1.5. Beşinci Tema: Dini anlatmada bilimin yardımcı olması	44
4.1.6. Altıncı Tema: Bilimsel gelişmeler ve din	46
4.1.7. Yedinci Tema: Öğrenci açısından din dersinde Fen Bilimlerin den yararlanma	50
4.1.8. Sekizinci Tema: Din dersinde öğrencilerin fenle ilgili soru sormaları	54
4.1.9. Dokuzuncu Tema: Din dersi öğretmenlerinin fen bilgileri	56
4.1.10. Onuncu Tema: Din dersi öğretmenlerine Fen Bilimleri ile ilgili seminer verilmesi	58
4.1.11. On Birinci Tema: Din ve fen konularının ilişkilendirilmesi	61
4.1.12. On İkinci Tema: Fen Bilimleri konularının dine zarar vermesi	66
4.2. DDFBK Anket Bulguları ve Yorumları	69
4.2.1. DDFBK anketinin birinci bölümü için bulgular ve yorumlar	69
4.2.2. DDFBK Anketinin İkinci Bölümün Birinci Sorusu İçin Bulgular ve Yorumlar	73
4.2.3. DDFBK Anketinin İkinci Bölümün İkinci Anket Sorusu İçin Bulgular ve Yorumlar	78
4.2.4. DDFBK Anketinin İkinci Bölümün Üçüncü Anket Sorusu İçin Bulgular ve Yorumlar	83
4.2.5. DDFBK Anketinin İkinci Bölümün Dördüncü Anketin Sorusu İçin Bulgular ve Yorumlar	87
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	91
5.1. Tartışma ve Sonuç	91
5.1.1. Birinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç	91
5.1.2. İkinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç	92
5.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç	93
5.1.4. Dördüncü alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç	94
5.1.6. Altıncı alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç	97
5.2. Öneriler	98

KAYNAKÇA	99
EKLER.....	105
EK 1. Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formu	105
EK 2. Anket Formu	106
EK 3. Öğretmen Mülakatları.....	108
EK 4. İzin Belgesi	128
EK 5. İntihal Raporu	130
ÖZGEÇMİŞ.....	139

GİRİŞ

Bilgiye ulaşma yolları günümüz olanaklarıyla çok kolaylaşmıştır. Bu nedenle eğitim sistemimizin amacı da değişerek çağa uydurulmuştur. Artık günümüzde eğitim ve öğretim öğrenciye hazır bilgiyi vermektense bilgiye ulaşma yolunu, öğrencilere üst düzey becerilerin kazandırılma biçimini, problemleri çözülmesini ve bilimsel yöntem süreç becerilerini kullanma becerisini öğretmeyi hedeflemektedir. Bu becerilerin edinildiği derslerin başında da Fen Bilimleri dersi gelir (Kaptan 1999). Fen Bilimleri'nin kapsamı ve içeriği incelendiğinde birçok alana ait bilgiler barındırdığı görülebilir. Bilim evrendeki olayları anlama çabası olarak ele alınırsa doğa bilimleri ya da deneysel bilimler arasında yer alan fizik, kimya, biyoloji, astronomi, yer bilimi gibi birçok bilim ile birlikte sosyal bilimler ve din bilimi de “bilim” başlığı altında değerlendirilmektedir. Günümüzde bilim “science”ın tanımı olarak kabul görmektedir hâlbuki geçmişte “science”ın tanımı "fen" olarak yapılmaktaydı (Sevinç 2011).

Son zamanlarda eğitime genelden özele birçok misyon yüklenmiştir. Bu görevleri sıralarsak; bireyleri ve toplumları hazırlama, şekillendirme, değiştirme, geliştirme, olgunlaştırma ilk sıralarda görülmektedir. Eğitimin olmazsa olmazı, beden, sağlık, sanat, teknik eğitim ve hayatımızın tüm alanına etkisi olan bireyin inandığı ya da inanmadığı dinin eğitimidir. Bu yüzden din eğitiminin etki alanı diğer eğitim türlerine göre daha fazladır (Şimşek 2014). Din eğitiminin, eğitimden farklı bir amacı olmayacağından din eğitiminin tanımını, bireyin dini davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme denemeleri süreci olarak yapılmaktadır (Tosun 2010).

İnsan doğası itibarıyla din ile sürekli yakından ilgili olmuştur. Din öğretiminde insan-din ilişkisine bakıldığında bu gerçek su yüzüne çıkmaktadır. Bu gerçek dolayısıyla insanın varlığının sebebini anlamlandırmada kendisi hakkında bilgi edinmesinde dinin ortaya koyduğu verileri kullanması kadar doğal bir şey olamaz. Fizik ötesi ile ilgili insanın sorduğu sorular ve bu sorulara en tatmin edici cevaplar dinin verilerinden elde edilmektedir (MEB 2010). Sosyal bir varlık olarak

insanın bulunduğu toplumun düzenini sağlama misyonu da olan dinin eğitiminin de planlı, amaçlı ve eğitim kurumlarında alanla ilgili eğitimcilerle yapılması gereklidir.

Okulun toplum hayatının yansıması olarak düşündüğümüzde, bilim insan için ne kadar önemliyse dinin de bir o kadar gerekli olduğu görülmektedir (Gülçür 2013). "Din ve bilim" bu iki alan arasında din: kıyaslanabilir, tartışılabilir bir disiplin olmaktan ziyade, insan için vazgeçilmez bir inanç unsurudur (Saka 2014). Fen konuları doğa yasalarından oluştuğu için doğada üstün sosyal bir varlık olarak insan bağlı bulunduğu din açısından da eğitilmelidir.

DKAB ve FB dersi mevcut yaşantımızda önemli yeri olan, günlük işlerimizden örnekler veren, anlaşılması gerekli olan derslerdir. Aslında akıllı ve hisleriyle birlikte düşünen insan yetiştirmek amacıyla bu iki ders arasındaki olumlu ilişki ispat edilmeli, çeşitli açılardan incelenmeli, geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Önceleri akıl ve dinin birbirinin karşıtı olarak düşünülmesi neticesinde dine ihtiyacın olmadığı fikri aşılammıştı (Tarhan 2012).

Gülçür (2013)'e göre bazı dersler arasında bütünlük vardır, bu dersler birbirini tamamlamakta, bir soruna çözüm bulma ve yargılama açısından, birbirinin anlaşılmasına olumlu etki sağlamaktadır. DKAB ve FB dersi de birbirinin anlaşılması ve peşin hüküm vermeden yorumlamanın gerçekleştirilmesi adına birlikte okutulmasında yarar görülen dersler olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan bu iki disiplinin hâkim olduğu alanın sınırları bellidir. Yapılan iş bölümü her iki düşüncenin kendine has olan karakterlerini koruyacağı gibi aynı zamanda anlamsız çatışmaların odağı olmaktan da korur.

1.1. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, hayatımızı kolaylaştırdığı gibi eğitim sistemindeki yeniliklerin de bu gelişmelerden etkilenmesini sağlamıştır. Yapılan yeni çalışma alanlarında tek bir disipline bağlı kalınmayıp, birbirini destekleyen, birbiriyle bütünleşen başka disiplinlerden de yararlanılmaktadır. Bunun sonucunda çok disiplinli alanlarda eğitim görme ihtiyacı artmaktadır (Turna vd 2012).

Sürekli güncellenen eğitim sistemleri yeniliklere uyum sağlayarak öğrenci yetiştirmeli ve farklı disiplinler arasında bağlantı sağlayarak bu alanlardaki öğrenmeleri bir bütünlük içinde öğrenciye aktarmayı planlamalıdır. Bu sebepten

dolayı bir disiplinin öğrenme ve öğretme sürecine diğer disiplinler de katılarak disiplinler arası öğretim gündemde tutulmalıdır (Arslantaş 2006).

Disiplinler arası kavramı birden fazla alanı bir araya getirmek ve birbiri içine almak demektir (Cluck 1980; Kline 1995). Disiplinler arası yaklaşım öğrencinin farklı alanlardaki bilgileri bir araya getirmesini kolaylaştıran, kavramlar aracılığıyla analiz, sentez gibi üst düzey düşünme becerilerini gelişmesini sağlayan bir yaklaşımdır. Disiplinler arası yaklaşım öğrenme ortamının renklenmesi, hareketlenmesi öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanması, ilişki kurma becerilerinin ve derse ilgilerinin artması bunun sonucunda da anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi açısından oldukça önemlidir (Aybek 2001). Disiplinler arası yaklaşımın amacı farklı disiplinlerin bakış açılarından faydalanarak belli bir konunun anlamlı bir bütün halinde öğrenilmesine imkân sağlamaktır (Yalçın ve Yıldırım 1998). Disiplinler arası yaklaşımda bir kavramın veya konunun ele alınması değişik yönlerden açıklanabilecek bilgilerin ilişkili disiplinlerden alınarak bütünleştirilmesi söz konusudur (Aydın ve Balım 2005). Bu yaklaşımda esas unsur, öğretimin konu, kavram etrafında düzenlenerek farklı disiplinlerin bilgilerinden faydalanıp bilgilerin etkili bir şekilde bütünleştirilerek sunulmasıdır (Yıldırım 1996).

Etki alanları ve problem çözmede kullanılan bilimsel yöntemler açısından bütünleştirme yapmaya en uygun alanlar teknoloji, matematik ve Fen Bilimleri olarak görülmektedir (Rodriguez 1997) Zamanla öğrencilerin disipline dayalı öğretimde zorlanmaları derslerden soğumaları büyük bir olasılıktır. Öğrenilen bilgilerin günlük hayattan kopuk olması, işe yaramaması, somut olmaması, uygulamasının güçleşmesi gibi problemler oluşmaktadır (Yıldırım 1996). Kaliteli bir eğitim için farklı disiplin olarak öğretilen Fen Bilimleri, matematik, sosyal bilgiler, yabancı dil ve din kültürü ve ahlak bilgisi dersi ve bu disiplinlerdeki bilgileri önemsemenin yanında disiplinler arası yaklaşıma da odaklanılmalıdır. Bu da işbirliğine dayanan nitelikli müfredatlarla gerçekleştirilir (İşler 2004).

Türkiye'de eğitim alanında birçok araştırma yapılmaktadır. Bunlardan birçoğu tek disiplin üzerine yapılan çalışmalar olup çalışılan o disiplinin gelişmesi ve problemlerinin çözülmesi adına yardımcı olabilecek çalışmalardır. Ancak disiplinler arası alanda yapılan çalışmaların sayısı yabancı ülkelerle kıyaslandığında ülkemizde oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Yapılan disiplinler arası çalışmalar genellikle

sosyal bilimler alanında yapılmıştır. Ülkemizde Fen Bilimleri alanında yapılan disiplinler arası çalışma sayısı ise çok azdır (Turna ve Bolat 2015).

Bilindiği gibi günlük yaşamda en az fen kadar önem taşıyan ve öğrencilerin bilimsel düşünme yöntemlerini etkileyen, düşüncelerinin gelişiminde olumlu yâda olumsuz etkisi göz ardı edilemeyecek derslerden biri de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersidir. Fakat yapılan literatür araştırmasında özellikle din ve Fen Bilimleri adı altında yapılan çalışmalara baktığımızda bu tür çalışmalar Türkiye de yok denecek kadar azdır. Bunun örneklerine yabancı ülkelerde yapılan çalışmalarda daha çok "din ve bilim" başlığı adı altın da rastlanılmaktadır. Örneğin (Barnes 1906; Nord 1999; Loving and Foster 2000; Southerland et al. 2001; Leonov 2011; Taber 2013; Hanley et al. 2014). Ülkemizde de benzer olarak “Din ve fen ortak değerlerinin karşılaştırılması” (Saka 2014) üzerine çalışma yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın problemi Fen Bilimleri dersinin konularının ve kavramlarının din derslerindeki kullanılması ile ilgili öğretmen ve öğrencilerin düşünceleri nelerdir? Sorusudur.

1.3. Alt Problemler

- 1) Din derslerinde din dersi öğretmenlerinin fen kavramlarının kullanıp kullanmadıkları ile ilgili öğretmen ve öğrenci düşünceleri nelerdir?
- 2) Din öğretiminde Fen Bilimlerinin katkısı hakkında öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?
- 3) Öğretmen ve öğrencilere göre din eğitiminde din dersi öğretmenlerinin kullandığı fen kavramlarını nelerdir?
- 4) Öğrenci ve öğretmenlere göre din ile ilişkilendirilen fen kavramları nelerdir?
- 5) Öğrenci ve öğretmenlere göre öğrencilerin din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili sordukları sorular nelerdir?
- 6) Öğrenci ve öğretmenlere göre dine zarar veren Fen Bilimleri konuları var mı?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Fen Bilimleri dersinin konularının ve kavramlarının din derslerinde konuların öğretiminde, dini konuların anlaşılmasına ve öğrenilmesine olan katkısını belirlemektir.

1.5. Araştırmanın Alt Amaçları

- 1) Öğretmen ve öğrencilere göre din eğitiminde din dersi öğretmenlerinin fen kavramlarını kullanıp kullanmadığını belirlemek
- 2) Öğretmen ve öğrencilere göre din eğitiminde Fen Bilimlerinin katkısının olup olmadığını belirlemek
- 3) Öğretmen ve öğrencilere göre din eğitimde öğretmenlerin kullandığı fen kavramlarını tespit etmek
- 4) Öğretmen ve öğrencilere göre din ile ilişkilendirilen fen kavramları belirlemek
- 5) Öğretmen ve öğrencilere göre öğrencilerin din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili sordukları soruları belirlemek
- 6) Öğretmen ve öğrencilere göre dine zarar veren Fen Bilimleri konularını ve kavramlarını belirlemek

1.6. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmada yarı yapılandırılmış mülakat sorularına öğretmenlerin samimi ve inanarak bir şekilde cevap verdikleri,
- Öğrencilerin anket sorularını düşünerek, samimi ve dürüstçe cevapladıkları,
- Her okuldaki öğrencilerin demografik özellikleri, aile yapıları, maddi gelirlerinin benzer olduğu varsayılmıştır.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma Ağrı ili, Merkez Ağrı İmam Hatip Ortaokulu, Alpaslan Ortaokulu, 75. Yıl Ortaokulu'nda, öğrenim gören toplam 500 öğrenciyle,
- Ortaokullarda din dersi eğitimi alan Müslüman öğrenciler ile,
- Ortaokullarda eğitim gören 7.ve 8. sınıf ortaokul öğrencileriyle,
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Temel Dini Bilgiler, Hz. Muhammed'in Hayatı, Kuran-ı Kerim derslerine giren Din Dersi Öğretmenleriyle,
- Araştırma için hazırlanan yarı yapılandırılmış mülakat ve anket sorularıyla sınırlandırılmıştır.

2. İLGİLİ LİTERATÜR VE KURAMSAL TEMELLER

2.1. Fen Bilimleri

Bilim, belirli alandaki varlıkları, olayları araştırma, açıklama onlarla alakalı genellemeler yapıp bu sayede gelecekteki olayları tahmin etme çabasıdır. Fen Bilimleri de aynı yöntemlerle doğadaki varlıkları ve olayları inceleme amacı güder. Fen Bilimleri tanımını buradan yola çıkarak; doğayı, doğal olayları düzenli bir şekilde gözlemleme, henüz gözlemlenmemiş olaylar hakkında fikirler üretme çabası olarak yapabiliriz. Fen Bilimlerinin bütününe ilkeler, kavramlar, olgular, genellemeler, teoriler ve doğa kanunlarının oluşturduğu görülmektedir.. Bilginin her gün geliştiği çağımızda eğitim sistemimizin de bundan etkilenmesi kaçınılmaz bir durumdur. Bu sebepten dolayı eğitim sistemimizin amacı var olan bilgiyi aktarmaktansa bilgiye ulaşmayı, ezberden ziyade kavrayarak öğrenmeyi öğretme gibi üst düzey beceriler kazandırmak olmalıdır. Bu gibi becerileri kazandıracak derslerden ilk sırayı fen dersleri almaktadır. Bu dersin amacı bireyin bulunduğu çevreyi, evreni bilimsel açıdan incelemesini sağlamaktır. Bireyin yaşadığı hayata uyum sağlaması, yaşadığı çevreyi çok iyi incelemesine, olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurarak sonuçlara ulaşmasına bağlıdır. Bu sebeplerden dolayı bireylerin bilimsel yöntemleri kullanarak olaylar karşısında tarafsız düşünme, doğru karar verebilme alışkanlığını Fen Bilimleri dersinde kazanmaları mümkündür (Kaptan 1999).

Bilgi çağı olarak adlandırdığımız 21. yüzyılda eğitim; gelişmenin, değişimin ve yeniden oluşumun en önemli faktörüdür (MEB 2012). Tüm insanlığı ilgilendiren bilgiler, deneysel bilimler çatısı altında bir araya getirilerek kısaca ve Fen Bilimleri olarak adlandırılmaktadır. Fen Bilimleri kişinin öncelikle kendisini tanıması, çevreye uyum sağlaması, yaşadığı çevreyi keşfetmesi, anlaması, içselleştirmesi adına yapılan tüm çabaların toplamı olmuştur. Yaşadığımız bu günlerde ise dur durak bilmeyen sosyal, bilimsel, teknolojik gelişmeler, insanların eleştirel bakış açısına sahip, üretken, peşin hükümlü olmayan, değişim ve gelişmeler karşısında kayıtsız kalmayan, hayat boyu öğrenmeye açık bireyler olarak yetişmesini tetiklemiştir, hatta mecbur bırakmıştır. Dünya çapında meydana gelen bu gelişmeler Fen Bilimlerini insan hayatının olmazsa olmaz bir unsuru haline getirmiş ve toplumların gelişmişlik seviyesinin artmasında önemli bir yere sahip olmuştur (Ünişen ve Kaya 2015).

Teknolojik yeniliklerin çığır aşığı, bilimsel bilgilerin sürekli geliştiği, bu gelişmelerin ve yenilikleri hayatımızın her alanında etkileri apaçık görülmektedir. Yaşanan bu değişimler toplumların geleceği açısından, faydalanabilmek adına fen/bilim ve teknoloji eğitiminin önemi daha da artmaktadır. Bu yüzden gelişmiş ülkeler başta olmak üzere bütün toplumlar Fen Bilimleri eğitiminin niteliğini artırma gayretindeler (MEB 2005).

Fen Bilimleri sadece günlük hayatta kullanılabilecek bilgiler sunmaz, bunun yanında bireylere bilimsel anlayış geliştirmeyi öğretme, hayatta karşılaşılabilecek sorunlara etkili çözümler bulabilme ve bilimsel süreç becerilerini en iyi bir şekilde kullanabilmelerine olanak tanımaktadır (Hançer vd 2003).

Fen Bilimleri okuryazarlığı bireylerin yöntemli çalışma, sorgulama, problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme becerilerini geliştirme, hayat boyu öğrenme, yaşadığımız çevre ve dünya hakkındaki olaylar karşısında gerekli olan fen ile ilgili tutum, ilgi, davranış ve bilgilerin toplamıdır. Fen Bilimleri okuryazarlığına sahip kişi bilimi ve bilimsel bilginin içeriğini, temel fen kavram, yasa, ilke ve teorileri anlayarak yerinde ve zamanında kullanır. Bilimsel süreç becerilerini problem çözerken ve karar verirken kullanır; bilimsel ve psikomotor beceriler geliştirir, fen teknoloji, bilim, toplum ve çevre arasındaki etkileşimi anlayarak bilimsel tutum ve davranışları olduğunu gösterir. Fen Bilimleri okuryazarlığı olan bireyler bilgiyi elde

etmede ve kullanmada, problem çözmede, fen ve teknoloji ile ilgili karşılaşılan sorunlar ile ilgili karşısında riskleri, faydaları ve eldeki verileri göz önünde bulundurarak sonuca ulaşmada ve yeni bilgiler elde etmede daha aktiftirler (MEB 2006).

2.2. Din Eğitimi

Eğitim, bireysel olarak kendini gerçekleştirmiş, çevresiyle uyum içerisinde, hem kişisel hem de geniş dünya görüşüne sahip bireyler ile zengin bir toplum yetiştirmeyi amaçlar. Eğitim alanında meydana gelen tüm gelişme ve yenileşme hareketleri toplumun her kesimini derinden etkiler. Toplumlarda ki değişimlerde etkin rol oynayan eğitim tüm bu gelişmelere ve bunların sonucu olarak oluşan değişimlere diğer sistemlerden önce uyum sağlar. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi ve zenginliğinin en önemli aktörü, eğitim seviyeleri, bilgi ve yetenekleriyle ekonomiye sağladıkları katkıyla o toplumun insanlarıdır. Kısacası sosyo-ekonomik gelişmenin ve beklentilerin gerçekleşmesinin lokomotif gücü toplumun eğitim seviyesidir (Ereş 2005).

Eğitimin esas ve temel hedefi insanda olumlu davranış kazandırmaktır bu dinin de öncelikleri arasında yer almaktadır. Çünkü her ikisinin de nihai varmak istediği sonuç aynıdır. Bu yüzden din eğitiminin insanda meydana getirmeyi planladığı değişikliklerin amaçları açısından tanımının yapılması gerekir. Din eğitimi bireyin dini davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde davranış geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Tosun 2010), din eğitimi yaptığı görev açısından Salih amelli insan yetiştirmek (Parladır 1996) olarak tanımlayanlar da var.

Din eğitimi, din ile eğitim kavramlarının birleşmesiyle oluşan bir terimdir. İçinde iki farklı kavram bulunduran bu terimin, kendisini oluşturan bu alanlardan değişik bir tanımla yapılmalıdır. Başta sanki din kavramı bu terimde daha ağır basıyor, eğitim faaliyeti ikinci planda kalıyor gibi görünmektedir. Halbuki din eğitimi, tek başına ne din ne de eğitimidir. Din eğitimi din ve eğitimi birden tanımlayacağı gibi dinden ve eğitimden de bağımsız değildir. Din eğitimi din ile eğitimin kavramlarının birleşmesiyle din ve eğitimden farklı yeni bir alan olmuştur. Din ve eğitim menşeli olan bu yeni alan, insanla ve insanın tutum, davranışlarıyla

alakalı olduğundan, işbirliğine oldukça elverişli bir alandır. İnsanda istendik davranış değişikliği meydana getirebilmesi açısından din ve eğitim birlikte çalışabilir. Din ve eğitim arasındaki işbirliğinin yapılması insana özgü, genetik, doğuştan var olan özelliklerin geliştirilmesi açısından uygundur. İnsan yaşadığı hayatta huzurlu, mutlu, çevresiyle uyum içinde yaşayan, sağlıklı bireyler olabilmesi için zihinsel kabiliyet ve yeteneklerinin açığa çıkarılması, yaratılışı itibarıyla var olan dindarlık özelliğinin geliştirilmesine gereksinim duyar (Keyifli 2013).

Toplumsal bir faaliyet olan eğitimin belirli hedefleri vardır. Ülkemizdeki din öğretimi bu hedefler çerçevesinde milli eğitimin amaçları açısından değerlendirmek gerek. Genel eğitimin kapsamında olan din öğretimi eğitimin hedeflerine ulaşmasında yardımcı olur. Din eğitimi ve öğretiminin amaçları, eğitimimizin milli amaçları dışında olmayan aksine milli değerlerin nesillere aktarılmasına ve yaşatılmasında önemli bir etkiye sahip olan bir konumdadır. Din öğretiminin amaçları, ilköğretim ve ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programlarında, “Dinî bilgiler yanında millî birlik ve beraberliği kazandırıcı; sevgi, saygı, kardeşlik, arkadaşlık ve dostluk bağlarını güçlendirici, vatan, millet, bayrak, sancak, şehitlik, gazilik gibi millî değerleri kazandırıcı kavramların öğrencilerin zihninde yer etmesine özen gösterilmelidir.” şeklinde yer alır (MEB 2010).

Din eğitimi, dini bilgiler ve eğitim biliminin ilkelerini bir araya getirerek Allah'ın emir ve yasaklarına uyan insan yetişmesini sağlayan çalışmalardır. İnsanların yaşamlarında karşılarına çıkması muhtemel, dini anlayış ve yaşayışla alakalı problemleri araştırır, tetkik eder, çözüm bulmaya yönelik kuramlar geliştirir. Yani din eğitiminin de merkezinde yer alan esas unsur insandır (Cebeci 1996).

İnsanoğlunun hayata tutunabilmesi, yaratılışında olan saflığı muhafaza edebilmesi, ilk başta kendine, ailesine, çevresine faydalı olabilmesi, kendini gerçekleştirmesi ve yararlı alışkanlıklar edinebilmesi için amaçlı ve programlı bir eğitimden geçer. Bu durumda din eğitimi öncelikle din açısından bireyi ve toplumu aydınlatmayı amaçlar. İnsana yaratılış amacını öğretirken, yaratan rabbini tanımada da yardımcı olur. Günümüzde insanların bir birinin açığını kolladığı, toplumsal şiddetin ve ayrışmaların yaşandığı bu zamanlarda din eğitiminin birleştirici etkisi göz ardı edilemez. Toplumların üzerinde etkin bir rolü olan dinin, insanların hayatlarına anlam katmada ve bir amaç doğrultusunda yaşamalarında etkisi çok

büyükür. Dinin bireyin hayatına kazandırdığı bu olumlu gelişmeler sadece bireyi ya da yaşadığı toplumu değil tüm insanlığı ilgilendirir (Yalnız 2014).

Çelik (1999)'e göre din eğitimde yapılan hatalardan biri de dini sadece eğitim öğretim uğraşı olarak görmemizdir işte bu yüzden yeniliklere uyum sağlayamıyoruz. Oysaki dine; bilim, bilgi, felsefe adı altında yaklaştığımız zaman çağı yakalamış oluruz. Bunun da tek yolu dini psikoloji, tarih, metafizik, sosyoloji, astronomi, sanat, coğrafya ve estetik konusu olarak ele almaktadır.

Hazırlanan yeni öğretim programlarıyla önceki öğretim programlarının faydalandığı felsefe anlayışlar arasındaki farklar dikkat çekmektedir. Önceki eğitim programında pozitivist bilim anlayışının eğitime yansması olan davranışçı kuramların etkisi olurken yeni programlarda post-modern bilimle uyumlu yapılandırmacı yaklaşım etkisi göze çarpmaktadır (Aydın 2007).

Yenilenen ilköğretim programıyla birlikte Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programı da yenilenmiştir, böylece din kültürü ve ahlak bilgisi programıyla din ve ahlak konusunda bireylerin, doğru bilgilendirilmesi, var olan yeteneklerini geliştirmeleri ve bu sayede Milli Eğitimin Genel Amaçlarının hayata geçirilmesinde yardımcı olmaları sağlanmış olur. Din öğretiminin yapıldığı örgün kurumlarda dini bilgiler vermenin yanı sıra insanların bilgi edinme yollarını öğrenme, zihinsel süreç becerilerini geliştirme, özellikle öğrencilerin din ve yaşam konusundaki düşüncelerini özgürce ortaya koyabilmeleri hedeflenmektedir (MEB 2010).

Bu amaçlar doğrultusunda DKAB programı eğitimsel ve din bilimsel yönden değişik bir yaklaşım sunmaktadır. Eğitimsel açıdan çoklu zekâ, yapılandırmacılık ve öğrenci merkezli yaklaşımları ele alırken, din bilimsel açıdan, hem İslam hem de diğer dinler ile ilgili bilimsel ve araştırmaya dayalı bilgilere önem verdiğini açıklamaktadır. İslam dini hakkında Kur'an ve sünneti merkeze alan, herhangi bir mezhebi ön plana çıkarmayan bir tavırla İslam diniyle ilgili değer ve temel bilgilere dikkat çekmektedir (Zengin 2010).

Her geçen gün yeni bir tartışmanın odağı olan din eğitimini ilköğretimden başlayarak öğrencilere etkili Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi verilmeli ve öğrencileri bu derse olan ilgileri canlı tutulmalı. Bilgi ve paylaşım çağında olduğumuz için Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile diğer dersler arasında bağlantı kurularak bilgilerin aktarılması kolaylaştırılmalıdır. Bunun için diğer derslerle

işbirliği yapıp disiplinler arası bir yaklaşımla konuların işlenmesi böylece öğrencilerin konuları anlamlandırması kolaylaştırılmalıdır. Bilim, teknik ve ekonomide meydana gelen gelişmeler ile sosyal ve kültürel alanda oluşan değişimler din eğitiminin boyutlarının da (program içeriği, öğretmen nitelikleri, öğretim yöntemleri, yaşadığımız çevrenin din algılarının öğrencilere yansımaları) bu değişimlere ve yeniliklere uygun olmasını gerektirir. Bilimsel temellere ve araştırmalarla elde edilen verilerle oluşturulan Din Öğretimi Programının amaçlarının ve bireye kazandırılması planlanan kazanımlarının belirlenmesi programın hedeflerine ulaşmasında önemli bir unsurdur (Şimşek 2014).

Ülkemizde din eğitimi bilimsel bir disiplin olarak ilk defa ele alan Prof. Dr. Beyza Bilgin (1988) din eğitiminin tanımı şu şekilde yapmaktadır; "Din Eğitimi teoride ilahiyatın bir yan disiplini olarak düşünülebileceği gibi, eğitimin yan disiplini olarak da düşünülebilir. Ayrıca o, hayatın bütünü ile ilgilenen çok boyutlu bir problem alanı olarak da düşünülebilir. Pratikte ise Din Eğitimi, bir okul görevi olarak düşünülebileceği gibi, bir aile görevi olarak, bir cami görevi ve cemaat etkileşimi olarak da düşünülebilir".

2.3. Din ve Bilim

Bilimlerin ortaya çıkış noktaları ve hepsinin de ortak amacı mevcut durumu anlama, açıklama, kontrol etme ve gerçekliğe kavuşturmadır (Tosun 2005). Din eğitiminin ortaya çıkış sebebiyle diğer bilimlerin ortaya çıkış sebepleri birbirine paraleldir. Bilim ile uygulama arasındaki bağlantıyı din eğitimi sağlar, böylece uygulamanın teori denetimi altındaki baskısını kaldırarak teorinin de uygulamanın tecrübelerinden faydalanmasını gerçekleştirmiş olur (Bilgin 1981).

İnsanın yaşamı bir bütün olarak görmesi ve dünyayı olduğu gibi kabul edebilmesi, çevresiyle bütünleşerek yaşayabilmesi hem dinin hem de bilimin isteğidir. Din ve bilimin kullanmış oldukları lisan gerçekçidir; çünkü her iki alan da gerçeklerin peşindedir ve bu arayışlarda gerçeklere bağlı olarak çalışmak en önemli öncelikleridir (Dutlu 2010).

Din ve bilim arasındaki ilişki her dönemdeki fikir tartışmalarının en ateşli konusu olmuştur. Her insanın bu iki alan hakkında söyleyecek sözü vardır. Aslında çoğu

insanın pek çok şey bildiğini düşündüğü oysa çok az insanın ayrıntılı bilgi edinmeye çalıştığı bu iki alan hakkında eğitimini almış, alanında uzman kişileri görmek ise çok zordur (İskenderoğlu 2004).

Din ile bilim birbirinden farklı iki alan olarak düşünülmemiş aksine cereyan eden felsefi görüşler neticesinde birbirinin karşıtı olarak sunulmuştur. Bunun sonucunda iki alanın bir araya gelemeyeceği ve birinin varlığı diğerinin reddini gerektirir görüşü hâkim olmuştur. Hâlbuki iki alanın ana kaynakları, sistemleri farklıdır bu yüzden birinin varlığı diğerinin reddini gerektirmez. İsmet Özel'in bu konuda yaptığı bölümlenme de, bir "tecrübe, gözlem, takdir" yani bilim vardır, bir de "sanat, felsefe" vardır bu da dinin ifadesidir (Akyol 2010). Yapılan bu bölümlenmenin doğru olduğu taraflar vardır. İlköğretimin başlangıcından itibaren bilimin ve bilim adamının öğretilen özelliklerinden birincisi merak etme yeteneği olmuştur. İnsana has olan merak etme duygusunu bilimsel merak ve metafizik merak olarak adlandırmak anlam kargaşasına yol açmaktadır. Doğaüstü meraklarımızın, sorularımızın cevaplarını deneysel yöntemlerle bulamamaktayız. Yani nesneler dünyasına ait bilgilerle sınırlı olan bilim ile sadece nesnelere ait sorulara yanıt bulabiliriz. O halde bilimin dinin alanına girmesi usul olarak mümkün olmadığı gibi dinin önüne geçmesine de gerek yok (Akyol 2010). Çünkü bilim teknolojik yenilikler ile insanın hayatını kolaylaştıran, problem çözme odaklı ve sistematik ilerleyen disiplinler toplamıdır.

Din ile bilimin birbirinden bağımsız olduğuna dair fikirler ortaya atılmıştır. Bu durum din ile bilimin ayrılabilmesine dair bir seçenek olarak düşünülmüştür. (Barbour 2004). Din ve bilimin bağımsız olduğu görüşünün savunduğu nokta; din ve bilim karşıt, çelişen, değişik yöntemler kullanmaktadır. Kısacası kullandıkları metot ve hedef bakımından birbirinden bağımsızdırlar. Bilim ile dinin çatıştığı söylenemez. Bilim ile din çatışmadığı gibi aralarında bir diyalog ve iletişimden de bahsedilemez (Russell and Mcnelly 2001).

Fraser Watts, din ile bilimi evreni tamamlayan bir bakış açısı olarak görülmesi gerektiğini savunur (Barbour 2004). Bu iki alan değişik ve kendilerine has düşüncelere sahip olsalar da aynı çatı altında olduklarından birbirlerinden tamamen kopuk olmadıklarını düşünür (Gücen 2014).

Leibniz'e göre din ve bilimin birbirini tamamlaması şu şekildedir: Vahiy Tanrı'nın sözleri olduğu için ondan olan gerçeklere ve insan aklına karşıt değildir. Çünkü Vahiy Tanrı'nın hakikatleri insanlara sunduğu emir ve buyruklardır. Sonuç olarak her ikisi de Tanrı'nın insanlara bahsettiği lütuflardır. İman hakikatlerinin insan aklıyla çelişmeyeceği apaçık ortadadır. İnsan aklı da bütünün bir parçası olduğundan Tanrısal akıla aykırı olamaz (Çınar 2003).

İbn Rüşd vahiy yoluyla elde edilen bilgilerin akıl yürüterek ortaya çıkan bilgileri tamamlayıcı özelliği sayesinde insan aklının algılamakta zorluk çektiği noktaları açıklığa kavuşturur. Çünkü Allah insan aklının ermediği her şeyi vahiy yoluyla bildirir (Terkan 2007).

Papa II. John Paul'un din ile bilimin birbirini tamamladığına dair görüşleri şu şekildedir: “Bilim, dini hata ve bâtıl inançlardan, din ise bilimi, aşırı hayranlık ve yanlış kabullerden temizlemelidir. Her birisi diğerine, ikisinin de gelişebileceği geniş bir ortam sağlamalıdır” (Barbour 2004).

Din ile bilim arasındaki ilişki bugün çok daha esnek bir alanda gerçekleşmektedir. Batı dünyasında eskiden olan ve bulunduğu yüzyıla özgü din-bilim çatışması şuan yoktur. Huzursuzluğun önlenmesinde din adamlarının takındıkları tavır değişikliği önemli bir etkidir. Din adamları bilimin eleştirdiği mevzuları ciddi bir şekilde ele alıp incelediler. Kutsal metinleri bilim ve tarih süzgecinden geçirip incelemelere tabi tutarak tekrar baştan açıklayıp, tefsir ettiler. Yapılan çalışmalar ortalama görüşleri ortaya çıkarırken, gereğinden fazla birçok görüşün de ortaya çıkmasına neden oldu. Ortaya çıkan durum ise çok şaşırtıcıydı. Hristiyanlığın kutsal metinlerinin vahiy özelliğini kaybedip, insan görüşlerinin hâkim olduğu tespit edildi. O metinlerde bulunan ve bilimin şiddetli eleştirilerine maruz kalan görüşlerin çoğunun İncillerin yazıldığı zamanın, ilmi olmayan düşüncelerini yansıtmaktadır. Fakat Müslüman bir bilim adamının Kur'an'a bu açıdan yaklaşması olası değildir. Diyelim ki bilimin elde ettiği verilerle Kur'an'da bulunan bilgiler uyuşmuyor. Müslüman âlim için bu düşünce “o dönemin tahminidir,” demesi pek mümkün görülüyor. Bu durumda çözüm için başka alternatifler bulması gerekir (Aydın 2002).

Din yaşamın bir parçasıdır. Tabi aynı şekilde bilim de öyle. Üstelik bu iki disiplinin yaşamımızı şekillendirdiği ve yaşamımızın şekillenmesine tesir ettiği

söylenebilir. Dünyada olup bitenlerden insanın etkilenmemesi diye bir şey söz konusu olamaz. Üstelik bilim gibi etkileme gücü fazla olan bir alanın tesiri elbette yadsınamaz. Bu yüzden bilimde meydana gelen gelişmelerden dinin etkilenmeyeceğini söylemek var olan durumu değiştirmez. Bilimsel gelişmelerin dini anlamada ve açıklamadaki etkisi göz ardı edilemez. O yüzden bu gerçeği görmek ve ona göre hareket etmek yapılacak en doğru davranış olacaktır. Kur'an ve bilim arasındaki ilişkinin varlığını özetlemek gerekirse: 1) Var olan her şey arasında bir ilişki söz konusudur. Bu yüzden Kur'an ve bilim arasındaki ilişki beklenen bir durumdur. 2) Kur'an da bilimsel ve felsefi açıdan yoruma açık ayetler mevcuttur. 3) Kur'an, bilimi, bilim de Kur'an'ı etkiler, dolayısıyla aralarında kendiliğinden meydana gelen bir etkileşim vardır. 4) Kur'an insanlara ait bilgilerde bütünlüğü göz ardı etmez. Sonuç olarak Kuran ve bilim farklı iki alan olduğu malumumuz, o yüzden bu iki alan amaç, metot açısından karıştırılmadığı, tek taraflı bakış açısıyla ve ideolojik yaklaşılmadığı takdirde din ve bilim arsında olumlu bir ilişkinin olduğu hatta öyle bir ilişkinin zaruri, faydalı ve tabii olduğu söylenebilir (Efil 2004).

İslam dini ile bilim arasında herhangi bir çatışmanın ya da en ufak bir zıtlığın olması mümkün değil. Çatışma durumu söz konusuysa bu bilim adamının zihninden kaynaklanır, gerçekleri görememiş, kuramlardan hakikatlere geçememiş ya da farklı bir dini inanışa sapmış olmasından kaynaklanır. Bulunduğumuz zamanda gerçek Müslüman bilim adamına düşen görev Kur'an'a bakarak evreni, evrene bakarak Kur'an'ı okuyup anlamlı ve yaptığı dini ve ilmi çalışmalar da kaynak olarak kullanmalıdır. Bilim ile dinin bir bütün olduğunun delillerinden biri peygamberlerin maddi ve bilimsel gelişmelerin öncüsü olmasıdır. Örneğin, Kur'an -ı Kerim'den anladığımıza göre Hz.Nuh'un gemisi buharla çalışan bir gemiydi. Bu yüzden gemiciler Hz Nuh'u mesleklerinin piri sayarlar. Hz. Yusuf saati yapan ilk insan doğal olarak saatçilerin ustası, Hz. İdris terzilerin ustası kabul edilir. Görülen bu hakikatlere rağmen dinden uzak olan bir bilim anlayışı Allah'ın buyruklarına ve ilahi kaynaklara yer vermediğinden tüm toplumların kabul gördüğü Tufan olayına bile ispatlanması gereken bir destan olarak görür (Ünal 2014).

Kur'an- ı Kerim de yer alan çoğu ayet insanların düşünmesini, araştırmasını ve çevresinde olup biten doğal, mevcut olaylara bakarak onlar üzerinde düşünüp sonuçlar çıkarmasını ister. Günümüzde faydalı bilimlerle uğraşanlar insanlar

araştırmaya yönelten ayetleri her türlü bilginin incelenmesine katarak açıklamaktadır. İbn Rüşd'ün Faslul- makal'ine, Bottani'nin Zic'ine, Yusuf Sebtî'nin 13.yüzyılda yazdığı eserler ve 14. yüzyılda Hacı Halife'nin eserleri incelendiğinde Kur'an'ın bilimi desteklediği fark edilecektir (Aydın 2002).

İslam âleminde bilimin öncülüğünü Hz. Muhammed yapmıştır. Ardından sırasıyla Emeviler ve Abbasiler zamanında bilim adına ciddi gelişmeler yaşanmıştır (Kennedy 2000). İslam âleminde ünlü bilim adamları yetişmiş, çeşitli İslami branşlar oluşmuş ve İslam felsefesinin iskeleti oluşturulmuştur (Açıkgenç 2006); Kindî (800-870); Farabî (870-950); İbn Sînâ (980-1037); İbn Rüşd (1126-1198).

İbn Bacce (1095-1138); İbn Tufeyl (1106-1186) gibi önemli filozoflar din ile felsefeyi birleştirmeye, bütünleştirmeye uğraşmışlardır (Sezgin 2008).

İslam dininde bilimsel düşünce oldukça değer görmüştür. Çünkü bilimsel düşünce insanları bağınazlıktan muhafaza eder. Bilimsel düşüncenin eleştirel bakış açısı sayesinde körü körüne inanmaktan, yanlış yollara sapmaktan korunur, inancımızı sağlamlaştırıp hatalarımızı düzeltiriz. Bilimsel düşünceyi elde etmek için çaba göstermesek de o, doğruları önümüze sererek, yanlışları göstererek fikirlerimizi ve algılarımızı kontrol eder. Bu yüzden İslam dini ile bilim arasında herhangi bir sorun olduğunu düşünmek yanlış olur (Genç 2014).

Bilimi, sanatı ya da ahlakı dinden ayırmanın insanın karakterini, şahsiyetinin bütünlüğünü bozmaktan farkı yoktur. Çünkü bilim, din, ahlak, sanat insan kişiliğinin en önemli parçalarıdır. Bunlar insan bilincini oluşturan birbiriyle bir uyum halinde olan faktörlerdir. Sağlam karakterli ve toplum içinde varlığını kabul ettirmiş bireyler olabilmek için bu özelliklerin arasına mesafeler koyulmamalıdır. Saf olan bir dinde din-bilim ayrımı söz konusu olamaz. Allah biz kullarından Kur'an-ı Kerimin hikmetlerini düşünüp incelememizi istediği gibi vücudumuzdaki her bir hücrenin görevini öğrenmemizi ve yaşadığımız evreni inceleyip sırlarını bulmamızı da istemektedir. Eğer ki bunlardan birini bile araştırmayı umursamaz isek bilimlerden istenen neticeye ulaşamaz. Günümüzdeki mevcut bilimsel bilgilerin de eksik yönleri vardır ancak bilimdeki hızlı gelişmeler bugünkü bilimin eksik noktalarını bulup ortaya çıkaracaktır. Lakin bilimdeki bu hızlı gelişmeler bile Allah inancını desteklemektedir. Durumun böyle olması pek de şaşırtıcı olmasa gerek. Çünkü bilim Allah'ın insanlara bahşettiği en büyük nimetlerden biridir ve onun da insanları

yaratana yöneltmesi gerekirdi. Bu süreçte bazı aksamalar olsa bile bilimin tekrardan amacına hizmet etmeye başlaması önemli bir gelişmedir. Bunun böyle olacağı zaten Kur'an'da bize bildirilmişti (Coşkun 2010).

"Ufuklarda (yer, gök ve dünya memleketlerinde) ve kendi nefislerinde insanlara ayetlerimizi göstereceğiz ki o (Kur'an)'ın gerçek olduğu onlara iyice belli olsun. Rabbinin her şeye şahit olması yetmez mi?" (Fussilet, 41/53.)

Kur'an-ı Kerim bir bilim veya fen kitabı olmayabilir ancak bize sunduğu bütün bilgiler gerçek olan bilim ve fenle örtüşür durumdadır (Kırca 2005).

Bilim ile uğraşan sağduyulu insanlar Allah'ın varlığını ispat eden olaylara bizzat şahit olduklarından dolayı inanç duyguları da güçlüdür. Çünkü yaptıkları araştırmalarda sürekli Allah'ın evrende oluşturmuş olduğu kusursuz düzeni görürler. Bu yüzden inanç sahibi olan herkes evrenin gizli kalmış ve bilinen sırlarına vakıf olmak için bilimsel araştırma yapmak için fırsat kollayıp bunun için gönüllü olurlar. Einstein kaleme aldığı bir eserinde dinin bilim adamlarına verdiği ilhamı şu şekilde dile getirir: “Ben şunu iddia edebilirim ki dini, kozmik yönden sezisler, bilimsel çalışmalarda çok daha kuvvetli hissedebilmektedir. Şüphesiz ki bu duyguyu, bilimsel zihniyeti ile ilk kuranlar en kuvvetli sezmişlerdi. Evrenin yapısını, bilimsel ve akılcı bir şekilde anlamak, insana en derin iman duygusu verir. Yıllarca mesai sonunda kavradıkları evren anlayışı, Kepler ve Newton’a böyle derin duygular vermiştir” (Bozkurt 2012).

20.yüzyılın en büyük dâhisi olarak nitelendirilen ve Allah'a inanan Albert Einstein (1879-1955): “Derin bir imana sahip olmayan gerçek bir bilim adamı düşünemiyorum. Dinsiz bir bilime inanmak imkânsızdır.”sözüyle dine destek vermiştir. Eserlerinde Allah'a olan inancına sürekli değinen Einstein evrenin kendiliğinden oluşamayacak kadar mükemmel bir düzeni olduğunu dile getirmiştir. “Dinsiz bir bilim topaldır.” sözüyle Einstein din ile bilimin bir bütün olduğunu belirtmektedir. Evreni ve içinde yaşadığı doğayı araştıran herkesin dine yatkınlığının ve sempatisinin olduğunu düşünen Einstein bunu şu şekilde ifade etmektedir: “Bilimle ciddi şekilde uğraşan herkes, tabiat kanunlarında bir ruhun, insanlardan daha üstün bir ruhun olduğuna ikna olur. Bu yüzden bilimle uğraşmak, insanı dine

götürür.” Einstein'ın din hakkındaki düşünceleri ise şu sözleriyle anlamak mümkündür: “Din duygusu ne zaman kaybolursa, bilim, ilhamı olmayan bir deneyciliğe dönüşüyor” (Bozkurt 2012).

Modern Fizik'in atası Max Planck (1858-1947) “Hangi alanda olursa olsun bilimle ciddi şekilde ilgilenen herkes, bilim mabedinin kapısındaki şu yazıyı okuyacaktır: “iman et.” İman, bilim adamının vazgeçemeyeceği bir özelliktir” sözleriyle düşüncelerini ifade etmektedir (Bozkurt 2012).

Ünlü Fizikçi İsaac Newton'un (1642-1727) yaşadığı dönemdeki bilim adamları dünyadaki nesnelerin ve gezegenlerin hareketlerini açıklamak için farklı kanunların olması gerektiğine inanıyorlardı. Oysa Newton evrenin tek bir yaratıcısı olduğuna göre tüm bunların tek bir kanunla açıklanmasının zorunda olduğunu düşünüyordu. “Güneşin, gezegenlerin ve kuyruklu yıldızların bu mükemmel sistemi, ancak güçlü ve akıllı bir varlığın kontrolü ve hâkimiyeti ile ilerleyebilir. Bu varlık yalnızca dünyanın ruhunu değil, her şeyi yönetir. O, Allah'tır.”sözleriyle Newton'un inançlı bir insan olduğunu görebiliyoruz (Bozkurt 2012).

Sokrat, Aristo'ya düşüncelerini yönelterek: “Ey Aristo! Gözlerin en yüksek noktada evreni seyrettiğini, yaratılıştaki hikmeti görmüyor musun? Ey Aristo, büyük yaratıcı her olayda sanat ve intizamı ile kendini haykırıyor. O olmasaydı, ağzın besinlerin çıkış noktasına yakın olurdu. Ey Aristo, ben görünmeyen mutlak yaratıcıya inanıyorum.” demektedir (Bozkurt 2012).

İmmanuel Kant şöyle demektedir: “Görülen her varlık, görülmeyen yaratıcının gölgesidir. İnsanlar hakikati görme zorunluluğu içindedir, fakat Allah'a imanda zaaf gösteriyoruz. Tıpkı güvercinin uçmak için onu uçuran havayı itmesi gibi” (Bozkurt 2012).

Ünlü Matematikçi Prof. Dr. Roger Penrose:“Demek istediğim şudur ki, evrenin bir amacı vardır. Orada öyle, bir şekilde şans eseri var olmamıştır.”sözleriyle konu hakkındaki düşüncelerini dile getirmiştir

Blaise Pascal (1623-1662): sözlerinde Allah'ın, matematikten elementlerin atomlarına kadar var olan bütün cisimlerin yaratıcısı olduğunu dile getirerek, Allah'ın sonsuz kudretine işaret etmektedir (Bozkurt 2012).

Galileo Galilei (1564-1642):“Tabiat hiç şüphesiz Allah'ın hiç vazgeçemeyeceğimiz, okunması gereken diğer bir kitabıdır.” diyen Galilei, “Allah'ın

kitapları ile yarattıkları arasında hiçbir çelişki olamayacağını, çünkü her birinin Allah tarafından yaratıldığını” ifade etmektedir.

Ünlü fizikçi Johanne Kepler bilimle uğraşma sebebinin yaratıcının evrende var ettiği tüm varlıkların ve nesnelerin sırrına varmak olduğunu söylerken, bilimin dehası Newton bilimsel araştırmalar yapmasının altında yatan nedeni Allah'ı bulup tanıma arzusu olduğunu dile getirmiştir. Görüldüğü üzere bilim adamlarını araştırmaya sevk eden en büyük etken Allah'ın evreni nasıl yarattığı keşfetmektir. Bu sebepten dolayı evrendeki her şeyin bir yaratıcısı olduğunu kavrayan insanoğlu bunun bir amacının da olduğunu anlar (Bozkurt 2012).

Ülkemizde örgün din eğitimi görevini okullardaki din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri (DKAB) gerçekleştirmektedir. Bilim ile din arasındaki ilişkinin bu derslerde nasıl aktarıldığı ancak öğretim programları kapsamında ele alınabilir. İlk ve ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı incelendiğinde ilköğretim programının hedefinde;... Bilimsel düşünen, sorun çözen, iletişim kuran, soran, araştıran, eleştiren, sorgulayan, bireylerin yetiştirilmesinin hedeflendiği dile getirilmektedir (MEB 2010b). Buradan yola çıkarak ülkemizde verilen din eğitimi derslerinin amacı bilimsel düşünen, eleştirel bakış açısına sahip, araştırma duygusu ön planda olan bireyler yetiştirmektir. İlk ve ortaöğretim DKAB programlarının geliştirilmesinde bilimsel bakış açısının dikkate alındığı, bütünleştirici, mezhepler arasında ayırım yapmayan ve diğer dinlerin öğretiminin yapılmasına da elverişli bir din eğitimi benimsenmiştir (Çekin 2013).

İslam ve bilim arasındaki ilişki 10. sınıf din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde 'İslam ve Bilim' ünitesi adı altında öğrencilere sunulmaktadır. Bu ünite; bilimi insanların ortaya çıkardığı, İslam'da doğru bilgiyi vahiy, akıl, duyularla elde edebileceğine, din ile bilimin insanların yaşamını kolaylaştırdığına, karşılaşılan problemleri çözmede, gerçek bilgilere ulaşmada, İslam'ın akli kullanmayı önerdiği ve bilimi desteklediği, Müslüman bilim adamlarının sadece din alanında değil sosyal, matematik, fen alanında da önemli eserlere imza attığı ifade edilmektedir (MEB 2010a). Aslında burada din ile bilim arasındaki bütünlüğe dikkat çekilmeye çalışılmaktadır.

Esasen ülkemizde gerçekleştirilen din eğitimi, bilim ve bilimsel düşüncüyü dikkate alan, buna önem veren, öğretim programının geliştirilmesinde yenileştirme

alışmalarında dini bilimsel açılardan inceleyen bunun yanında ahlak eğitimi din öğretiminin kapsamı içinde gören, İslam'ın bilimi, bilimsel düşünceyi teşvik ettiğini ve arka çıktığını ifade eden bir yapıya sahiptir (Çekin 2013).

2.4. Fen Bilimleri ve Din

Birtakım dersler arasında bütünlük vardır. Mantık ve muhakeme açısından birbirinin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. FB ve DKAB dersi de birbirinin tamamlayan, peşin hüküm vermeden, kaliteli, anlaşılır yorumlamanın ve açıklamanın yapılabilmesi için beraber okutulmasının faydalı olacağı düşünülen derslerdir. Diğer taraftan bu iki disiplin belirli bir alanı kapsamaktadır. Bu şekilde yapılan ayırım sadece lüzumsuz çatışmaları önlemekle kalmaz, ayrıca her iki alanın kendilerine has olan niteliklerinin korunmasına ve muhafaza edilmesine yardımcı olacaktır (Gülçür 2013).

Fen Bilimleri ve din kültürü ahlak bilgisi dersinin ortak olarak değindikleri pek çok konu ve mevzu bulunmaktadır. Aslında bu iki disiplinin dışarıdan bakınca ortak noktalarının olacağı ya da aynı meselede buluşacakları ilk başta mümkün görülüyor. Ancak Kuran-ı Kerim, hadisler, ayetler, peygamber efendimizin davranışları ve sözleri dikkate alındığında, Müslüman din âlimlerinin ve düşünürlerin eserleri incelendiğinde, yabancı bilim adamlarının bu konu üzerine yaptığı çalışmalara göz atıldığında Fen Bilimleri kavram ve konularıyla din dersinin konularının birbirini sarmaladığı görülmektedir. Bu hipotezi destekleyen ve araştırmamızın da ana problemi olan bu konu hakkında pek çok hadis, ayet bulunmaktadır. Öncelikle Peygamber efendimiz Hz. Muhammed (SAV) temizlik, çevre, yeme alışkanlıkları, vücuduna yani sıhhatine göstermiş olduğu hassasiyet, bitki ve hayvan sevgisi ve daha birçok davranışı bize bu konunun araştırılıp, incelenmesi hakkında ilham vermektedir.

Fen Bilimlerine ait kavram ve konuların sıkça din kaynaklarında zikredilmesi, ayet, hadis, din kitaplarında değinilmesi din dersleriyle Fen Bilimleri arasındaki ilişkiye köprü olmaktadır. Kur'an'da gezegenlerin, mevsimlerin oluşumu, gök cisimlerinin hareketi, tabiat olaylarının meydana gelişi yer almaktadır. Bu olaylara ve evrenin sınırsızlığına insanların dikkatlerinin çekilmesinin gizli bir sebebi vardır

(Başkurt 2008). İnsanlar için bitkiler ve hayvanlar çok önemlidir, Fen Bilimleri dersinin ilköğretimin her kademesinde geniş yer verdiği konulardan da biridir. Kur'an'da birçok ayette cennetin tanımlanmasından ayrı bitki ve hayvanlardan bahsedilmektedir. Zira Kur'an'da ağaç ve bitkilerden oluşan bağ ve bahçe anlamındaki cennet kelimesi birçok yerde kullanılmaktadır (Macit 2000). Dünyadaki bütün canlı ve cansız varlıkları incelediğimizde eşsiz bir düzen ve dengenin olduğunu görürüz. “Biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık” (Kamer/ 49) ayetiyle her şeyin yerinde, zamanında ve olması gereken miktarda olduğu anlaşılmaktadır. Kur'an'da evrendeki düzen ve dengeden bahseden ayetlerde; yerin ve göğün bir düzen içinde yaratıldığı, gece ve gündüzün birbirini takip ettiği, yerkürenin canlıların yaşayabileceği şekilde yaratılması, dağların çeşitli canlı türlerini barındıran bir ekosistem olması, ovaların ziraat ve yerleşime elverişli hale getirilmesi, hayat kaynağımız olan suyun yağmur şeklinde yeryüzüne inmesi, kaynağı gökten inen sudan alan topraktan türlü türlü sebze ve meyvelerin yetişmesi, bitkiler arasında oluşan biyolojik çeşitlilik, göğün direksiz, atmosferin dünyayı koruyan güçlü bir zırh haline getirilmesi, güneşin ısı ve ışık kaynağı olması, ayın gecemizi aydınlatması, evrende var olan her şeyin insanların hayatını rahatça devam ettirebilmesi için insanın emrine verilmesi gibi konular, her şeyi gören, bilen bunun sonucunda da evreni ölçülü, dengeli ve bir düzende yaratan Allah’ ın varlığı ispat edilmekte (Demir 2008).

Kur'an'da önemine sıkça vurgu yapılanlardan biri de "su" dur. Ayetlerde suyun oluşumu, gerekliliği, özelliği hakkında bilgi verilmektedir. Suyun canlılar için önemine vurgu yapılmaktadır. Çünkü su eşi benzeri olmayan bir nimettir (Kahraman 2008). Suyun yapısı, onu oluşturan elementlerin özellikleri ve suyu oluşturmak için meydana gelen kimyasal reaksiyonlar bunlar aynı zamanda Fen Bilimleri dersinin de konusudur

Bunların dışında örnek verilebilecek pek çok ortak Fen Bilimleri ve din konusu vardır. Temizlik, sağlık, beslenme, çevre vb. kavramlar Fen Bilimleri dersinin ünitelerinde üzerinde önemle durulan konulardır. Bu konular ve kavramlara birçok ayet, hadislerde ve peygamber efendimizin öğütlerinde de rastlamak mümkündür. Kur'an-ı Kerim'de insanlara iletilen ilk emir “Allah’ ın adıyla oku” olmuştur. Bu ayetten hemen sonra temizlik ile ilgili olan "Elbiseni ve bütün

kullandığın şeyleri temiz tut, kötü ve pis şeylerden sakın” (Müddesir/ 1-5) ayetin gönderilmesi İslam dininde temizliğin ne kadar önemli olduğunun ispatı niteliğindedir (Kayadibi 2008). Hz. Muhammed, “gücünüzün yettiği her şeyi temiz tutunuz ve temizleyiniz. Zira Allah İslamiyet’ i temizlik üzerine bina etmiştir. Cennete ancak temiz olanlar girecektir” diyerek İslamiyet’te temizliğin ne kadar önemli olduğunu ve temizlerin cennete gideceğini söylemiştir. Başka bir hadisinde Hz. Muhammed: “İnsanları zahmete düşürmekten korkmasaydım, onlara her namaz vaktinde dişlerini fırçalamayı emrederdim” (Buhari, Cum’a 8, Temenni 9, Savm 27; Müslim, Taharet 42).

Allah Kur'an'da insanoğluna doğayı ve çevreyi korumasını ve buna öncülük etmesini buyurmaktadır. “Bunlardan en etkini ve uyulması dini açıdan zorunlu yaptırım gücü olanı ahlaki ilkelerdir” (Bayrakdar 1992). Demek ki ekolojik dengenin muhafaza edilmesinde ahlaki ilkeler önemli bir güce sahiptir. Ekosistem, ekoloji konuları Fen Bilimleri dersinde de günümüz çevre şartları itibariyle üzerinde itinayla durulan, hassasiyet gösterilen konulardan da biridir. Müslümanların yaşadıkları çevreye, burada yaşayan canlılara karşı birçok sorumlulukları vardır. Koruma, muhafaza etme, bunlara öncülük etme, zarar vermeme ve zarar verenleri engelleme gibi görevleri bulunmaktadır.

Peygamber efendimiz Hz. Muhammed insanların sağlıklı olabilmesi için öncelikle bulundukları çevrenin temiz olması gerektiğine sıkça vurgu yapmaktadır. Çağımızın en büyük sorunu olan çevre kirliliği ve sorunlarına bulunduğu dönemlerde önem vermiştir ve bu konuda hassasiyet göstermiştir. Bitkileri ve hayvanları korumak, suyu, toprağı ve havayı kirletmemek, çevreyi temiz tutmak ve korumak ile ilgili pek çok önlem almıştır (Kayadibi 2008).

Fen Bilimleri kavram ve konularına görüldüğü üzere ayetlerde, hadislerde ve peygamber efendimizin öğütlerinde sıkça rastlamak mümkün. Doğal olarak Din dersi öğretmenleri derslerinde kaynak olarak başvurdukları ayet, hadis ve örnek şahsiyet olarak gösterdikleri peygamber efendimizin davranış ve öğütlerinden yeri geldikçe faydalanmaktadırlar. Bu faydalandıkları kaynaklarda yer alan Fen Bilimleri kavram ve konularına da derslerinde değinmektedirler. Ancak Fen Bilimleri dersindeki kavram ve konular sadece ayet, hadis ve peygamber efendimizin öğütlerinde

bulunmuyor. Din dersi öğretim programlarına baktığımızda ünite kazanımlarında Fen Bilimleri ile ilgili ve alakalı birçok kavrama rastlamak mümkün.

İlköğretim temel dini bilgiler dersi öğretim programı incelendiğinde, ilköğretim 5.,6.,7.,8.sınıflardaki Temel Dini Bilgiler dersinin ünite kazanımlarında Fen Bilimleri dersi ile ilişkili kavramlar görülmektedir.

Tespit edildiği üzere Şekil 1'de 5.sınıf Temel Dini Bilgiler Dersinde ünite açılımları ve kazanımlarında "İnsanın Yaratılışı, Evrenin Yaratılışı" kavramları yer almaktadır. Bu konular aynı zamanda Fen Bilimleri dersinde insanın oluşumu, evrenin oluşumu, dünyanın oluşumu, dünyanın katmanları konularıyla bağlantılı ve ilişkili kavramlar. Din dersi öğretmenleri bu konuları işlerken aynı zamanda Fen Bilimleri kavramlarını da kullanıp Fen Bilimleri dersine gönderme yapmaktadırlar aslında.

ÜNİTE AÇILIMLARI	TEMEL DİNİ BİLGİLER (İSLAM; 5.Sınıf)	
ÜNİTE II: İSLAM'A GÖRE YARATILIŞ	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
1. İslam'a Göre Evrenin Yaratılışı 2. İslam'a Göre İnsanın Yaratılışı 2.1. İlk İnsanın Yaratılışı 2.2. İnsanın Yaratılış Evreleri 2.3. İnsan Niçin Yaratıldı? 3. Yaratılıştaki Uyum ve Güzellik	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İslam'a göre evrenin yaratılışını kavrar. 2. Evrende bulunan tüm varlıkların yaratıcısının Allah olduğu gerçeğini fark eder. 3. İlk insan Hz. Adem'in yaratılışını açıklar. 4. İlk insandan sonraki insanların yaratılış evrelerinin kavrar. 5. İnsanın yaratılış amacının Allah'a kulluk etmek olduğunu ve kul olmanın insana sorumluluklar getirdiğini fark eder. 6. Yaratılıştaki uyum ve güzelliği kavrar. 7. Hiçbir şeyin tesadüf eseri ve nedensiz olarak yaratılmadığını örneklerle açıklar.	Bu ünite işlenirken görsel materyaller kullanılabilir. İlk insandan sonraki insanların yaratılışı ilgili ayetler temel alınarak açıklanacaktır (4. Kazanım).

Şekil 1: İmam Hatip Ortaokulu Temel Dini Bilgiler Dersi(İslam; 5)Öğretim Programı Ünite, Kavram, Kazanım ve Açıklamalar (MEB 2012).

6. sınıf temel dini bilgiler dersi ünite açılım ve kazanımlarına baktığımızda (Şekil 2)"doğum, hastalık, afetler, ölüm" kavramları görülmektedir. Bu kavramlar Fen Bilimleri dersinde öğrencilerin karşılaştığı, özellikle "insanda üreme, cinsiyet kavramı, ergenlik dönemi, bebeğin dünyaya gelmesi yani doğumu, organ ve sistemlerimizde görülebilecek hastalıklar, deprem, erozyon, sel vb. doğal afetler, canlıların hayatlarının son bulması, ölüm olayının gerçekleşmesi" gibi konularında görüp öğrenmekteler.

ÜNİTE AÇILIMLARI		TEMEL DİNİ BİLGİLER (İSLAM; 6.Sınıf)
ÜNİTE V: İSLAM'A GÖRE YAŞAM OLAYLARI	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
1. Doğum 2. Hastalık 3. Afetler 3. Ölüm	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Çocuklar arasında cinsiyet ayrımı yapılmaması gerektiğini kavrar. 2. Doğum sonrasında çocuk için yapılan uygulamaları kavrar. 3. Sağlığı korumanın ve hastalanınca tedavi olmanın İslam'ın bir emri olduğunu kavrar. 4. Afetlere karşı tedbir almanın gerekli olduğunu fark eder. 5. Doğal afetler ve kazalar karşısında sabırlı olmanın Dinin tavsiyelerinden biri olduğunu kavrar. 6. Ölümün yaşamın gerçeği olduğunu ayet ve hadislerle açıklar. 7. Cenaze ile ilgili yapılması gerekenleri kavrar.	Bu ünite işlenirken hayattan olumlu örnekler yer verilecektir. Bu ünite işlenirken görsel materyaller kullanılacaktır. Çocuklar arası cinsiyet ayrımı yapılmaması konusu ele alınırken doğan her çocuğun aileye bir emanet olduğuna dikkat çekilecektir (1. Kazanım). Ezan okuma, isim koyma, doğum kurbanı ve sadaka gibi uygulamalara değinilecektir (2. Kazanım). Afetlerde psikolojik, sosyal ve ekonomik yardımlaşma ve dayanışmaya dikkat çekilecektir (5. Kazanım).

Şekil 2: İmam Hatip Ortaokulu Temel Dini Bilgiler Dersi(İslam; 6)Öğretim Programı Ünite, Kavram, Kazanım ve Açıklamalar (MEB, 2012).

7. sınıf temel dini bilgiler ünite kazanımlarında yer alan (Şekil 3)"çevreye karşı sorumluluklarımız" konusu yine fen bilimleri dersinde ekosistem, ekoloji konularıyla ilişkili olan bir konudur.

ÜNİTE AÇILIMLARI	TEMEL DİNİ BİLGİLER (İSLAM; 7.Sınıf)	
ÜNİTE I: İSLAM'A GÖRE SORUMLULUKLARIMIZ	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
1. Sorumluluk Bilinci 2. Allah'a Karşı Sorumluluklarımız 3. Peygamberimize Karşı Sorumluluklarımız 4. Kendimize Karşı Sorumluluklarımız 5. Anne ve Babamıza Karşı Sorumluluklarımız 6. Akrabalarımıza Karşı Sorumluluklarımız 7. Komşularımıza Karşı Sorumluluklarımız 8. Topluma Karşı Sorumluluklarımız 9. Çevreye Karşı Sorumluluklarımız	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İslam'a göre sorumluluklarının ne olduğunu fark eder. 2. Allah'a karşı temel sorumluluklarını idrak eder. 3. Peygamberimize karşı temel sorumluluklarını kavrar. 4. Kendisine karşı sorumluluklarını fark eder. 5. Aile ve yakın çevresine karşı sorumluluklarını algılar. 6. Yaşadığı doğal çevreye karşı sorumluluklarının farkında olur. 7. Tüm sorumluluklarına uymaya istekli olur.	Konular ele alınırken günlük hayatla ilişkilendirilerek ele alınacaktır. (4, 5,6 ve 7, kazanım)

Şekil 3: İmam Hatip Ortaokulu Temel Dini Bilgiler Dersi(İslam;7)Öğretim Programı Ünite, Kavram, Kazanım ve Açıklamalar (MEB 2012).

8. sınıf temel dini bilgiler ünite açılım ve kazanımlarına bakıldığında (Şekil 4) "beslenme" konusunun olduğu görülmektedir. Beslenme konusu Fen Bilimleri dersinde hemen hemen ortaokulun tüm kademelerinde işlenen ve üzerinde sıklıkla durulan bir konudur.

ÜNİTE AÇILIMLARI	TEMEL DİNİ BİLGİLER (İSLAM; 8.Sınıf)	
ÜNİTE I: GÜNLÜK HAYATTA İSLAMİ KURALLAR	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
1. Helal - Haram ve Sevap – Günah Kavramları 2. Günlük Hayatta Helaller ve Haramlar 2.1. Beslenme 2.2. Giyim, Kuşam ve Süslenme 2.3. Ekonomik Hayat 2.4. İnsani İlişkiler 2.5. Oyun ve Eğlence 3. Bid'at ve Hurafeler	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İslam'ın günlük hayata ilişkin kuralları bulunduğunu öğrenir. 2. Helal-Haram, Sevap-Günah kavramlarını tanıır. 3. Günlük hayatta karşılaşılabileceği haram ve helallere örnekler verir. 4. Bidat ve hurafeleri kavrar ve bunların zararlarını fark eder.	Bu ünite işlenirken kişiselleştirme ve gereksiz ayrıntılardan kaçınılacak, yanlış anlamaya yol açacak ifade ve söylemlerden uzak durulacaktır.

Şekil 4: İmam Hatip Ortaokulu Temel Dini Bilgiler Dersi(İslam;8) Öğretim Programı Ünite, Kavram, Kazanım ve Açıklamalar (MEB 2012).

Fen bilimleri dersi ile din dersleri arasındaki bütünlük ve ilişki ünite kazanımlarında bulunan ortak kavramlarla da gözler önüne serilmektedir. Fen bilimleri ve din dersleri birbirini tamamlayan, birbiriyle bütünleşen iki farklı alandır. Bu iki alan arasındaki ilişki bu alanların anlaşılmasında kolaylık sağlamaktadır.

2.5. Uluslararası Yapılan Çalışmalar

Barnes (1906) bu çalışmasında bilimin dini eğitime katkısını belirlemeye çalışmıştır. Dini eğitimin diğer bütün eğitimlerle aynı amaçtır veya olması gerektiğini belirtmektedir, yani dini eğitim karakterin oluşması ve gelişmesidir. Söylemek istediği şey fiziksel bilime bağlı olan ilkelerin geliştirilmesi dini öğretmede faydalı ve yardımcı olur. İkinci ve esas önerisi dini eğitimin bilimden aldığı kadar ruhani ve davranış unsurlarını da almasıdır. İnsanlığın gelişimine bilimin en önemli katkısı ne keşfettiği gerçekler ne de zorluklara karşı zırhlıdır, sebep olduğu ruhaniliktir. Sonuçta bu dini eğitime en değerli katkıdır. Birinci basamak olarak araştırmacı için berrak zihin gerekli. İkinci basamak olarak düşüncenin son halinin şekillenmesinde umut ışığına gölge düşürme konusu olmaması bilimsel düşüncenin şüphecilğe ve spekülasyona önderlik etmesidir. Üçüncü basamak olarak her bir soruya karşı tarafsız tutum tarafından bilimsel düşünce göze çarpar. Açığa çıkarılmalıdır ki bizim eğitimsel sürecimizin çoğu otoriteyi kabul etmeye eğilimlidir ve benimsenen değerleri yargılamak yerine savunur. Şimdiye kadar amacına yaklaşmıştır. Eğer bir çocuk böyle eğitilirse insan için doğru yola gitmek kolay değildir. Burada dini eğitime sadece bilimin değil eğitimin de katkısı vardır. Geçmiş bilgi ne kadar kökleşmişse de bilimsel düşünce edilince dışlanır; yeni bilgiyi edinmeye karşı mevcut bilgiyi sınırlamayı reddeder veya bilginin saklı hazinesini araştırır ve bütün bunların iyi taraf olması özgürlüğü getirir; emin olmak için kararlarımızın ve anlayışımızın saptırmaya ön yargısızca izin verimiz, her bir sebebe itaat etmek karar verme yetisini etkiler asla körü körüne partizanlığı savunmaz.

Stark vd (1996) bu konuyla ilgili temel görüş dini çalışmaların sosyal bilimsel yönüyle ilgilidir. Dini davranışların kökenindeki deneysel buluşlarla yeni ekonomik modeller oluşuyor. Bu buluşlar dini inanışların davranışların ilkel olmayan bilim öncesi ve rasyonel olmayan bilgeliği ispat eder. Bizim geleneksel görüşümüz ve yol

gösteren verilerimiz standart sosyal bilimsel teorilerin dini davranışta garantisi olmayan statülerin akla uymadığını varsayar. Nihayetinde dini inanışın ve davranışların yetersizliğinin dinin kendi sınırlarından özellikle bilim öncesi ,bilimsel olmayan ve bilim karşıtı karakterlerin davranışından türediği iddia edilir. Din ve fen arasındaki temel çelişki "dünya görüşü" nde olduğu gibi kabul edilir. Fakat deneysel literatür konusu şaşırtıcı bir şekilde desteksiz kalmıştır(Wuthnow 1985). İlk olarak Amerikalıların oranlarından dini inanış ve katılım 50 yıldan fazla bir süre sabit kalmıştır. İkinci olarak araştırmadan sonraki bulgularda eğitimsel başarı ile dini ölçütler arasında pozitif bir ilişki vardır. Üçüncü olarak bu araştırmalara rağmen profesör, bilim adamları ve mezun öğrencilerin bütün nüfusa göre daha az dindar olduğunu, tahmini farkların küçük ve yüzdelik dilimin çok az olduğunu gösterir. Dördüncü olarak fakültedeki fiziksel bilimdeki öğrencilerin (tıp, mühendislik) dini ortalamalarının sosyal bilimdeki (hukuk, eğitim) öğrencilerden daha az olmadığı açıktır.

Southerland vd (2001) Fen eğitimi ve öğretiminde uygulanan ve araştırmaya temel olan çoğu tartışmalı oluşumların altında, inanç ve bilginin doğası hakkındaki epistemolojik sorular yatar. Fen eğitimi araştırma ve öğretimde yerleşmiş olan inanç ve bili sorularına açıklamalar yapmak gerekirse, önce eğitim psikolojisi ve felsefeleri açısından farklılıkları tanımlayarak her birinin fen eğitiminde kullanılan çeşitli tanımlarını şekillendiririz. Southerland vd (2001) araştırmalarında bu tartışmanın ardından; birincisi öğretmenlerin düşüncelerine odaklanan araştırmacılar tarafından seçilen geleneksel temalciler, ikincisi aynı çerçevede çalışan fallibilist ve evrimci eğitimciler ve üçüncüsü de radikal kavramcılar olan üç grup fen eğitimcisi tarafından bilimsel bilgi ve inanç arasındaki farklılıklar araştırılmıştır. Bu analizler ışığında bilgi ve inancın anlaşıldığı ve araştırmanın geniş bir yelpazesi içinde işlevselleştirildiği farklı yollar irdelenmiş, bu yaklaşımların altında yatan teorik ve felsefi varsayımlar açıklanmış ve bu farklılıkların her birini çevreleyen (hem teorik hem ampirik) önemli tartışma alanları keşfedilmiştir.

Hanley vd (2014), bu çalışma öğrencilerin dini alt yapılarının, hayatın ve evrenin başlangıcı ile ilgili bilimsel açıklamalarını etkileyip etkilemeyeceğini araştırmak için dizayn edilmiştir. Çalışmada üç farklı grubu temsil eden dört İngiliz ortaokulu öğrencileri örneklem olarak alınmıştır.(inançlı Hristiyanlar, çoğunluğu

Müslüman kesimden inançsızlar ve karışık kesimlerden inançsızlar). Analizler kültürlerarası sınırın literatüre geçişi konusunda bir etkileşim tipolojisinin gelişiminde hayatın ve evrenin başlangıcı ile ilgili teoride öğrencilerin dini alt yapılarının bilimsel açıklamalarına etkisi üzerine yapılmış ve sonuçlandırılmıştır. Bilim ve din arasındaki ilişkiyi kabul etmeleri için hazırlanan öğrencilerle doğal olan iki kategoriye bağlı olarak gruplandırılmıştır. Bilim ve din arasındaki ilişkiyi açıklamak için tasarlanmış birçok teorik model vardır. Barbour (1990)'un yapmış olduğu taksonomik çalışma bunlar arasında en çok alıntılanan ve en çok bilinenlerinden birisidir. Onun çalışmaları dört kategoriden oluşmaktadır. Bunlar; karşıtlık (bilim ve din sadece biri geçerli olan zıt taraftadırlar), bağımsızlık (bilim ve din farklı çalışmalardır), diyalog (bilim ve din benzer sorun ve metodolojik açıdan benzer ve ilişkilidirler) ve bütünleşme (ikisi de çalışmalarının özünde bir tanrının varlığının delili veya bilimsel gelişmelerin inançlarımızı yeniden düzenlemesi bakımından özelleştirirler). Barbour hiyerarşik olarak kendi tercihini diyalog ve bütünleştirme tabanında kabul etmiştir. Bu çalışma 2008 ve 2009 yazında yapılmıştır. Çalışma da iki araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. 1) yüz yüze tartışmalar. 2) Benlik tamamlamalı bir anket. Ankete verilen cevaplar ortak görüşleri yansıtan cevaplara göre dizayn edilmiştir.

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden olan alan taraması (survey) yöntemi kullanılmıştır. "Alan taraması çalışmaları mevcut durumu tespit etmek için yürütülen bir araştırma türüdür. Daha çok araştırılmak istenen olayın veya problemin mevcut durumu nedir ve neredeyiz, sorularına cevaplar aranır. Bu tür araştırmalarda örneklem oldukça geniş tutulur. Geniş örnekleme ulaşmanın en kolay yolu anketlerdir. Bu nedenle alan taraması (survey) çalışmalarında anketler kullanılır. Anketler yoluyla daha çok nicel veriler toplanır. Nicel verilerin istatistiksel çözümlemeleriyle genellemelere ulaşılmaya çalışılır" (Çepni,2009). Ayrıca sonuçları desteklemek ve güvenirliliği artırmak için Din dersi öğretmenlerine de yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmıştır.

3.2. Araştırmanın Uygulanma Süreci

Ortaokul öğrencilerine din derslerinde Fen Bilimlerinin kullanılmasını belirlemek amacıyla 13 kapalı uçlu iki seçenekli (evet-hayır) ,4 açık uçlu sorulardan oluşan DDFBK anketi uygulanmıştır. Hazırlanan 13 kapalı uçlu anket sorusu Din dersi öğretmenlerinin derslerinde Fen Bilimlerini kullandıklarını belirlemek amacıyla uygulanırken, 4 açık uçlu anket sorusu da Din dersi öğretmenlerinin kullandıkları fen kavramlarını, öğrencilerin din ile ilişkilendirdikleri fen konularını, öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili sordukları soruları, öğrencilerin dine zarar verdiğini düşündükleri fen kavramlarını belirlemek amacıyla uygulanmıştır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında araştırmanın örnekleminde belirtilen ortaokul öğrencilerine uygulanan anket 2 ay boyunca devam etmiştir.

Araştırmanın uygulanması sırasında 5 Din Kültürü öğretmenine konu hakkında derinlemesine soru sorma, verdiği cevaplar eksik ya da açık değilse tekrar soru sorarak durumu daha açıklayıcı hale getirip cevapları tamamlama fırsatı sunduğu için yarı yapılandırılmış mülakat formu uygulanmıştır (Çepni 2009). Yarı yapılandırılmış mülakat formunda bulunan sorular araştırmacı tarafından hazırlanmış olup alan taraması (survey) yöntemiyle elde edilen verileri desteklemek amacıyla uygulanmıştır. Örnekleminde belirtilen Din dersi öğretmenlerine yarı yapılandırılmış

mülakatın yapılması öğretmenlerle uygun görüşme zamanının ayarlanması açısından 1 ay sürmüştür.

3.3. Evren ve Örneklem

Evren araştırma sonucu elde edilecek verilerin analizi ile ulaşılabilecek sonuçların geçerli olacağı, tanımlanacağı grup olarak adlandırılabilir (Öztürk vd 2009). Örneklem belirli kurallara göre belirli bir evrenden seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği olduğu kabul edilen en küçük kümedir. Araştırmalarda çoğunlukla örneklem kümeler üzerinde yapılır ulaşılan sonuçlar evrenlere genellenebilir.

Araştırmanın evreni Ağrı'da görev yapan din dersi öğretmenleriyle Ağrı'da dini eğitim gören Müslüman ortaokul öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma da yapılan mülakat örneklemi Ağrı İli'ndeki Merkez İmam Hatip Ortaokulu'nda görev yapan 5 din dersi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada anket uygulamasının örneklemi Ağrı İli'ndeki; Merkez İmam Hatip Ortaokulundaki 7.ve 8.sınıf (N=210), öğrencileriyle Alparslan Ortaokulu (N=170) ve 75.Yıl Ortaokulu (N=120) 8. sınıf öğrencileri olmak üzere toplamda 500 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin frekans ve uygulama zaman dağılımları ile yapılan çalışmalar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmanın Örneklemi ve Yapılan Çalışmalar

Yapılan çalışmalar	Örneklem	Frekans	Uygulama zamanı
Din dersi öğretmenleriyle mülakat yapılması	Ağrı Merkez İmam Hatip Ortaokulu Din dersi öğretmenleri	5	2014-2015 Bahar yarıyılı
DDFBK anketinin uygulanması	Ağrı Merkez İmam Hatip Ortaokulu 7. ve 8. Sınıf öğrencileri	210	2015-2016 güz yarıyılı
DDFBK anketinin uygulanması	Ağrı Alparslan Ortaokulu 8. sınıf öğrencileri	170	2015-2016 güz yarıyılı
DDFBK anketinin uygulanması	Ağrı 75. Yıl Ortaokulu 8. sınıf öğrencileri	120	2015-2016 güz yarıyılı

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Din dersi öğretmenleriyle yapılan yarı yapılandırılmış mülakat ve 7.ve 8. sınıf ortaokul öğrencilerine uygulanan DDFBK anketi yardımıyla toplanmıştır. Anket formunun uygulanabilmesi için Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. İzin formu araştırmanın ekler kısmında sunulmuştur (EK 4).

3.4.1. Yarı yapılandırılmış mülakat formunun geliştirilmesi ve analizi

Verilerin toplanması ve analizi, araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir (EK 1). Bu teknikte araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir. Bu tür görüşmede, araştırılan kişilerin de araştırma üzerinde kontrolleri söz konusudur. Bu esneklik sağlandığından dolayı nitel araştırma içerisinde görülebilir (Ekiz 2009).

Yarı yapılandırılmış mülakat tekniğinde araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren mülakat sorularını hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin gidişine bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve detaylandırmasını sağlayabilir (Türnüklü 2000). Yarı yapılandırılmış mülakat tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme sorularına bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek 2004).

Bu tekniğin bir başka faydası da sorulan sorulara açık olmayan ve eksik verilen cevaplarda tekrardan soru sorup cevabı tamamlama imkân sağlamasıdır (Çepni 2009)

Bu çalışmada mülakat verilerin analizinde temel düzey analizi ve içerik analizi kullanılmıştır. Temel düzey analizinin amacı, araştırmacılar tarafından yapılan gözlem ve görüşmelere hiçbir etki ve yorumda bulunmadan ya da az bir yorumla dürüst bir şekilde verileri ortaya koymaktır. Bu analizin yapılmasının temel nedeni ise araştırmacının kendi düşüncelerinin verilere etkisini engellemektir. İçerik analizi ise herhangi bir yazılı metnin ya da belgenin (gözlem, görüşme, resmi ve

kişisel belge, gazete vb.) içeriğinin incelenmesi ve sayısal ya da istatistiksel olarak ortaya konulmasında kullanılan bir analiz çeşididir. Belge incelenirken kategoriler oluşturularak sayısal sunumlar yapılır (Ekiz 2009). Verilerin toplanması ve analizinde aşağıdaki basamaklar izlenmiştir:

1. Katılımcılar belirlenmiştir.
2. Katılımcılarla yapılacak görüşme soruları belirlenmiştir.
3. Katılımcılarla yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir
4. Katılımcıların cevaplarının analizinin yapılması için mülakatlar yazılı hale getirilmiştir.
5. Aynı konu ile ilgili cevaplar alt alta yazılarak kodlanması kolay hale getirilmiştir.
6. Daha sonra öğretmenlerin cevapları incelenmiş tablo haline dönüştürülmüştür.

İçerik analizinde belirli bir işlem sırasının takip edilebilir olması önerilir (Kishore 2005). İlk basamak düzgün bir kodlama şeması geliştirmektir. Bundan sonra araştırmacı öncelikle kodları kendisi oluşturur. Kodlamanın güvenilirliğini kontrol etmek için iki bağımsız kodlayıcı bütün kodlamaları ayrı olarak yapar. Daha sonra bu iki kodlayıcıların kodlamaları için Cohen'in kapa uyum katsayısı hesaplanır. Kabul edilebilir düzeyde kodlamalar için güvenilirlik sağlanmış olur. Uyumsuzluk olan kodlamalar kodlayıcılar arasında tartışılarak uzlaşılır ve tekrar düzenlenir. Daha sonra üzerinde çalışılan bölüm tekrar kodlanarak kapa uyum katsayısı hesaplanır. Bu çalışmada da yukarıda verilen aşamalar takip edilmiştir.

Kappa uyum katsayısı iki kodlayıcının kodlamaları arasındaki uyuşmanın ne kadar rastgelelik eseri olmadığı ve bu nedenle ne kadar güvenilir olduğunu ölçen bir yöntemdir. Landis ve Koch'a göre, elde edilen kapa uyum katsayısının değerlerini yorumlamak için şu bilgileri sunmuşlardır (Bacanak 2008).

<0 = Hiç uyuşma olmaması

0.00-0.20 = Önemsiz uyuşma olması

0.21-0.40 = Orta derecede uyuşma olması

0.41-0.60 = Ekseriyetle uyuşma olması

0.61-0.80 = Önemli derecede uyuşma olması

0.81-1.00 = Neredeyse mükemmel uyuşma olması

Yukarıda verilen bilgiler ışığında elde edilen analiz sonuçları karşılaştırıldığında % 81 oranında benzer olduğu tespit edilmiştir. Bu oran analizlerin önemli derecede uyuştuğunu göstermektedir.

Din derslerinde öğretmenlerin farklı derslerden özellikle Fen Bilimleri dersinden yararlanıp yararlanmadığını tespit etmek, Fen Bilimleri kavramlarının kullanılmasının öğretmen ve öğrenciler açısından etkilerini belirlemek amacıyla araştırmacı ve iki uzman tarafından 15 mülakat sorusu geliştirilmiştir. Bu soruların geçerliliğini sağlamak amacıyla üç Öğretim Üyesi, bir Türkçe Öğretmeni, bir Din Kültürü Öğretmeni ve bir test geliştirme uzmanına inceletirilmiştir. Hazırlanan sorulardan yeterince veri alınamayacağı, diğer sorularla benzer olduğu düşünüldüğünden 3 soru mülakat sorularından çıkarılmıştır. Son şekli verilen 12 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formu 5 Din Kültürü öğretmenine uygulanmıştır.

Araştırma Ağrı ilindeki İmam Hatip Ortaokulunda çalışan 5 Din Kültürü öğretmeni ile yürütülmüştür. Katılımcılar İmam Hatip Ortaokulunda çalışan Din dersi öğretmenleri arasından seçilmiştir. Katılımcılar belirlenirken analiz sürecinde katılımcılar K1, K2, K3, K4, K5 şeklinde kodlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin özellikleri Tablo 2’de verilmiştir

Tablo 2:Araştırmaya Katılan Öğretmenler İle İlgili Ön Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Hizmet yılı	Görev yeri
K1	B	3	AĞRI
K2	B	15	AĞRI
K3	B	3	AĞRI
K4	E	3	AĞRI
K5	B	5	AĞRI

Araştırmaya katılan öğretmenlerin özelliklerini incelediğimizde öğretmenlerin 4’ü bayan 1 tanesi erkektir, hizmet yılları ise en az 3, en fazla 15 yıldır.

Öğretmenlerin hizmet yıllarının ortalaması 5,8 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca öğretmenler çalıştıkları okulun İmam Hatip Okulu olma özelliğinden dolayı sadece Din Kültürü derslerinin değil; Hz. Muhammed 'in Hayatı, Temel Dini Bilgiler, Kuran-ı Kerim, Arapça derslerinin de öğretmenliğini yapmaktadırlar. Bu özellikler ile farklı mesleki tecrübelere sahip öğretmenlerin din derslerinde Fen Bilimlerinin kullanılması konusunda daha fazla bilgi edinmemize yardımcı olacaktır.

3.4.2. Anket formunun geliştirilmesi ve analizi

Araştırmamızın konusu olan "Din eğitiminde Fen Bilimleri kavramlarının kullanılması" kapsamında Din dersi öğretmenleriyle yapılan görüşmeler sonucu elde edilen verileri desteklemek ve din dersi gören öğrencilerinde bu konu hakkında ki fikirlerini, görüşlerini almak amacıyla öğrencilere anket sorularının uygulanmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda araştırmacı ve iki uzman tarafından anket soruları geliştirilmiştir. Geliştirilen anketin geçerlilik ve güvenilirliğini hesaplamak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Hazırlanan anketin geçerliliği mantıksal çözümleme yolu ile alanında uzman öğretim elemanları, iki Fen Bilimleri Öğretmeni, iki Din Kültürü Öğretmeni, bir Türkçe Öğretmeni ve bir Test Geliştirme uzmanına incelettirilmiştir. Böylelikle kapsam ve yordama geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bu tür geçerlilik belirleme yöntemi literatürdeki birçok araştırmada kullanılmıştır (Özsevgeç 2007; Haşiloğlu 2009; Haşiloğlu vd 2011). Anketteki sorulardan 4 tanesi öğrenci seviyesine uygun olmayacağı düşünüldüğünden çıkarılmıştır. Yapılacak olan ankette daha detaylı bilgi almak amacıyla açık uçlu sorularında yer alması kararlaştırılmıştır. Geliştirilen anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümü 13 sorudan oluşan 2'li likert tipli ölçek formunda olup cevaplar "evet" ve "hayır" şıklı olarak belirlenmiştir. Anketin ikinci bölümü ise 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Hazırlanan anket 2015-2016 eğitim öğretim yılında 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören 500 ortaokul öğrencisine uygulanmıştır. Öğrencilerin yapılan ankete verdikleri cevaplar sınıflama ve gruplama yapılarak frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde din eğitiminde Fen Bilimleri dersinden faydalanma ve Fen Bilimleri ile din dersleri arasındaki ilişki ile ilgili öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir. Elde edilen bulgular: Din dersinde faydalanılan dersler, Fen Bilimlerinden faydalanma nedenleri, din ile bilim çatışır mı?, Din ile bilimin çatıştığında esas alınan disiplin, dini anlatmada bilim yardımcı oluyor mu?, Bilimsel gelişmeler dine karşı tehdit oluşturur mu?, Din dersinde Fen Bilimleri konularından yararlanmanın öğrencide oluşturduğu etki, din dersinde öğrencilerin fen ile sorduğu sorular, din dersi öğretmenlerinin kendilerini fen alanında yeterli görme durumları, din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili seminer verilmesini isteme,seminere katılım ve seminerin faydalı olup olmayacağına dair düşünceler, din ile ilişkilendirilen Fen Bilimleri konuları, dine zarar veren bilimsel konular olmak üzere 12 temada incelenmiştir.

4.1. Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formu Bulguları ve Yorumları

4.1.1.Birinci Tema: Din dersi öğretmenlerinin din dersini işlerken yararlandıkları dersler

Din öğretmenlere öncelikle din derslerini işlerken, anlatırken hangi derslerden yararlandıkları sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin din dersinde Fen Bilimleri dersinden faydalandıkları tespit edilmiştir. Tablo 3 araştırmaya katılan öğretmenlerin din dersinde hangi derslerden faydalandıklarını göstermektedir.

Tablo 3: Din Dersi Anlatılırken Yararlanılan Dersler

Öğretmenlerin kodu	Tüm dersler	Fen Bilimleri	Biyoloji	Coğrafya	Sosyal	Türkçe	Psikoloji
K1	✓	✓		✓			
K2		✓	✓	✓			✓
K3		✓			✓		
K4		✓				✓	
K5		✓		✓			

Tablo 3'ü incelediğimizde 5 öğretmenin tümü din dersini anlatırken Fen Bilimleri dersinden faydalandığını görüyoruz. Fen Bilimleri dışında farklı derslerden de faydalandıkları görülüyor. Din dersinde farklı derslerden nasıl faydalandıklarını K1, K2, K3, K4, K5 şu şekilde dile getirmişlerdir:

Özellikle coğrafya dünyayı anlatırken insan vücudundan, ellerinden, ayaklarından, anne karnındaki oluşumundan bahsettiğimiz zaman onlarda da tabi fen bilgisinden yararlanıyorum ama hepsinden tüm derslerden faydalaniyorum...(K1)

...Coğrafya, biyoloji, fen bilgisi derslerinden faydalaniyorum. İnsan vücudunun düzenli yaratılışı ve bu düzenin nerden geldiği konusunda fen dersinden yararlanıyorum. Evren, mevsimler, güneşin uzaklığı bu düzeni veren kim? Bu konuları anlatırken fenden faydalanabilinir. Gezegenleri anlatırken yine fenden faydalanırım. Psikolojiden faydalanılabilir din psikolojisi din ile alakalıdır.(K2)

Fenden ve sosyalde faydalaniyorum özellikle biyoloji sanata da değiniyorum.(K3)

Fen Bilimleri ve Türkçe dersinden yararlanıyorum. Fen dersiyle alakalı 5.sınıflarda insanın yaratılışı, evrenin yaratılışı konusundan yararlanıyorum çocuklara bu konuyu anlatırken yaratılış konusuna dayanıyor. 6. ve 7. sınıflarda hareket, beden ve fiziki hareketlerine namazla birlikte yok olacağın değiniyorum. 7.sınıflarda orucun mideyi alıştırması iyileştirmesi mide hastalıklarına iyi geldiğinden bahsediyorum obezite yine oruçla alakalı.(K4)

Fen Bilgisi ve Coğrafya dersinden yararlanıyorum mesela Evren düzenini anlatırken Fen Bilimleri ve Coğrafya dan yararlandım.Suyun oluşumundan bahsederken oksijen atomunun bir tane fazla olursa ne olacağından ya da karbon dioksit molekülünden yine aynı şekilde bahsediyorum.(K5)

Tablo 3' ten ve öğretmenlerin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere Din dersi ğretmenlerinin din derslerini işlerken konularıyla alakalı olan farklı derslerden faydalanmaktadırlar. Özellikle Fen Bilimleri dersinden tümü faydalandığını dile getirmiştir. Çünkü işledikleri din konularının Fen Bilimleri dersiyle de ilgili olduğunu ve bu sayede konuyu pekiştirdiklerini ve öğrencinin konuyu daha iyi kavradığını düşünmektedirler.

4.1.2 İkinci Tema: Din dersi öğretmenlerinin Fen Bilimlerinden yararlanma nedenleri

Din dersi öğretmenlerine "Neden Fen Bilimleri dersinden yararlanıyorsunuz, dersinize ne faydası oluyor?" diye sorulduğunda öğretmenlerin verdikleri cevaplar Tablo 4'te özetlenmektedir.

Tablo 4: Fen Dersinden Yararlanma Nedenleri

Öğretmenlerin kodu	Allah'ın varlığını delillendirmek için	Öğrencinin konuyu daha iyi anlayabilmesi için	Konuyu daha iyi kavratmak için	Ayetleri anlatırken fen bilgisine de değiniyorum	İlim konusunda fen bilgisi konuları ağır basıyor	Bilim ve dinin bağdaştığını göstermek için	Konuyu pekiştirmek için
K1	✓	✓		✓	✓	✓	
K2	✓		✓				
K3	✓						
K4		✓	✓				✓
K5		✓					✓

Tablo 4 incelendiğinde 5 öğretmenden 3'ü Allah'ın varlığını delillendirmek ve konuyu öğrencilerin daha iyi anlaması için, 2'si konuyu ispatlamak, konuyu pekiştirmek için, Fen Bilimleri dersinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca ayetleri anlattıkları zaman, ilim konularında Fen Bilimleri ağır bastığından, din ve bilimin bağdaştığını göstermek için de Fen Bilimlerinden faydalandığını söyleyen birer öğretmen olmuştur. Fen Bilimlerinden faydalanma nedenini K1 şu şekilde dile getirmiştir:

Çünkü karşıdaki öğrenci özellikle öğretmen bu dersi anlattığı zaman önceki insanların yapmış olduğu bilim olsun ilim olsun bunların aslında dini bağdaştığını göstermek adına. Eğer ki önceki insanlardan bahsedersek İbn-i Sina, Lokman Hazretleri, İbn-i Tufeyl gibi bu insanlar tamamıyla filozof olarak ne yapmışlar dini kullanarak. Dini terimleri kullanarak önceki âlimlerimizden de feyz alarak kendilerini keşfetmek yoluna girmişler bir İbni Sina mesela Allah'ı keşfetmiş olmasaydı bitkilerden yararlanmayı nasıl öğrenecekti nasıl bir ham madde ilaç çıkartacaktı, bunlar gibi mesela yeri geldiği zaman konuşulabiliyor. Kesinlikle ilim konusunda fen konuları ağır basıyor çünkü ben çocuklara anne karnındaki oluşumunda bahsederken beş parmağımı gösteriyorum diyorum ki çocuklar anne karnında aslında el yelpaze gibidir diyorum hücreler yavaş yavaş aşama aşama ölünce parmak aralarımız oluşmaya başlıyor, bunlar kademe kademe gelişiyor diyorum ya da ayak parmaklarımız o şekilde anne ile çocuk arasındaki bağdaşmanın tamamıyla Kuran-ı Kerim içerisindeki ayetlerde zaten beyan edilmiştir. Ayetleri bu şekilde anlatınca ekstra bilime de kayabiliyorsun fen bilgisine özellikle kimyasal hesaplamalar, suyun oluşumu, suyun faydalarından bahsederken suyun Allah'ın vermiş olduğu ne kadar güzel bir nimetten olduğundan bahsederken, suyun oluşumundan bahsedebiliyorsun. Hiçbir şeyin kendiliğinden oluşmadığını hepsinin tamamen bir formül ile oluştuğundan bahsederek çocuklar daha net anlıyorlar.(K1)

K1 in ifadelerinden anlaşılacağı üzere kendisinin Fen Bilimlerinden faydalanma nedeni; bilim ve dinin bağdaştığını göstermek, ilim konusunda Fen Bilimleri konularının ağır basması, ayetleri anlatınca bilime ve fenne konuların kayması, öğrencilerin konuyu daha net anlayabilmesi olduğu anlaşılmaktadır.

Fen Bilimlerinden faydalanma nedenlerini K2 ve K3 ise şu şekilde dile getirmiştir;

Anlattığım konuyu ispat etmek için, Allah'ın varlığının delili için, evrenin düzeni yine fenle alakalıdır.(K2)

Allah 'ın varlığının delillerine temellendirmek için bilimden yararlanmak zorunda kalıyorum. Allah 'ı varlığına bilim üzerinden gidiyorum varlığının delillerine ulaşıyorum.(K3)

K2 ve K3'ün ifadelerinden de gördüğümüz gibi Allah'ın varlığını delillendirmek, konuyu ispatlamak için ve evrenin düzeni konusu Fen Bilimlerinin konusu olduğunu düşündüklerinden Fen Bilimlerinden faydalanıyolar.

Tablo 4'ü incelediğimizde öğrencilerin konuyu daha iyi anlamaları ve pekiştirmelerinde de Fen Bilimlerinin yardımcı olduğu görülmektedir. K4 ve K5 bu konu hakkındaki düşüncelerini şöyle ifade etmektedirler;

Hem konuyu pekiştirmek hem de ibadetleri Allah için değil kendimiz için yapıyoruz öğrencilerde bu dersi gördükleri hem de yaşadıkları için anlamaları daha kolay oluyor. Fen dersinden yararlanıyorum çünkü bazı konular doğrudan insanın yaratılışı, insanın organları ve işlemlerini ayrıca organlar arasındaki uyumu ele aldığı için fen gereklidir. İnsanı yaratan yüce Allah hiçbir şeyi gereksiz yaratmamıştır doğanın uyumuna uygun olarak her bir şeyin kendi görevini yaptığını ve bunu da fen dersi ile analiz ederek öğrencilere daha sağlıklı anlatıyorum. Öğrencinin ise fen dersinden aldığı bilgileri din dersi ile karşılaştırdığında daha sağlıklı olarak bilgilendiğini düşünüyorum.(K4)

Daha iyi anlamaları için, seviyeye inmek diğer derslerdeki bilgilerle pekiştirmek için fen dersinden faydalaniyorum...(K5)

Dile getirilen bu düşüncelerden yola çıkarak Fen Bilimleri dersinden faydalanmanın hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından birçok yarar sağladığı söylenebilir. Aslında din ve fen konularının birbiriyle ilişkili oldukları bu yüzden de din konularını öğrencilere ispatlamak için öğretmenlerin fenden verilecek birçok örnek olduğunu düşünebilir.

4.1.3.Üçüncü Tema: Din ile bilimin çatışır mı?

Din ile Fen Bilimlerinin birbiri ile bu kadar yakından alakalı olduğunu söyleyen ve derslerinde bu kadar faydalandığını dile getiren din dersi öğretmenlerine "Din ile Bilim çatışır mı?" sorusunu sorduğumuzda verdikleri yanıtlar Tablo 5 'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Din ile Bilimin Çatışma Durumu

Öğretmenlerin kodu	Çatışmaz	Birbirini destekler	Bağdaşır	Din ile bilim uyumludur
K1	✓	✓	✓	
K2	✓	✓		
K3	✓			✓
K4	✓			
K5	✓	✓		

Tablo 5 incelendiğinde tüm Din dersi öğretmenleri din ile bilimin çatışmadığı konusunda ortak görüş belirtmişlerdir. Ayrıca beş öğretmenden üçü din ile bilimin birbirini desteklediğini dile getirirken, birer öğretmen de din ile bilimin bağdaştığını, din ile bilimin uyumlu olduğunu ifade etmiştir. Din ile bilimin çatışmasıyla alakalı olarak K1 ve K3 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

Kesinlikle çatışmaz, çatışmış olsa zaten İslam âlimleri asla bilimin içine girmezlerdi. İslam âlimleri eğer ki bilimin için giriyorlarsa demek ki bu din ile bilim arasında müthiş bir bağdaşma var paralellik var kesinlikle.(K1)

Asla çatışmaz çünkü bilimi de yaratan Allah tır Allahın ilim ve sıfatına ters tir.Bilgi ve bilimin kaynağı Allah tır Kuran –ı Kerim de kevnî ayetler vardır bu ayetlerle bilim ve din uyumludur.(K3)

K2 ve K3 'ün düşüncelerinden yola çıkarak din ile bilimin çatışma durumunun olamayacağı bunun Allah'ın ilim sıfatına uymayacağını söyleyebiliriz. Eğer ki din ile bilimin çatışması söz konusu olsaydı İslam alimleri kesinlikle bilimin içine girmezler bu alanla uğraşıp eserler yazmazlardır diyebiliriz.

Din ile bilimin çatışması konusuyla ilgili olarak sadece İslam alimleri değil yabancı bilim adamları da bu konuda fikir beyan etmişlerdir K4 bu konuyla ilgili görüşlerini şöyle ifade etmiştir;

Fikrimce çatışmaz çünkü Hadislere baktığımda “Kim ilim öğrenme için yola çıkarsa dönünceye kadar Allah yolundadır”, ”İlim müminin yitik malıdır nerde bulursa alsın” vb..Ayrıca Einstein'a göre “Dinsiz ilim kör,ilimsiz din topaldır” sözüne baktığımızda da ilimin din ile iç içe olduğunu görebiliyoruz.Kuran-ı Kerim’e baktığımızda ise her şeyin yerli yerinde ve bir düzene intizama göre yaratıldığını görürüz bunun için ilim zaten Kuran-ı Kerim’de önceden açıklamıştır.Günü geldiğinde ortaya çıkmaktadır.(K4)

K4 gibi K5'te Kuran-ı Kerim de birçok bilimsel bilginin ve ilimlerin açıklamasının olduğunu ifade etmektedir. Bu yüzden Kuran-I Kerim'in bize birçok alanda özellikle bilimsel konularda rehber olacağı ve bilimin onun sayesinde ilerleyebileceğini söyleyebiliriz. K5 bu konuyla ilgili düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir;

Çatışmaz birbirini destekler. Dünyanın eğik olmasının bunu hikmet olarak anlattığımda ya da sistemde olan her şeyin din ile çatışmadığını Kuran da bütün bilimlerin var olduğunu kesin olarak söyleyebilirim. Dünyanın eğiminden dolayı güneş ışınlarının gelme açısıyla yaşayabildiğimizi söyleyebilirim yani din ile bilim çatışmaz aslında.(K5)

4.1.4.Dördüncü Tema: Din dersi öğretmenlerinin din ile bilim çatışırsa esas alacakları disiplin

Din dersi öğretmenleriyle yapılan görüşmede "Din ile bilim çatışırsa eğer dini mi yoksa bilimi mi esas alırsınız?" sorusu sorulduğunda öğretmenlerin bu soru karşısında verdikleri cevaplar Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6: Din ile Bilim Çatıştığında Hangisi Esas Alınır

Öğretmenlerin kodu	Çatışmaz	İkisi de ayrılmaz	Çatışırsa dini esas alırım
K1		✓	
K2	✓		✓
K3	✓		✓
K4	✓		✓
K5	✓		✓

Tablo 6'ya bakıldığında da beş öğretmende dördü din ile bilimin çatışmayacağını eğer çatışırsa dini esas alacaklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerden biri ise ikisinin de ayrılmayacağını ifade etmiştir. Bu konuyla alakalı olarak K1, K2, K3, K4 ve K5 görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler;

İkisi de ayrılmaz yerine göre konuşulması lazım biri eğer manevi olarak yoksunsa o manevi dolgunluğunun ancak ayetler ya da peygamber efendimizin sünnetleriyle tamamlamalıyız ya da bir insan kendisini keşfedemiyorsa bu kadar manevi boyu veriyorsa bilimden yola çıkarak insan vasfîyetini hayvanların vasfîyetini, yaratılışı nasıl anlatmamızın gerekli olduğunu düşünüyorum. Kesinlikle

ayrışamazlar, yerine göre. atışmadığı için esas alma durumu söz konusu değil.(K1)

Dini esas alırım çünkü çatışmaz çatışırsa bu hüküm noktasında çatışır eğer hüküm noktasında tercih yapmak gerekirse dini tercih ederim.(K2)

atıştığına tabi ki de dini esas alırım çünkü biliminde sahibi ilimin de kaynağı Allah olduğu için.(K3)

Bana kalırsa dini esas alırım.(K5)

Din ile bilimin çatışma durumunun söz konusu olmadığını hatta K1 ayrışmadıklarını düşündüğünden esas alma durumunun olamayacağını ifade etmektedir. K2ve K3'de yine atışmayacaklarını zaten böyle bir durum söz konusu ise dini esas alacağını dile getirmiştir. Bu soru hakkındaki düşüncelerini ise K4 şu şekilde dile getirmiştir;

atışmaz öyle bir şey olursa şayet Müslüman toplumlar dini esas almalı İslam dini akıl ve mantığa öne verir. Ancak akıl ve mantığında bir sınırı vardır. Dinimizde öncelikli olarak Kuran, sünnet, icma ve kıyas öncelikli kaynağımızdır. Peygamber döneminde bile Kuran-ı Kerim de yer almayan bilgileri bile sünnet, icma ve kıyas sayesinde sahabeler tartışmıştır.(K4)

Bu görüşmeler sonucundan da anlaşılacağı üzere din ile bilimin çatışma durumunun olamayacağı hatta ayrışamayacaklarından dolayı tercih etme yada esas alma gibi bir durum da söz konusu olamaz. Yani din ile bilim birbiriyle çatışmaz aksine destekler diyebiliriz.

4.1.5. Beşinci Tema: Dini anlatmada bilimin yardımcı olması

Din dersi öğretmenlerinin "Dini anlatma da bilim yardımcı olur mu?" sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiş ve bu soru hakkındaki düşünceleri Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7: Dini Dersi Konularını Anlatmada Bilimin Yardımcı Olma Durumu

Öğretmenlerin kodu	Çok yardımcı olur	Fen dersi de bir bilimdir	Bilimden yararlanıyorum	Coğrafya	Tarih
K1	✓	✓		✓	✓
K2	✓		✓		
K3	✓		✓		
K4	✓	✓			
K5	✓	✓			

Tablo 7'ye bakıldığında Din dersi öğretmenleri fen dersinin dini anlatmada çok faydasının olduğunu ve fennin de bir bilim olduğunu ifade etmektedirler. Fen Bilimleri dersi din konularını anlatmada onların işini kolaylaştırdığını bu yüzden Fen Bilimleri dersinden faydalandıklarını dile getirmişlerdir. Bu konuda K1, K2, K3 düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir;

Kesinlikle oluyor ben öğrencilere bir şey anlattığım zaman mutlaka surette hangi konudan bahsediyorsam onun üzerine tahlil ettiriyorum ya bu fenden olabiliyor ya fizikten olabiliyor ya da ne bileyim işte kimyadan olabiliyor, tarihten, coğrafyadan olabiliyor hiçbir farkı yok.(K1)

"evet" olur elbette mesela Dünyanın ve evrenin var oluşunu anlatırken ya da Big-Bang konusuna değinmek, oruç tutarken insan vücudunun

sağlıklı olmasından yol çıkararak yine bilimsel bilgilerden faydalanırım.(K2)

Çok yardımcı oluyor. Mesela dediğim gibi evrendeki birçok örnekten yol çıkararak biz Allah'ın isimlerini sıfatlarını insanın yaratılışını birçok örnekler veriyoruz evrendeki kâinattaki düzen mesela Allah'ın varlığına ve birliğine götüren en temel kaynak, dayanak. Çünkü akıl ve mantık çoğu zaman yetersiz kalıyor.(K3)

Öğretmenlerin de söylediği gibi birçok din konusunu anlatırken farklı derslerdeki kavramlardan faydalandıkları görülmektedir. Coğrafya, Fizik, Kimya, Biyoloji, Tarih olsun bilimsel bilgi adı altında din konularında işlenen konuyu desteklemek ve ispatlamak için Din dersi öğretmenlerinin başvurduğu kaynaklar arasında bulundukları söylenebilir. Özellikle Fen Bilimleri dersi görüşmeye katılan tüm Din dersi öğretmenleri tarafın dan en sık başvurdukları, ve ortak bir şekilde dile getirdikleri bir bilim dalı olarak görmekteyiz. Bu konu hakkında K4 ve K5 düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmiştir;

Yardımcı olur çünkü fen dersi bir bilimdir o yüzden fenden yararlanmak ayrıca ilime başvurmak anlamına gelebilir. Bilim gelişirken değişik sorular oluşuyor bunlara cevap vermek için bilimi kullanmak gerekir. Yaratılış hikmet konusunda mesela. Evrendeki düzen konusunu işlerken insan organlarının bir bütün olarak çalışma düzeni vardır. Evrende var olan bütün nesneleri varlıkların birbiriyle uyum içinde hayatını devamını sağladığını hiçbir nesnenin ya da varlığın gereksiz olmadığını bütün varlıkların kendi görevlerini yerine getirdiğini bir çatışmazlık olmadığını görüyoruz. Gece gündüzün birbirini takip etmesi, mevsimlerin değişmesi, güneşin zamanında doğup batması her gün aynı düzen içinde aynı hareket etmesi bir yaratıcının göstergesidir. Bununla alakalı olarak vücudumuzdaki bütün organların da aynı düzen için beynimizin verdiği emirle hareket etmesi örnek verilebilir.(K4)

Çok olur hatta fazlasıyla dini konuları çocuğa anlatmak için ayet anlatırken muhatabın seviyesine inebilmek için somut bir şekilde kavratılabilmek için yardımcı olur. Alak suresinde ki ayette insanın yaratılışının anlatılmasında bilimsel olarak da Fen Bilimlerinden faydalandım. Zigot mesela bu dinde lütfе diye geçer bunu da anlatırken yine fen bilgisinden faydalandım.(K5)

4.1.6 Altıncı Tema: Bilimsel gelişmeler ve din

Bilimin dini anlatmada yardımcı olduğunu dile getirip bu konuda hem fikir olan katılımcılara "Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Bu soru karşısında katılımcıların düşünceleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Bilimsel Gelişmeler Dine Karşı Bir Tehdit Oluşturur Mu?

Öğretmenlerin kodu	Tehdit olarak düşünmüyorum	Dine ters olanlar tehdit değil etik olarak yanlış	Tıp alanında yapılan klonlama, sperm bankası, genetik kodlama olabilir
K1	✓		
K2	✓	✓	✓
K3	✓	✓	
K4	✓		
K5	✓	✓	✓

Tablo 8 incelendiğinde beş katılımcının da bilimsel gelişmeleri dine karşı bir tehdit olarak görmedikleri anlaşılmaktadır. Bilimsel gelişmelerin tehditte ziyade hayatımızı kolaylaştıran ve insanlara fayda sağlayan bir unsur olduğu düşünülebilir. Eskiden birçok insanın ölümüne sebep olan hastalıklar bugün bilimsel çalışmalar

sayesinde tek bir iğne ya da ilaçla tedavi edilebilir duruma gelmiştir. Bilimsel gelişmelerin dine karşı bir tehdit oluşturmayacağını K1, K2, K3, K4, K5 nedenleri ile birlikte aşağıdaki gibi açıklamaktadırlar;

Kesinlikle "hayır" . Eğer ki teknoloji gelişmiş olmasaydı biz Kuran-ı Kerim'i rahat bir şekilde telefonlarımızda dinleyemezdik ya da ne bileyim bunun dışında, sadece sağlam kullanmak lazım, yerine göre kullanmak lazım....(K1)

Din ile bilim çatışmıyorsa bilimsel gelişmeleri tehdit olarak düşünmüyorum hatta dine destek olabilir diyebilirim. Tıp alanında yapılan gelişmeleri eğer kast ediyorsanız onların hem iyi olanları hem de kötü olanları var mesela hastalıkları tedavisi için bulunan ilaçlar tabi ki bunların dine karşı tehdit oluşturduğunu söylemek tabi ki yanlış olu.(K2))

Asla görmüyorum çünkü birçok hastalığın gen haritaları çıkarılıyor genler hala çözülemedi. Peygamber efendimiz bir hadisinde demiştir ki 'hastalığı çözüm şifası olmayan hiçbir hastalık yoktur tek şifası olmayan hastalık yaşlılıktır' demiştir ondan sonra bunun dışında hiçbir hastalık yoktur bir örnekten yola çıkacaksak ve bilimin şu an ortaya koyduğu hiçbir şeyi din tehdit olarak algılamaz.(K3)

"hayır" görmüyorum çünkü ilim ile din ters düşmez. Allah evreni yaratırken bunun öncesi ve sonrasının hesabını yaparak yaratmıştır. İnsan kendi kaderini yazar insan ne kadar bilimde ilerlerse ilerlesin sonuçta dinin bir açıklaması olacaktır hatta bu konuda Kuran-ı Kerim in bize verdiği bilgilere bakarak bilimin geride olduğunu düşünebiliriz. Öncesinde uzaktan biriyle ses dalgasıyla konuşmak gerçekçi olmayabilirdi ama günümüzde hem kişiyle konuşup hem de oradaki durumu görebiliyoruz.(K4)

Bilimsel gelişme dine tehdit olduğunun düşünmüyorum. Allah insanın bilgisini sınırladığı için bir yere kadar gelişecektir sonuç bulamayınca yine dine yönelecektir. İnsanın ölümü kabul etmesi, ahret inancıyla ancak kabullene biliniyor insan psikolojisi ancak bu şekilde kabul eder.(K5)

Bunun yanı sıra katılımcılardan üçü bilimsel gelişmelerin dine karşı bir tehdit değil de etik olarak yanlış olabileceğini ifade etmektedir. Beş katılımcıdan ikisi ise Tıp alanında yapılan bazı çalışmaların dine karşı tehdit unsuru olabileceğini düşünmektedir; "Klonlama, Sperm Bankası, Genetik Çalışmalar" gibi. Katılımcıların bu konu hakkındaki düşüncelerini ise aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir;

...Klonlama var "evet" ama bunu İslam âlimleri caiz görmüyor baktığınızda,. Ama bir şeylerin ilerlemesi için de bir şeylerin yapılması lazım. Demek ki Mevla ol diyor ki o insanlar bunu yapıyorlar yani bir insan akli tamam kendisinde yeter cüzi irade var ama külli irade dediğimiz mevzuda var. Emri veren de Mevla eğer ki yürü ya kulum diyorsa onun aklını çalıştırıyorsa Mevla demek ki bunun sonrasında farklı şeyler çıkacaktır ortaya daha güzel bir şeyler çıkacaktır. Hastalıkların tedavisi önceden çok mümkün müydü? Zatürreelerin mesela, ama şu anda adamlar ne yaptılar ilacı keşfettiler belirli zamanlarda bebeklere uyguluyor böylelikle bu rahatsızlıktan kurtuluyor, mesela ishal dediğimiz çocuklarda bir rahatsızlık var bununda panzehirini çıkarmışlar demek ki din ile bilim arasında bir bağdaşma var. (K1)

...ancak onun dışın da ahlak yönünden dine ters düşen yapılan bilimsel gelişmeler dine tehdit değil de etik olarak yanlış olur. (K2)

...ama dine rağmen dine karşı bir araştırma bir çalışma insan klonlama gibi bir şeyse onun eninde sonunda bir yerden patlak vereceğine, çözümsüz olacağına biz zaten biliyoruz bunu nerden

biliyoruz bunu Kuran-ı Kerim okuyan herkes bunun cevabını bulacaktır zaten. O ayetler aklımda değil şu an ama kevnî ayetler diye geçiyor burçlarla, yıldızlarla ilgili ayetler var zaten evrenin düzenine ait ayetler var. Şu an mesela bilim adamlarının DNA kromozomlarının üzerine yaptığı deneyleri ve çalışmaları Allah'ı Teâlâ zaten biliyor bilim adamları daha yeni çıkarıyor mesela. Somut bir örnek vermem gerekirse peygamber efendimizin 7. yy'da söylediği oturarak suyu için faydalıdır diye onlar 20. yy'da çıkardılar ki ayakta su içmenin bağırsağı tıkadığı kabızlık yaptığı ani bir şok etkisi yarattığını söylüyorlar şu an oturarak su içmenin veya banyodan sonra bacaklara soğuk su dökmenin kan dolaşımımızı hızlandırdığına dair. Bunlar 7. yy'da peygamber efendimizin ağzından Allah 'ın hikmetiyle dökülen sözlerdir ancak bilim adamları 20.yy'da bunları kanıtlamışlardır. (K3)

...Sperm bankası, klonlama, genetik kodlamanın karışması, hayâ konusunda bir tehdit oluşturur soyların karışması bakımından. Evrim konusunda bir saptırmadır,dünyanın oluşumu dinî olarak bir suyla başlar denir buradaki suyun acaba evrim teorisinde bahsedilen yaşamın ilk olarak suda başladığından mıdır acaba.(K5)

Katılımcıların ifadelerinden ve dile getirdikleri düşüncelerin den yola çıkarak bilim ile dinin bağdaştığını, birbirine paralel olduklarını söyleyebiliriz. Kendi dinimiz yani Müslümanlık için düşündüğümüzde Kuran-ı Kerim de ki bilgiler dâhilinde bugün ki bilimsel gelişmelerin aslında daha geride olduğunu varsayabiliriz.

4.1.7. Yedinci Tema: Öğrenci açısından din dersinde Fen Bilimlerin den yararlanma

Din dersinde Fen Bilimlerinden faydalandığını söyleyen Din dersi öğretmenlerine bunun öğrencide nasıl bir etki oluşturduğu, öğrencilerin tepkilerinin nasıl olduğu sorulmuştur. Bu soru hakkında öğretmenlerin görüşleri aşağıda Tablo 9'da özetlenmektedir.

Tablo 9: Din Derslerinde Fen Konularından Yararlanmanın Öğrencide Oluşturduğu etki

Öğretmenlerin kodu	Fen ve din konularının birleştiğini anlıyor	Öğrencinin konuyu daha iyi anlamasını sağlıyor	Konuyu içselleştirip daha iyi kavıyor	Hoşuna gidiyor	Şaşıyor	Fen dersinin günlük hayatta kullanılabileceğini anlıyor	Fen dersinin kolay, anlaşılabilir, eğlenceli olduğunu fark ediyor
K1	✓						
K2		✓	✓			✓	
K3	✓	✓			✓		
K4	✓	✓		✓		✓	
K5	✓			✓		✓	✓

Tablo 9'da görüldüğü gibi beş Din Kültürü Öğretmeninin verdiği birden fazla ortak cevapta dördü öğrenciler fen ve din konularının birleştiğini anlıyorlar derken üç öğretmen öğrencinin konuyu daha iyi anlamasını sağlıyor, fen dersinin günlük

hayatta kullanılabileceğini anlıyor ifadesini kullanmıştır. iki öğretmen ayrıca öğrencilerin hoşuna gittiğini söylerken birer öğretmen öğrencilerin konuyu içselleştirip daha iyi kavradığını, fen dersinin kolay, anlaşılabilir, eğlenceli olduğunu fark ettiklerini, şaşırdıklarını dile getirmektedir. K1, K2 düşüncelerini şöyle ifade etmektedir;

Temizlikten bahsediyorsun önce peygamberin ne kadar temiz olduğundan bahsediyorsun, çevre duyarlılığından bahsediyorsun bu çevrenin içerisinde bulunan pislikleri insanların hem görsel olarak hem de vücudumuza girecek olan o mikroplardan ötürü sağlığınıza zarar vereceğinden bahsediyorsun. Mesela peygamber efendimiz diyor ki “ cam bardağınız çatlamışsa onunla su içmek mekruhtur” niye mekruhtur çünkü zaman aşımıyla içine giren mikroplar temizlenmiyor bu da insan vücudun zararlı değil mi? Yine fenle birleşiyor yani, neden peygamber efendimiz su içerken oturarak için diyor çünkü şundan kaynaklı; hemen orda yine fen giriyor devreye çocuklar diyorum suyu eğer yavaş yavaş içerek vücuttaki mikropları temizliyor. Öncelikle oturarak içeceksin tabi mikropları temizliyor ondan sonra bağırsaklara gidiyor ama sen direkt ayakta içtiğin zaman mikropları temizlemeden bağırsağa geçiş yapacak senin mikropların temizlenmeyecek diyorum bu sefer çocuğun gözleri fal taşı gibi açılıyor demek ki diyor fen bilgisiyle dinin birleştiği nokta vardır.(K1)

Öğrencinin daha iyi anlamasını sağlar öğrenci konuyu daha iyi kavrar, konuyu içselleştirmesinde ve günlük hayatında kullanmasına yardım eder.(K2)

Fen Bilimlerinden örnek vererek Din dersi öğretmenlerinin ders işlemeleri sonucunda öğrencinin din dersini daha iyi anladığı, konuyu içselleştirdiği ve edindiği bilgileri günlük hayatta kullanmasına yardımcı olduğu söylenebilir. Öğrenciler fen dersinde öğrendiği bilgilerin ve kavramların din dersinde de karşılırlarına çıkması sonucu din dersleri ile Fen Bilimleri dersinin birbiriyle ilişkili olduğunu çıkarımını

yapabilir. Fen Bilimlerinde ki kavramları ve terimleri din dersinde ki konularda nerde ve nasıl kullanıldığına dair alakalı olarak K3 şu şekilde açıklamıştır;

Diyorum ki siz hiçbir mevsimin atladığını görüyor musunuz ya da gece gündüz mesela birinde bir değişiklik gördünüz mü? "hayır". Her şey bir düzen içerisinde mi? "evet" ondan sonra hiç yıldızların yere düştüğünü ya da güneşin doğmak istemiyorum dediğini hiç duydunuz mu? "hayır" bunlar bir düzen içerisinde mi? "evet" o zaman bu neyi gösteriyor? Allah'ın varlığı ve birliği dediğim zaman şaşıyorlar mesela Allah yoktur diyor ateist karşımızda nasıl kanıtlarsınız? Çeşitli örnekler veriyorlar ama ben şöyle bir camdan bir bakın diyorum ağaçlar yerinde duruyor mu dağ yerinde mi? "evet". Mevsimler sırasıyla gidip geliyor mu? "evet". Binaların hiç yürüdüğünü yaşadığını gördünüz mü? "hayır". Bu düzeni kim sağlıyor? Allah 'ın varlığı evrende bir kaos bir karışıklık var mı yok. Bu da Allah'ın varlığını ve birliğini delili dediğim zaman bir şaşırma oluyor, ya da insanın yaratılışı bir spermden meydana gelmesi o Alak suresinde geçiyor. " Öğretmenim biz bir pis sudan yaratıldık derken ne demek isteniyor" diye sorulunca buna mecbur kalıyorum. Anne ve babadan olduğunu lütfen diye geçer Arapçası öyledir mealde, oradan aşama aşama bebeğin gelişim evreleri, ondan sonra embriyo olması, zigot haline gelmesi, onun sıralamasını ben bilmiyorum tam olarak. Bu gelişimi Allah 'u Teâlâ sizi zaten anne karınlarınızda merhametle büyüten Allah'tır der bebeğin oluşumu direk fen bilgisine bağlı olan bir ayettir ve şaşıyorlar ve konuyu daha iyi anlamalarına yardımcı olur. (K3)

Fen Bilimlerin konularından ve kavramlarından din dersinde yararlanmak öğrencilerin din dersindeki konuları daha iyi öğrenmesine ve anlamasına yardımcı olduğu gibi bu durum öğrencilerin hoşuna da gidebilir. K4, K5 bu konuyla ilgili olarak görüşlerini şu şekilde dile getirmektedirler;

Öğrencinin hoşuna gidiyor dersi örneklerle açıklayabiliyor. Fen dersi onların hayatında kolaylayıcı oluyor fen dersindeki konuların dini boyutunu anlayabiliyor. Kendi yaşadıkları bir örnekten dersi anlattığımda bir nevi uygulamalı olarak gördüklerinden bu daha da gerçekçi oluyor ve hafıza da kalıcı oluyor.(K4)

Daha önceden duydukları için Oksijen, Karbondioksit'i yorumlamada hikmetin farkına varıyor. Çekirdeğin yerdeki suyla toprakla birleşip yeniden meyveye dönüşmesinin hem bilimle hem de dinle bağdaştığını anlıyor. Fen dersinden örnekler vermek bu öğrencinin hoşuna gidiyor çünkü fenni sadece sınava girmek için değil aslında bizim hayatımızla çok alakalı olduğunu fark ediyor. Fen dersinin anlaşılabilir, eğlenceli bir ders olduğunun farkına varıyor biz bunu fen dersinde görmüştük, duymuştuk, bu kolay bir şeymiş deyip anlaşılabilir olduğunu farkına varıyor.(K5)

Din dersi öğretmenlerinin dile getirdikleri düşünceler itibariyle Fen Bilimleri dersi hayatın da tam kendisidir. Çünkü Fen Bilimleri dersinin ünite içerikleri ve konularına bakıldığı zaman günlük hayatta karşılaştığımız sorunlar, çevre, insan yapısı ve vücut özellikleri, organlar ve sağlığı, çeşitli hastalıklar ve daha sayacağımız birçok yaşamsal olaylar dan oluştuğu görülmektedir. Bunun dışında Fen Bilimleri dersi genelde zor, karmaşık ve soyut bir ders olarak öğrencilerin zihninde yer edinmiştir Din dersi öğretmenlerinin bu şekilde din konularında fen kavramlarından yararlanmaları öğrencilerin zihninde oluşan o zor, soyut, karmaşık ve anlamsız olan Fen Bilimleri imajının yerine eğlenceli ve hayatı kolaylaştıran bir ders olarak düşünmelerine olanak sağlayabilir.

4.1.8.Sekizinci Tema: Din dersinde öğrencilerin fenle ilgili soru sormaları

Yaptığımız görüşme de Din dersi öğretmenlerine öğrencilerin Fen Bilimleri ile alakalı olarak hangi konularda ki sorularıyla karşılaşıyorsunuz diye sorduğumuzda öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10: Din Dersinde Öğrencilerin Fenle İlgili Soru Sorduğu Konular

Öğretmenlerin kodu	Fizik	Biyoloji	Fen bilgisi konuları	Güneş sistemi	İnsanın oluşum aşamaları	İnsanın yaratılışı	Organların görevi ve çalışması	Evrenin oluşumu	Temizlik	Anne karnındaki gelişim	Sormuyorlar
K1											✓
K2	✓	✓	✓								
K3				✓	✓				✓	✓	
K4		✓			✓	✓	✓			✓	
K5						✓	✓	✓	✓	✓	

Tablo 10 incelendiğinde öğrenciler din dersinde birçok konuyu fen ile ilişkilendirip Din dersi öğretmenlerine sorduğu görülüyor. Beş Din Kültürü Öğretmeninden üçü anne karnındaki gelişim derken ikişer öğretmen temizlik, insanın oluşum aşamaları, insanın yaratılışı, organların görevi, biyoloji konularından öğrencilerin soru sorduğunu belirtmiştir. Fizik, Fen Bilimleri konuları, Güneş Sistemi, Evrenin Oluşumu da öğretmenlerin karşılaştıkları sorular arasında olduğu ifade edilmektedir. Bu konuda öğretmenlerin ifadeleri aşağıdaki gibidir;

Genelde tüm konulardan soru soruyorlar tabi verdiğim örneğe bağlı olarak değişiyor tabi ki de. Şu nu diyebilirim ki biyoloji ve fizik konuları ağır basıyor kısaca fen bilgisi konularından öğrenciler daha çok soru soruyor. (K2)

Diğer gezegenler de hayat var mıdır yok mudur? Bunu soruyorlar. İnsan oluşum aşamaları ile ilgili, sperm ile ilgili soruyorlar onu işte Alak suresinde lutfе diye geçtiğinden bahsediyorum. Anne karnındaki bebeğin oluşumu mesela bu Hz. Muhammed 'in hayatı adlı derste ikinci ünite peygamber efendimizin sağlık ile ilgili ellerinizi ayaklarınızı yıkayın dişlerinizi fırçalayın diyor ağız temizliği hatta eğer ümmetime ağır gelmeyeceğini bilseydim her vakit diş fırçalamayı emrederdim ama peygamber efendimiz ağır geleceğini tahmin ettiği için emretmiyor. Ellerin mikrop bulaştırabileceği en kirli organlarımız olduğunu temizlik ile ilgili her hadisinde bizim sağlığınıza çıkan bir kapı var kendisi çok temizdi.(K3)

Genelde biyoloji konularından soruyorlar doğumdan ölüme kadar insanın nasıl oluştuğu, evreleri, insanın yaratılışı, insan organlarının görevleri, çocuğun anne karnındaki gelişim evreleri, nasıl yaşadığı vs.(K4)

"evet" soruyorlar. Evrenin oluşumu, insanın yaratılışı, insanda organların ve vücudunun çalışmasını merak ediyorlar. Organların yerinin farklı olması durumunda ne olurdu?Nasıl olurdu?.Temizlik konusundan, beden, çevre, diş temizliği işlendiğinde fenle ilgili olduğunu görüp birçok sorular soruyorlar ve bütün bunların aynı zamanda sünnet olduğunu anlıyorlar. (K5)

Öğretmenlerin ifadelerinde de görüldüğü gibi öğrenciler din dersinde öğretmenlerine Fen Bilimleri ile ilgili pek çok konuda soru sormaktadırlar. Bu da öğrencilerin din dersiyle Fen Bilimleri dersini ilişkilendirdikleri anlamına gelebilir.

4.1.9. Dokuzuncu Tema: Din dersi öğretmenlerinin fen bilgileri

Din dersi öğretmenlerinin din dersinde öğrencilerin sorduğu fen soruları karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Din dersi öğretmenlerine bu sorular karşısında kendilerini fen alanında ya da fen konularında ne kadar yeterli gördükleri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Din Dersi Öğretmenlerinin Kendilerini Fen Alanında Yeterli Görme Durumları

Öğretmenlerin kodu	Yeterli görüyorum	Yeterli görmüyorum	Lise ve ortaokul bilgileri kadar	Fen kaynaklarına bakaram yetersiz olduğumda
K1		✓	✓	
K2		✓		✓
K3		✓	✓	
K4	✓			✓
K5		✓		✓

Tablo 11 incelendiği zaman görüşmeye katılan beş öğretmenden sadece biri kendini fen alanında ve fen konularında yeterli görürken 4'ü kendini yeterli görmemektedir. Öğretmenlerden biri lise ve ortaokul bilgileri kadar bilgiye sahip olduğunu dile getirirken, üç öğretmen kendini yetersiz gördüğü durumlarda fen kaynaklarına bakarak eksikliğini gidermeye çalıştığını dile getirmiştir. K1, K2, K3, K4, K5 bu konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler;

Çok değil ancak makaleleri okuyunca ya da ne bileyim bazı dergiler okuyunca bazı şeyler görebiliyorsun ona göre anlatabiliyorsun ama fen bilgisini en son lise 2'de gördüm fiziktir, kimyadır, biyolojidir

falan. En son o dönemde gördüm ama öğretmenlerin vermiş oldukları bilgiler hala taze o bilgiler beynimde kaldığından çocuklara hala aktarabiliyorum ama bunun yanında ekstra bir şeyler yapıyor muyum? Arada sırada makaleler dergile, kitaplar merak ettiğim bir şeyler olursa fen bilgisi kitabı gözüme denk gelirse bakıyorum. Kimyasal hesaplamalar beni çok etkiler çok tedirgin eder çok merak uyandırır bende çok korkutur.(K1)

Kendimi fen alanında fazla yeterli görmüyorum eğer eksikim varsa bunu araştırıp öğrenmeye çalışırım.(K2)

Vasat ya da vasatın altında yani Kuran'dan okuduğum ve okuldaki bilgilerim kadar yani vasat sizin kadar değil tabi bir öğrenci soru sorduğunda cevap verebiliyorum o da kevnî ayetler sayesinde fen bilgisi konuları kurandan öğrendiğim kadarıyla. Çünkü fen ile din koyun koyuna olduğu için verebiliyorum rahatlıkla Kuran'a borçluyum hücrenin yapısını anlatamam şimdi kuranda o yok.(K3)

Konulara bağlı olarak, aralıklı. Kendimi o konularda yeterli görüyorum bazen öğrencileri fen dersinde öğrendiklerinden de faydalanabiliyorum. Kendimi yetersiz gördüğüm zaman fen kaynaklarına bakıp bilgi edinirim bu şekilde bilgi edinmiş olurum iyi ki de yapmışım derim.(K4)

Pek de yeterli görmüyorum sizin kadar fen konularına hâkim değilim. Öğrencilere eksik bilgi vermemek için fen ile ilgili konulara bakarım, işte hangi gaz da bir atom fazla olursa zehirleyici olur ya da faydalı ve şifalıdır.(K5)

Öğretmenlerin ifadelerinden de anlaşıldığı gibi Din dersi öğretmenleri Fen Bilimleri konularında kendilerini yeterli görmemekteler. Bu yüzden ders esnasında

öğrenciler fen konularıyla alakalı bir soru sorduğunda kendilerindeki bilgi eksikliklerini gidermek için fen kaynaklarına başvuruyorlar.

4.1.10.Onuncu Tema: Din dersi öğretmenlerine Fen Bilimleri ile ilgili seminer verilmesi

Kendilerini fen alanın da ve fen konularında yetersiz gören Din dersi öğretmenlerine "Fen Bilimleri ile ilgili seminer verilmesini ister misiniz?" ve eğer böyle bir seminer olursa katılıp katılmayacakları sorulduğunda öğretmenlerin bu konu hakkındaki düşünceleri Tablo 12'de özetlenmektedir..

Tablo 12: Din Dersi Öğretmenlerine Fen ile İlgili Seminer Verilmesini İsteme, Seminere Katılım ve Seminerin Faydalı Olup Olmayacağına Dair Düşünceler

Öğretmenlerin kodu	İsterim	Katılıyorum	Faydalı olur	Öğrencilere bilgileri daha iyi aktarabilirim	Katılmam
K1	✓	✓	✓	✓	
K2	✓	✓	✓		
K3	✓	✓	✓	✓	
K4	✓				✓
K5	✓	✓	✓		

Tablo 12'de görüldüğü üzere görüşmeye katılan 5 Din Kültürü Öğretmeni böyle bir seminerin olmasını istediklerini söylemişlerdir. Öğretmenlerden 1'i seminer olmasını istediğini ama seminere katılmak istemediğini de dile getirmiştir. Öğretmenler seminer isteyip istemediklerini, böyle bir seminerin ne kadar ve ne açıdan faydalı olacağını ise şu cümlelerle ifade etmekte;

Kesinlikle isterim faydalı olur nasıl olmasın çok da güzel de olur hem de. Kesinlikle hadis derslerinde sağlık üzerine olan hadisler vardır şimdi sağlık üzerine olan hadislerle fenden alacağım seminer ile bağdaştıracığım zaman en azından çok daha güzel nakil edebilirim öğrencilere bu daha sağlam olur. Mesela fıkhıta temizlikten bahsettiğim zaman teyemmümden ne bileyim gusülden ya da normal abdestten bahsettiğim zaman vücudumuzun içerisine o suyun ne kadar çok nem oranına ihtiyacı olduğu yine fenle anlaşılır diyorum ben.(K1)

İsterim tabi ki de eğer böyle bir şey olursa hem hizmet içi eğitim hem de mesleki olarak gelişim sağlar.(K2)

"evet" isterim. Olursa da katılıyorum çünkü hem benim açımdan hem öğrenciler açısından çok iyi olur, faydasını görürüz.(K3)

İsterim, faydalı olur ama katılmam.(K4)

Katılıyorum böyle bir seminerin verilmesi çok faydalı, güzel olur çünkü ben zaten dersimde fen bilgisinden faydalandığım için dine paralel olarak hem dini destekleyici hem fani destekleyici seminerin olması iki ders için de faydalı olacağını düşünüyorum. Çocuklar açısından da mesela ben zigot embriyodan bahsederken kendimden emin bir şekilde anlatamıyorum çünkü sırasını tam olarak sizin kadar iyi bilmediğim için insan doğumundan dediğimiz gibi hücre oluşumundan falan derste duysa eğer kendiside rahat bir şekilde anlıyor bazen evrenin oluşumunda yine bir tane tohumdan ağaç çıktığını meyveye dönüştüğünü meyveni içinden tekrar tohumun oluştuğunu bir döngünün olduğunu hepsini derslerde işliyoruz dediğim gibi bir seminer olsa bunları daha kesin bilgilerle verebiliriz.(K5)

Öğretmenlerin cevaplarını incelediğimizde Din dersi öğretmenleri Fen Bilimleri ile ilgili kendilerine seminer verilmesini istedikleri görülmektedir. Din dersi öğretmenleri kendilerini fen konusunda eksik gördüklerinden bu seminer sayesinde derslerinde öğrencilerinin sorduğu fen ile ilgili konular, sorular karşısında ki eksikliklerini bu seminer aracılığıyla giderebileceklerini düşünmüş olabilirler. Bu seminerin hem öğretmen hem de öğrenci açısından fayda sağlayacağını söyleyebiliriz. Öğretmenler öğrencilerine daha emin ve doğru bilgi vererek öğrencilerin konuları daha iyi kavramalarına yardımcı olacakları söylenebilir.

4.1.11.On Birinci Tema: Din ve fen konularının ilişkilendirilmesi

Din dersi öğretmenlerine "Din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?" diye sorduğumuzda öğretmenlerin bu soruyla ilgili düşünceleri Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13: Din ile İlişkilendirilen Fen Konuları

Öğretmenlerin kodu	Anne karnındaki bebeğin gelişimi	İnsanın yaratılışı	Vücudumuzdaki sistemler	Doğa olayları, mevsimler, kar, dolu, yağmur	Güneş sistemi	Bitkilerin yararları, çevre	Hayvanlar	Madde, element	Suyun oluşumu	Organların görevi	Evrenin oluşumu, düzeni	Namaz kılmak ve oruç tutmanın bedene faydaları	Temizlik	Gezegener	Organ bağıışı	Kan vermek	Kaldırma kuvveti	Küresel ısınma
K1	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓					✓				
K2			✓	✓	✓						✓	✓						
K3		✓	✓	✓	✓		✓						✓	✓	✓	✓	✓	✓
K4	✓		✓							✓		✓						
K5	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓		✓					

Görüşmeye katılan beş Din Kültürü Öğretmeninden dördü güneş sistemi, vücudumuzdaki sistemler cevabını verirken üçü anne karnındaki bebeğin gelişimi, insanın yaratılışı, doğa olayları, mevsimler cevabını vermiştir. İki öğretmen hayvanlar, organların görevi, evrenin oluşumunu, gezegenler derken birer öğretmende bitkilerin yararları, madde, element, suyun oluşumu, namaz kılmak ve oruç tutmanın bedene faydaları, küresel ısınma, kaldırma kuvveti, kan vermek, organ

bağışı konularını dile getirmişlerdir. Bu soru hakkındaki düşüncelerini K1, K2, K3, K4, K5 şöyle dile getirmiştir.

İnsan yaratılışı bu çok önemli çünkü çocuklar özellikle insan vücudu, yaratılışı, anne karnındaki gelişimi. Çünkü ayetlerimiz var bu ayetler ile hadisleri bu seminerde alacağımız eğitimle birleştirirsek çocukların somur örnek gelecek en azından, demek ki fen aslında din birbirinden ayrılmıyormuş çatışmıyormuş diyecekler öğrenciler. Sonra ne olacak dini seven saygısı olan çocuk fenne de saygısı olmaya başlayacak yani birbiri ile bütünleştirecek... Bitkiler mesela bitkilerin yararını anlamak adına bazı bitkilerin insan vücuduna yararları var bu yararları peygamber efendimiz hadislerinde bahsetmiştir, bunlardan biri çörek otudur. Allah'ı keşfetmek adın mesela Samanyolu galaksisinden kara delik dediğimiz bir mevzu var bazı ilim ve bilim adamları karşılaştıkları zaman derler ki kara delikte cennetin ve cehennemin olduklarını söylerler ama o zaman yine Kuran-ı Kerim ayetleri girer devreye der ki cennet ve cehennem temsildir yani biz şu anda biz temsil olarak söyleriz ama yaratış bakımından şu an değil kâinat ne zaman yerle bir olacak işte o zaman biz ol diyince olacak diyor Mevla'mız yine oradan bağdaştırabiliriz. Hayvanlar hangi hayvanların insanlara daha çok iletişimi kuvvetlidir mesela at çok sadık bir hayvandır köpeğe nazaran atın fizyolojisi araştırıldığı zaman at insanlara daha çok faydalıdır her noktada mesela yine bu doğrultuda peygamber efendimiz sevgi, hoşgörü ve hayvanlara olan sevgiden hadislerden çıkartıp oradan yine bağdaştırtabiliriz. Element, madde din ile ilişkilendirilebilir tabi ki de suyun oluşumu, oksijenin oluşumu mesela bir selenyum çok miniktir bunun kanseri önleyici bir madde olduğu bilim adamlarınca ortaya çıkarılmış ama bunun yanında ekstra nükleer bombası da var yapılabilir yani demek ki hepsi din ile bağdaşıyor. Newton kanunu elma ağaçtan düşmüş olmasaydı belki de o yer çekimi kanunu bulunmayacaktı ama yine Mevla'nın ol demesiyle olmuyor mu bu? Yani Mevla ona ya kulum yürü dedi ol dedi ve onu gördü sadece uyguladı. Din ile bilim çatışıyor diyen insanların

ben aklımdan şüphe ederdim tamamıyla şüphe ederim yani. Yıldız, gezegen, güneş, ay onların oluşumu Mevla'mız ayetinde beyan ediyor. Güneşin dünya üzerindeki yaklaşımı kilometresi milyonlarca kilometre onlarda bir ufacık bize yakın olsaydınız yanacaktınız diyor yine ayetlerde sabit, ufacık uzak olsa soğuyacaktı donacaktınız tüm canlılar donacaktı. Yer ile gök'ün 7 günde oluşumu var yine ayetle sabit. Din ile bilim çatışamaz ki. İnsanlar kâinatın önceden dümdüz bir varlık olduğunu düşünmüşler ancak zaman aşımıyla daha sonra dünyanın yumurta şeklinde olduğunu keşfetmişler yine bunlar Kuran-ı Kerim ayetleriyle sabit. (K1)

Vücudumuzdaki sistemler. Mevsimler. Güneş sistemi. Orucun mideye faydası. İnsan vücudunun çalışması ve düzeni. Evrenin oluşumu. (K2)

İnsanın yaratılışı, oluşumu, Alak süresinde bariz var evrenin oluşumu, bütün âlemlerin canlı cansız bütün âlemler Kuran-ı Kerimde bir bir yer alıyor su altı su üstü yer altı yer üstü, ondan sonra toplumsal kesitler var bide peygamber kıssalarında hikâyeler var. Yeryüzünde mümin temiz yer temiz olan ve helal olan şeylerden yedirdiğini insanların şu an domuz eti yiyen toplumlarda çaresi bulunmayan hastalıklar var o yüzden bize yasaklamıştır uzak doğuda börtü böcek yiyorlar bu insanların o hayvanların yavaş yavaş psikolojisine benzediğini Allah'ı Teâlâ bildiriyor peygamberler vasıtasıyla o yüzden temiz ve helal olan şeylerden yiyin diyor. Temizlikle ilgili daha çok hadisler var ayetlerde var temizlikle ilgili. Organ bağışını diyanet şu an cevaz verdi bence bu daha önce olması gereken bir şeydi neden çünkü biz öldüğümüz zaman bedenimiz çürüyecek bir mümin bir mümini bir insanın ihtiyacını giderir, bir insanı kurtaran bütün insanlığı kurtarmış gibidir bu genel kuraldır bu genel kuraldan organ bağışı caizdir senden çıkacak olan organlar bütün insanlığı kurtarır o verdiğin insan ister günah işlesin o seni bağlamıyor. Kan verme de aynı şekilde peygamber efendimiz yılda bir kez hacamat yaptırmış

zehirli kanın çıkması için ve o kanın temizlenmesi için o yılda bir kere kan bağışı yapılması gerekiyor. Hangi sureydi unuttum ama geçen gün derste işledik gemi denmez de “sizin için suyun üstünde yüzdüren” der orda gemiye gemi yapıldıktan sonra bu ayeti anlayan kimse buna mucizevî gözle bakabilir. Ya da gökte uçan araçlar bunlara yine ayetlerde dokunduruluyor. Elektrik için zannedersem su altındaki elektrik balıklarından örnek veriliyor. Allah’u Teâlâ bir şeyi daha öncesinden işaret ediyor ama insanlar sonradan keşfediyor buna en büyük örnek gemiler. Hz Nuh’a karada gemi yaptırması mesela mucizevî bir şey. Mesela onun için görevli bir melek var Mikail ondan yola çıkarak aynen kumbs bulutlarından bahsettiğimi hatırlıyorum. Yağmur, kar, dolu görevlendirilmiş melek var o yapıyor Allah’ın izniyle o yapıyor ondan bahsettiğimi hatırlıyorum. Bu yağmurların bir lye göre yağdığından bahsettiğimi hatırlıyorum yoksa her tarafın su altında kalması lazım. Kıtaların birbirinden uzaklaşması buzulların erimesinden bahsediyoruz bu küresel ısınmadan dolayı bu neden oluyor çünkü Allah’u Teâlâ bir ayetinde diyor ki yeryüzünde şesat çıkarmayı bozgunluk yaratmayın yeryüzünü bize emanet etmiş insanlar kirlettiğ için yeryüzünü bu bizim yüzümüzden oluyor bunun suçunu hem fen bilgisinden hem dinden bize alabiliyorum neden Allah’u Teâlâ bize uyarı göndermiş ama insanlar o uyarıya kulak asmadığ için kıtalar birbirinden ayrılıyor, buzullar eriyor, mevsimlerin dengesi değşiyor. Gezegenlerde hayat var mı diye öğrenciler soru soruyu onlar nasıl oluyor Mars ta su bulunmuş orda yaşanılır mı? Bende diyorum henüz onun araştırılması yapılıyor orda hayat olup olmadığını onu Allah bilir

Orda hayat olup olmadığını bilim adamları araştıracak. Ama Allah’u Teâlâ bize onun cevabını bize öncede veriyor 18 000lemin ya da bir rivayette 70 000lemin sahibiyim ben diyor belki uzayda hayat var belki yok bunun cevabını insan olarak ama bilim insanları araştırıp var dediğ zaman o zaman ayetle ilişkilendirebileceğim...(K3)

Çocuğun gelişimi. Organların görevleri. Cinsiyet oluşumu. Beynimizin organları yönetmesi. Midemizin çalışması oruç konusunda. Her organımızın belli bir görevi olması. Ayakta su içmenin hem sağlık bakımından hem dini açıdan. Namazın kılınışı beden hareketlerine girmesi, organların aynı anda hareket etmesi aynı anda ibadet etmiş olur.(K4)

İnsan anatomisi, çevre, temizlik, insanın yaratılışı, evrendeki düzen, doğadaki olaylar, vücudun yapısı, vücudumuzdaki sistemlerin düzen içinde çalışması ya da hepsinin kendi vazifesinin yaptığını insanın vazifesinin de kulluk olduğunu söyleyerek bağlantı kurabiliriz. Haram lokmanın sindirim sistemine zararı ya da çok yemek yemenin sindirim sistemine zarar verdiği ve haram olduğu söylenebilir. Gezegenler güneş ay ilişkilendirilebilir çocukla icatları bulunması bize faydalı sorular orda karışıyor.(K5)

Öğretmenlerin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere din dersi ile ilişkilendirilecek pek çok fen kavramı ve konuları bulunmaktadır. Fen kavramları ve konularının Din dersi öğretmenlerinin derslerini işlerken sık sık başvurdukları, konuyu anlatmalarında ve öğrencilerin dersi daha iyi anlamasını da yardımcı olduğu söylenebilir.

4.1.12.On İkinci Tema: Fen Bilimleri konularının dine zarar vermesi

Görüşme yaptığımız katılımcılara en son olarak dine zarar veren fen konularının olup olmadığı sorulmuştur. Din dersi öğretmenlerinin bu soruya vermiş oldukları cevaplar Tablo 14'te özetlenmiştir.

Tablo 14: Dine Zarar Veren Fen Bilimleri Konuları

Öğretmenlerin kodu	Klonlama	Sperm bankası	Evrin teorisi	Ötenazi	Süt bankası	Taşıyıcı annelik	Gen değişimi, DNA değişimi	GDO'lu yiyecekler	Big-Bang teorisi	Organ nakli	Estetik	Kürtaj	Bombalar
K1		✓	✓		✓								
K2	✓		✓										
K3	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
K4		✓			✓	✓	✓			✓			
K5	✓	✓				✓	✓		✓				

Tablo 14 incelendiğinde Din dersi öğretmenlerinin dine zarar verdiğini düşündüğü Fen Bilimleri konuları için beş Din Kültürü Öğretmeninden dördü sperm bankası derken üçü klonlama, taşıyıcı annelik, gen değişimi, DNA değişimi cevabını vermişlerdir. İki öğretmen evrim teorisi, süt bankası, Big-Bang cevaplarını verirken birer öğretmen ötenazi, organ nakli, estetik, kürtaj, bombalar cevabını vermiştir. K1, K2, K3, K4 ve K5'in bu soru hakkındaki düşünceleri şu şekilde olmuştur;

Sperm bankalarına taraftar değilim neden değilim? Kardeş olarak nitelendirilecek olan insanların bir araya gelmesi evlenebilmesi söz konusu olabilir kardeş dinen caiz olmadığı gibi bilim yine devreye giriyor, doğacak çocuklar sakat olacak. Süt bankaları insanoğlu hata

yapabilir evlatlar hiçbir zaman karışmayacak diye bir kavram yok ki insanlar sütkardeşi olduğunu bilemeyecek yine sıkıntı olacak sakat çocuklar dünyaya gelecek bilimin bu noktada zararı var ama eğer bir şey bir şeyi doğuruyorsa mutlak sebeple yeni şeyler gelecektir daha güzel gelecek düşüncesiyle karşı değilim. Evrim teorisi mesela tamam adam kendi içerisinde bir hücre yaratmaya çalışmıştır saliselik bir şey yaşamış ama daha sonra kendisi de inkâr etmiş kendi yaptığı durumu ve Allah'ı kabul etmiş dönüş yapmış ama bazı insanlar hala hayvandan türediğini söylüyor. (K1)

Evrin teorisi. Klonlama (K2)

İnsan klonlama kesinlikle tanrıdan rol çalmadır. Ötenazi kesinlikle haramdır onun son nefesine kadar hayatının sahibi Allah tır bugün gelişmemiş orta Amerika ülkelerinde bile uygulanmıyor. Ötenazi için kapının aralanmasını istiyor bilim adamları ama bizim dinimizce caiz değil. Biz fişini çekemeyiz insanın, Allah öl derse ölecek. Taşıyıcı annelik. Sperm bankası veledi zina hükmünde olduğu için dinin sıcak bakacağı bir şey değil... Gen değişimi DNA değişimi bu da yeryüzünde fesat çıkarmayla aynı paralelde bir ayette var ama onu şu an hatırlayamadım. GDO'lu yiyecekler bu da kesinlikle doğru değil. Bombalar. Estetik. Kürtaj olabilir. Big-Bang Teorisi Kuran-ı Kerimde bir patlamadan söz eder bu teoriyi insanlar sonradan buldu sonra Allah aşama aşama yapıyor bitkileri, hayvanları en son insanları yaratıyor her şeyi insana hazır hale getiriyor.(K3)

Dinin uygun görmediği ve insanların yararına olacaktan çok zarar verebilecek olaylar olabilir. Organ nakli. Sperm bankası. Taşıyıcı annelik. Süt bankaları. Gen değişimi.(K4)

Sperm bankası, klonlama, DNA değişimi, Big-Bang teorisi, taşıyıcı annelik dininde yanlış, insanın kendi içinde taşıdığı çocuğunun kendisinin olması gerekir bu dininde ters.(K5)

Öğretmenlerin görüşmelerde ki ifadelerinden anlaşılacağı üzere Fen Bilimleri konularından özellikle bilimsel gelişmeler çatısı altında yapılan bazı çalışmalar Din dersi öğretmenleri tarafından sakıncalı ve zararlı görülmektedir. Öğretmenlerin zararlı gördükleri bu çalışmaların dinin yanında ahlaki boyut açısından da zararlı olduğu kanaatine varılmaktadır. Ancak öğretmenlerin zararlı olarak gördükleri bazı bilimsel çalışmalarda Din dersi öğretmenlerinin bilimsel olarak eksik ve yanlış bilgilerinin olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin Big-Bang teorisinin aslında dine zararlı değil din ile örtüşmesi gibi.

4.2.DDFBK Anket Bulguları ve Yorumları

4.2.1.DDFBK anketinin birinci bölümü için bulgular ve yorumlar

Ankette sorulan soruların her birine cevap veren öğrencilerin cevaplarının frekansları ve yüzdeleri hesaplanmış olup Tablo 15'te gösterilmektedir

Tablo 15:Öğrencilerin Anketin Birinci Bölümüne Verdikleri Cevaplar

	EVET		HAYIR		Toplam (N)
	f	%	f	%	
1-Öğretmenleriniz din konularını anlatırken Fen Bilimleri ile ilgili örnekler veriyor mu?	440	88	60	12	500
2- Öğretmenlerinizin din konularını anlatırken Fen Bilimlerinden örnekler vermeleri konuyu anlamınıza yardımcı oluyor mu?	440	88	60	12	500
3- Öğretmenlerinizin din konularını anlatırken Fen Bilimlerinden örnekler vermelerini ister misiniz?	410	82	90	18	500
4- Din dersi öğretmenlerinizin fenle ilgili bilgilerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	310	62	190	38	500
5- Din dersi öğretmenlerinize fenle ilgili sorular soruyor musunuz?	180	36	320	64	500
6- Sorularınıza almış olduğunuz cevaplar sizin için yeterli oluyor mu?	360	72	140	28	500
7- Sizce din ile bilim çatışır mı?	260	52	240	48	500
8- Din ve fen konuları arasında çelişkide kalırsanız fani tercih eder misiniz?	160	32	340	68	500
9- Din ve fen konuları arasında çelişkide kalırsanız dini tercih eder misiniz?	395	79	105	21	500
10- Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görüyor musunuz?	120	24	380	76	500
11- Dine zarar vereceğini düşündüğünüz fen konuları var mı?	200	40	300	60	500
12- Dini Bilimsel gelişmelere karşı tehdit olarak görüyor musunuz?	50	5	450	95	500
13 Fen Bilimlerinin gelişmesinde dinin katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?	370	74	230	26	500

Anketimizde 1.soru olan "Öğretmenleriniz din konularını anlatırken Fen Bilimleri ile ilgili örnekler veriyor mu?" sorusu 500 öğrenciye sorulmuştur. Bu soruya 440 öğrenci (%88) "evet" derken, 60 öğrenci (%12) "hayır" demiştir. Bu verilerden de anlaşıldığı üzere Din dersi öğretmenleri derslerinde konularını anlatırken öğrencilerin konuyu daha iyi kavramaları için Fen Bilimlerinden örnekler verdiği söylenebilir.

Anketin 2.sorusu olan " Öğretmenlerinizin din konularını anlatırken Fen Bilimlerinden örnekler vermeleri konuyu anlamanıza yardımcı oluyor mu?" sorusu 500 öğrenciye sorulduğunda, öğrencilerden 440 öğrenci yani % 88 'i "evet" cevabını verirken, 60 öğrenci % 88 'i "hayır" cevabını vermiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak Din dersi öğretmenlerinin dersi işlerken Fen Bilimlerinden örnekler vermeleri öğrencilerin konuyu daha iyi kavramalarına, anlamlandırmalarına ve din derslerinde işlenen konuyu içselleştirmelerine yardımcı olduğu söylenebilir.

Ankette sorulan "Öğretmenlerinizin din konularını anlatırken Fen Bilimlerinden örnekler vermelerini ister misiniz?" sorusuna 500 öğrenciden 410 öğrenci (% 82) "evet", 90 öğrenci (% 18) "hayır" cevabını vermiştir. Buradan yola çıkarak öğrencilerin % 82 'i gibi büyük bir çoğunluk Din dersi öğretmenlerinin din konularını işlerken konuyla alakalı olduğunu düşündükleri ve öğrencilerinde daha önceden Fen Bilimleri dersinde gördükleri konuları din dersiyle ilişkilendirilip örnek olarak verilmesini istedikleri görülmektedir.

Yapılan anketin 4. sorusu olan " Din dersi öğretmenlerinizin fenle ilgili bilgilerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna cevap veren 500 öğrenciden 310 öğrenci (% 62) "evet" cevabı verirken, 190 öğrenci (% 38) "hayır" cevabını vermiştir. Öğrencilerin verdikleri cevap yüzdelерinden yola çıkarak Din dersi öğretmenlerinin ders esnasında Fen Bilimlerinden örnek vermesiyle öğrencilerin % 62 'si Din dersi öğretmenlerinin Fen Bilimleri bilgilerinin yeterli olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Anketin 5.sorusunda "Din dersi öğretmenlerinize fenle ilgili sorular soruyor musunuz?" sorusu sorulduğunda 180 öğrenci (%36) "evet" cevabını verirken , 320 öğrenci (%64) "hayır" cevabını vermiştir. Elde edilen öğrenci cevap sayısı ve yüzdelerine dayanarak öğrencilerin din dersinde öğretmenlerine fenle ilgili soru pek sormadıkları anlaşıyor. Bunun sebebinin altında yatan nedenlerden biri de

öğrencilerin Din dersi öğretmenlerinden çekinmesi ve fenle ilgili soracakları sorulara Din dersi öğretmenlerinin cevap veremeyeceklerini düşünmeleri olabilir.

Ankette sorulan 6.soruda " Sorularınıza almış olduğunuz cevaplar sizin için yeterli oluyor mu?" sorusu sorulduğunda 360 (% 72) öğrenci "evet" derken, 140 (% 28) öğrenci "hayır" demiştir. Bu soruya verilen yüzdeler ve öğrenci sayısı incelendiğinde bir önceki soruda öğrencilerin %64 'ü Din dersi öğretmenlerine fenle ilgili soru sormadıklarını belirtirken bu soruda öğrencilerin %72 'si Din dersi öğretmenlerine sordukları fenle alakalı sorularına aldıkları cevabın yeterli olduğunu belirtmiştir. Böyle çelişkili bir verinin ortaya çıkmasındaki neden öğrencilerin çoğu kendileri Din dersi öğretmenlerine soru sormasalar da arkadaşlarının Din dersi öğretmenlerine sordukları sorulara almış oldukları cevapların kendileri içinde yeterli olduğunu düşünmeleri olabilir.

Yapılan anketin 7.sorusunda öğrencilere "Sizce din ile bilim çatışır mı?" sorusu sorulmuştur. Bu soruya 500 öğrenciden 260 öğrenci (% 52) "evet" yanıtını verirken, 240 öğrenci (% 48) "hayır" yanıtını vermiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak din ile bilim çatışır mı sorusuna birbirine çok yakın cevap yüzdeleri ortaya çıkmıştır. %52'lik az bir farkla öğrenciler din ile bilimin çatıştığını düşünmüşlerdir. Öğrencilerin % 48 'i ise din ile bilimin çatışmadığı kanaatindeler

Anketin 8.sorusunda 500 öğrenciye " Din ve fen konuları arasında çelişkide kalırsanız Fen'i tercih eder misiniz?" diye sorulduğunda 160 (% 32) öğrenci "evet" derken 340 (% 68) öğrenci "hayır" demiştir. Bu sonuçlardan da anlaşılabacağı üzere öğrenciler din ve fen hakkında herhangi bir konu da ikilemde kalırlarsa Fen Bilimlerini tercih etmeyeceklerdir. Büyük olasılıkla terci edecekleri dini esaslar olacaktır.

9. soruda 500 öğrenciye sorulan "Din ve fen konuları arasında çelişkide kalırsanız dini tercih eder misiniz?" sorusuna 395 öğrenci (% 79) "evet" cevabını verirken, 105 öğrenci (% 21) "hayır" cevabını vermiştir. Buradan da yola çıkarak öğrenciler dini esaslar ve Fen Bilimlerinin bulgularıyla çelişki de kalırlarsa dini esasları Fen Bilimlerinin bulgularına karşı tercih edecekleri görülmektedir.

Yapılan anketin 10.sorusu olan "Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görüyor musunuz? " sorusu 500 ortaokul öğrencisine sorulduğunda öğrencilerden, 120 öğrenci (% 24) "evet" derken, 380 öğrenci (% 76) "hayır" demiştir. Alınan cevapların yüzdelerinden ve öğrenci sayısından anlaşılacağı üzere bilimsel gelişme olarak adlandırılan çalışmalar dine karşı bir tehdit oluşturmamıştır. Yani bilimsel gelişmeler dine karşı bir tehdit olarak görülmemektedir.

Anketin 11.sorusu olan "Dine zarar vereceğini düşündüğünüz fen konuları var mı?" sorusu sorulduğunda 500 öğrenciden 200 öğrenci (% 40) "evet" cevabını verirken, 300 öğrenci (% 60) "hayır" cevabını vermiştir. Alınan anket sonuçları üzerine öğrencilerin çoğunluğu fen konularının dine zarar vereceğini düşünmüyorlar.

Ankette öğrencilere " Dini Bilimsel gelişmelere karşı tehdit olarak görüyor musunuz?" sorusu sorulması üzerine 50 öğrenci (% 5) "evet" derken, 450 öğrenci (% 95) "hayır" demiştir. Buradan yola çıkarak 500 öğrenciden % 95'i dini bilimsel gelişmelerin önünde bir engel ya da tehdit olarak görmedikleri sonucuna varılabilir.

Yapılan anketin 13.sorusunda öğrencilere "Fen Bilimlerinin gelişmesinde dinin katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Bu soruya 370 öğrenci (% 76) "evet" yanıtını verirken, 130 öğrenci (% 26) "hayır" yanıtını vermiştir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere dini bilgilerin ve özellikle din kitaplarındaki bilgilerin Fen Bilimlerinin gelişmesinde katkı sağladığı düşünülmektedir.

4.2.2 DDFBK Anketinin İkinci Bölümün Birinci Sorusu İçin Bulgular ve Yorumlar

Yapılan anketimizin ikinci kısmı olan bölümünde 4 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Öğrenciler sorulara birden fazla cevap vermişlerdir. Sorulan soruya verilen tüm cevap sayıları toplanmış olup her bir cevabın frekansı ve yüzdesi ayrı ayrı hesaplanmıştır. Cevaplarının frekans ve yüzdelik değerleri tablo halinde gösterilmiştir. Anketimizin 1.sorusu olan " Din dersinde öğretmenleriniz ders konusu ile ilgili fenden hangi örnekleri veriyorlar?" sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin bulgular Tablo 16' da sunulmuştur.

Tablo 16: Öğrencilerin Anketin İkinci Bölümünün Birinci Sorusuna Verdiği Cevaplar

1.Soru: Din dersinde öğretmenleriniz ders konusu ile ilgili fenden hangi örnekleri veriyorlar?					
Cevaplar	f	%	Cevaplar	f	%
Fiziksel yasalar ➤ Kuvvet ve hareket ➤ Suyun 100 C° kaynaması ➤ Suyun buharlaşması ➤ Kaldırma kuvveti ➤ Yerçekimi ➤ Basınç ➤ Sesin kaybolmaması	368	19,25	Biyolojik yasalar ➤ Bitkilerin fotosentez yapması ➤ Tohumun oluşumu ➤ Solumun ➤ Bitki, hayvan, canlılar ➤ Hücre bölünmesi ➤ Canlıların üremesi ➤ Canlıların yapılarının yaşam ve beslenme şekline uygun olması ➤ Bitkilerin büyüüp gelişmesi ➤ Yaşam döngüsü ➤ Canlıların oluşması ve ölümü ➤ İnsan ve hayvan gelişimi ➤ Bitki ve hayvanların üremesi ➤ Bitki ve hayvanın yaratılması ➤ Cinsiyet, saç rengi ➤ Genetik ➤ Doğal seçim	336	17,58

İnsanın yaratılışı	155	8,11	Kimyasal yasalar ➤ Suyun oluşumu ➤ Atom, kimyasal bağlar ➤ Elementler ➤ Maddenin yapısı	112	5,86
Evrenin oluşumu, evrendeki düzen ➤ Evrenin uyum içinde olması ➤ Uzayın Allah tarafından yaratılması ➤ Allah 'ın her şeyi bir düzen içinde yaratması	109	5,70	Dünyanın oluşumu ➤ Dünyanın bir düzen içinde olması ➤ Dünyanın güneşe olan uzaklığı	98	5,12
İnsan vücudu ve yapısı	79	4,13	Üreme ➤ İnsanın oluşumu ➤ Doğum	74	3,87
Güneş sistemi	52	2,72	Büyüme ve gelişme	48	2,51
Organlarımız ➤ 5 duyu organımız	47	2,45	Doğa olayları ➤ Mevsimler ➤ Kar, dolu, yağmur	47	2,45
Temizlik	45	2,35	Atmosfer ➤ Ozon tabakası ➤ Dünyanın katmanları ➤ Parfümün ozon tabakasını delmesi	40	2,09
Organ bağıışı	34	1,77	Sağlık ➤ Diş fırçalamak	31	1,62
Gezegenler	30	1,56	Gece gündüz ➤ Dünyanın kendi eksenini etrafında dönmesi	29	1,51
Alkol, sigara, uyuşturucu	29	1,51	Embriyo ➤ Anne karnındaki gelişim	26	1,36
Toplumsal yasalar	24	1,25	Yeme içme düzeni ➤ Fazla yemek yemek ➤ Zararlı yiyecekler ➤ GDO lu yiyecekler	23	1,20
Çevre	14	0,73	Güneş ve ay	14	0,73
Namaz kılariken beyne kan gitmesi	11	0,57	İnsan iradesi, beynin olması	7	0,36
Beslenme	7	0,36	Hastalıklar	6	0,31

Evrin teorisi	6	0,31	Orucun mideye faydası	5	0,26
Estetik	2	0,10	Küresel ısınma	2	0,10
Kan bağışı	1	0,05			

Anketimizde öğrencilere birinci soruda "**Din dersinde öğretmenleriniz ders konusu ile ilgili fenden hangi örnekleri veriyorlar?**" soru sorulmuştur. Bu soruda öğrencilerden Din dersi öğretmenlerinin Fen Bilimlerinden verdiği örneklerin neler olduğunu yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin bu soruya birden fazla cevap vermişlerdir, bunlardan en fazla olanı fiziksel yasalar olmuştur. Fiziksel yasaların frekansı 368 yüzdesi ise % 19,25 olarak hesaplanmıştır. Fiziksel yasalar çatısı altında; *Kuvvet ve hareket, Suyun 100 C° kaynaması, Suyun buharlaşması, Kaldırma kuvveti, Yerçekimi, Basınç, Sesin kaybolmaması* örnekleri yer almaktadır. Buradan yola çıkarak Din dersi öğretmenlerinin derslerini işlerken öğrencilere göre Fen Bilimleri dersinden en çok fiziksel yasalardan örnek verdikleri sonucuna varılabilir

Biyolojik yasalar verilen örnek sayıları arasında frekansı 336 olup tüm örneklerin % 17,58 ini oluşturmaktadır. Öğrencilerin verdiği cevaplardan; *Bitkilerin fotosentez yapması, Tohumun oluşumu, Solumun, Bitki, Hayvan, Canlılar, Hücre bölünmesi, Canlıların üremesi, Canlıların yapılarının yaşam ve beslenme şekline uygun olması, Bitkilerin büyüüp gelişmesi, Yaşam döngüsü, Canlının oluşması ve ölümü, İnsan ve hayvan gelişimi, Bitki ve hayvanların üremesi, Bitki ve hayvanın yaratılması, Cinsiyet, Saç rengi, Genetik, Doğal seçilim* örnekleri biyolojik yasalar adı altında bir arada toplanmıştır.

Öğrencilerin bu soruya verdiği cevaplar dan bir diğeri ise insanın yaratılışı olmuştur. İnsanın yaratılışı verilen cevaplar arasında frekansı 155, yüzdesi ise % 9,62 olarak hesaplanmıştır. Biyolojik yasalardan sonra en fazla örnek verilen konu öğrencilere göre insanın yaratılışı olmuştur. İnsanın yaratılışından sonra ise verilen örnekler arasında kimyasal yasalar yer almaktadır. Kimyasal yasaların tüm örnekler arasındaki frekansı 112 yüzdesi ise % 6,95 tir Kimyasal yasalar adı altında ; *Suyun oluşumu, Atom, kimyasal bağlar, Elementler, Maddenin yapısı* örnekleri sıralanmıştır. Verilen örnekler arasında Evrenin oluşumu cevabının frekansı 109 yüzdesi % 6,76 olarak bulunmuştur. Evrenin oluşumu kategorisi altında "*Evrendeki*

düzen, Evrenin uyum içinde olması, Uzayın Allah tarafından yaratılması, Allah 'ın her şeyi bir düzen içinde yaratması" cevapları da yer almaktadır. Dünyanın oluşumu cevabının verilen örnek sayıları içinde frekansı 98, yüzdesi ise % 6,08 olarak hesaplanmıştır. Dünyanın oluşumu adı altında; *Dünyanın bir düzen içinde olması, Dünyanın güneşe olan uzaklığı örnekleri* yer almaktadır.

Bu soruya öğrencilerin verdiği diğer cevapların frekansı ve yüzdeleri şu şekilde sıralanmaktadır; İnsan vücudu ve yapısı cevabının frekansı 79, yüzdesi tüm cevaplar içinde % 4,9 dur. Üreme cevabının frekansı 74, tüm verilen örnekler içinde yüzdesi % 3,87 dir. Üreme başlığı adı altında; insanın *oluşumu, doğum* alt cevapları da yer almaktadır. Güneş sistemi cevabının frekansı 52, yüzdesi tüm örnekler içinde % 2,72 olarak hesaplanmıştır. Büyüme ve gelişme cevabının frekansı 48, yüzdesi tüm verilen örnek sayıları içinde % 2,51 dir. Organlarımız cevabının frekansı 47, yüzdesi % 2,45 olarak hesaplanmıştır. Organlarımız cevabının içinde 5 duyu organımız yanıtı da yer almaktadır. Doğa olayları yanıtının frekansı 47, yüzdesi ise tüm verilen örnekler içinde % 2,45 tir. Doğa olayları cevabı; *mevsimler, kar, dolu, yağmur* terimlerini de içine almaktadır. Temizlik cevabının frekansı 45, yüzdesi tüm verilen örnekler içinde % 2,35'lik bir dilimi kapsamaktadır. Atmosfer yanıtının frekansı 40, yüzdesi ise % 2,09 dur. Öğrencilerin dile getirdiği; *Ozon tabakası, Dünyanın katmanları, Parfümün ozon tabakasını delmesi* cevaplarını da atmosfer cevabının içinde yer almaktadır. Organ bağışi cevabının frekansı 34, yüzdesi % 1,77 olarak hesaplanmıştır. Sağlık yanıtının frekansı 31, tüm verilen örnekler içinde yüzdesi ise % 1,62 dir. Sağlık başlığı içinde diş fırçalama cevabı da yer almaktadır. Gezegenler cevabının frekansı 30, yüzdesi % 1,56 dır. Gece gündüz cevabının frekansı 29, yüzdesi tüm verilen örnekler içinde % 1,51 olarak bulunmuştur. Alkol, sigara, uyuşturucu örneğinin frekansı 29 olup yüzdesi ise % 1,51 oranında yer almaktadır. Embriyo cevabının frekansı tüm verilen örnekler içinde 26, yüzdesi ise % 1,36 dır. Embriyo adı altında; Anne karnındaki gelişim cevabı da yer almaktadır. Toplumsal yasalar yanıtının frekansı 24, yüzdesi % 1,25 dir. Yeme içme düzeni cevabının frekansı 23 olup yüzdesi ise % 1,20 dir. Yeme içme düzeni başlığın altında; *Fazla yemek yemek, Zararlı yiyecekler, GDO lu yiyecekler* yanıtları da sıralanmıştır. Çevre cevabının frekansı 14 olup yüzdesi % 0,73 olarak hesaplanmıştır. Güneş ve ay örneğinin frekansı 14 yüzdelik değeri ise % 0,73 dür. Namaz kılarken

beyne kan gitmesi yanıtının frekans değeri 11 olup yüzdesi ise % 0,57'lik bir dilime sahiptir. İnsan iradesi,beynin olması ve beslenme cevaplarının her ikisinin de frekans değeri 7 olup yüzdeleri ise % 0,36 dır. Hastalıklar ve evrim teorisi örneklerinin frekansları aynı olup 6 olurken yüzdeler dilimleri ise % 0,31 olarak bulunmuştur. Orucun mideye faydası cevabının frekansı 5, yüzdesi tüm verilen örnekler içinde % 0,26 dır. Estetik ve küresel ısınma yanıtlarının frekansı 2 olup yüzdeleri ise % 0,10 olarak bulunmuştur. Kan bağışı cevabının frekans değeri ise 1 olup yüzdeler değeri % 0,05'lik bir değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bu verilerden yola çıkarak, öğrenci görüş ve cevapları doğrultusunda Din dersi öğretmenlerinin din derslerini anlatırken Fen Bilimleri dersine ait kavramlara başvurdukları sonucuna ulaşılabilir. Din dersi öğretmenleri Fen Bilimleri dersine ait kavramları kendi derslerini anlatırken din konularıyla ilişkili ve alakalı olduğunu düşündükleri fen kavramlarını örnek olarak verdikleri söylenebilir.

4.2.3 DDFBK Anketinin İkinci Bölümün İkinci Anket Sorusu İçin Bulgular ve Yorumlar

Yapılan anketimizin ikinci kısmı olan bölümünde 4 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Öğrenciler sorulara birden fazla cevap vermişlerdir. Sorulan soruya verilen tüm cevap sayıları toplanmış olup her bir cevabın frekansı ve yüzdesi ayrı ayrı hesaplanmıştır. Cevaplarının frekans ve yüzdelik değerleri tablo halinde gösterilmiştir. Anketimizin 2.sorusu olan "Öğretmenlerinize din derslerinde fenle alakalı hangi soruları yöneltiyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin bulgular Tablo 17' de sunulmuştur.

Tablo 17: Öğrencilerin Anketin İkinci Bölümünün İkinci Sorusuna Verdikleri Cevaplar

2.Soru: Öğretmenlerinize din derslerinde fenle alakalı hangi soruları yöneltiyorsunuz?					
Cevaplar	f	%	Cevaplar	f	%
Fiziksel yasalar ➤ Yerçekimi ➤ Kaldırma kuvveti ➤ Su basıncı ➤ Suyun kaynama sıcaklığı ➤ Suyun yapısı ➤ Deprem	144	9,16	Biyolojik yasalar ➤ Canlılar ➤ İnsan ve hayvan arasındaki benzerlik ilişkisi ➤ Hayvanların yaratılışı ve yapısı ➤ Bitkiler ➤ Besin zinciri ➤ Göz rengi ➤ Kan grubu	127	8,07
Organ bağışı yapmak günah mı?	100	6,36	İnsanın oluşumu, üreme	98	6,23
İnsanın yaratılışı	89	5,66	Dünyanın yaratılışı	78	4,96
Evrin, maymundan mı geldik?	74	4,7	Vücudumuz, sistemler	69	4,3
İnsan klonlamak günah mı?	51	3,24	Büyüme ve gelişme, ergenlik	51	3,24
Alkol, sigara, uyuşturucu caiz mi?	50	3,18	Evrendeki düzen	50	3,18

Estetik, yüz nakli günah mı? ➤ Cinsiyet değiştirmek günah mı?	48	3,05	Evrenin yaratılışı	46	2,92
Doğa olayları ➤ Mevsimler ➤ Kar, dolu, yağmur	42	2,67	Kimyasal yasalar ➤ Maddenin yapısı	42	2,67
Temizlik, ➤ Vücut temizliği, ➤ Sağlık ➤ Diş fırçalamak	41	2,6	Dünyanın katmanları ➤ Ozon tabakası ➤ Parfüm sıkamak	30	1,9
Fen dersi Kuran'dan mı ilham alıyor? ➤ Fen in dindeki yeri nedir? ➤ Fen neden dini bilgiler kapsıyor?	30	1,9	Soru sormaktan utanıyoruz ➤ Öğretmenin cevap veremeyeceğini düşünüyoruz	30	1,9
Yasalar	24	1,52	Bilim adamlarının görüşleri dine karşı mı?	22	1,39
Güneş ve Ay'ın hareketi	20	1,27	Aşırı yemek yemek	20	1,27
Gezegenler	19	1,2	Organlar	16	1,01
Gece gündüz ➤ Dünyanın kendi etrafında dönüşü	16	1,01	Taşıyıcı annelik	13	0,82
Çevre	13	0,82	Dengeli beslenme	12	0,76
Toplumsal yasalar	12	0,76	Klonlanan hayvanı yemek caiz mi? ➤ GDO' lu yiyecekler	9	0,57
Dünyanın sıcaklığı, güneşe olan uzaklığı	9	0,57	Kan bağıışı günah mı?	8	0,5
Genetik mühendisliği, gen nakli	7	0,44	Tüp bebek	7	0,44
Süt bankasından süt almak caiz mi?	6	0,38	Oruç tutmak faydalı mı?	5	0,31
Hastalıklar	4	0,25	Akıl, beyin	2	0,12
Lens kullanmak	2	0,12			

Anketimizin ikinci sorusunda öğrencilere **"Öğretmenlerinize din derslerinde fenle alakalı hangi soruları yöneltiyorsunuz? "** sorusu sorulmuştur. Bu soruya öğrencilerin cevabı birden fazla olmuştur. Verilen tüm cevapların sırasıyla frekansları, yüzdeleri hesaplanmış olup Tablo 2 de gösterildiği gibidir.

Ayrıca verilen cevaplar arasında birbiriyle bağlantılı olan ve aynı ünite içinde yer alan kavramlar tek başlık altında toplanmıştır.

Din dersinde öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine fenle ilgili sordukları sorulardan frekansı en yüksek olan fiziksel yasalar olduğu tespit edilmiştir. Fiziksel yasaların frekansı 114 olup yüzdesi % 9,16 olarak hesaplanmıştır. Fiziksel yasalar başlığı altında öğrencilerin verdiği; Yerçekimi, *Kaldırma kuvveti*, *Su basıncı*, *Suyun kaynama sıcaklığı*, *Suyun yapısı*, *Deprem* cevapları da yer almaktadır. Fiziksel yasalardan sonra Biyolojik Yasalar da yine öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine sordukları sorular arasında yer almaktadır. Biyolojik yasalar cevabının frekansı 127 yüzdesi ise % 8,07 olarak hesaplanmıştır. Biyolojik yasalar başlığı altında; Canlılar, *İnsan ve hayvan arasındaki benzerlik ilişkisi*, *Hayvanların yaratılışı ve yapısı*, *Bitkiler*, *Besin zinciri*, *Göz rengi*, *Kan grubu* cevapları da sıralanmaktadır. Organ bağışı kavramı da öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine sordukları bir diğer konu olmuştur. Organ bağışının frekansı 100, yüzdesi % 6,36 olarak bulunmuştur. İnsanın oluşumu, üreme konusu da öğrencilerin öğretmenlerine yönelttikleri bir diğer fen sorusu olmuştur. İnsanın oluşumu, üreme cevabının frekansı 98, yüzdesi ise % 6,23 olarak hesaplanmıştır. İnsanın yaratılışı yanıtının ise frekansı 89, yüzdesi tüm verilen cevaplar içinde % 5,66 olarak bulunmuştur. Din dersi öğretmenlerine yöneltilen Fen Bilimleri dersiyle ilgili olan bir diğer soru dünyanın yaratılışı olmuştur. Dünyanın yaratılışı sorusunun frekansı 78, yüzdesi % 4,96 dır. Öğrencilerin aklına takılan ve bunu da Din dersi öğretmenleriyle paylaşarak sordukları sorulardan biri de evrim konusu olmuştur. Öğrencilerin evrim yani maymun dan mı geldik? Sorusunun frekansı 74, yüzdesi ise % 4,7 olarak hesaplanmıştır. Vücudumuz, sistemler ile sorulan sorunun da frekansı 69, yüzdesi % 4,3 olduğu hesaplanmıştır. Öğrencilerin din dersinde öğretmenlerine yönelttikleri sorulardan diğeri ise insanın klonlanmasıyla ilgili olmuştur. Öğrenciler Din dersi öğretmenlerine insan klonlamak günah mı? Sorusunu sorduklarını dile getirmişlerdir. İnsan klonlamak günah mı? Sorusunun frekansı 51, yüzdesi % 3,24 olarak hesaplanmıştır. Büyüme ve ergenlikle ilgili sorulan soruların frekansı 52, yüzdesi % 3,24 olarak bulunmuştur. Din dersi öğretmenlerine sorulanlar arasında Alkol, sigara, uyuşturucu caiz mi? sorusu yer almaktadır. Alkol, sigara, uyuşturucu caiz mi? sorusunun frekansı verilen tüm öğrenci cevapları arasında 50, yüzdesi ise % 3,18

dir. Evrendeki düzen sorusu da yine öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine sordukları konular arasında bulunmaktadır. Evrendeki düzen cevabının frekansı 50, yüzdesi % 3,18 olarak hesaplanmıştır. Estetik, yüz nakli günah mı? Sorusunun frekansı 48, yüzdesi ise % 3,05 dir. Estetik, yüz nakli günah mı? Başlığı adı altında "*Cinsiyet değiştirmek günah mı?*" Sorusu da yer almaktadır. Evrenin yaratılışı sorusu da Din dersi öğretmenlerine sorulan sorular arasında yer almaktadır. Evrenin yaratılışı cevabının tüm öğrenci cevapları arasında frekansı 46, yüzdesi % 2,92 olarak bulunmuştur. Doğa olayları başlığı adı altın da "*Mevsimler, Kar,dolu,yağmur*" konuları da öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine sordukları sorulardan dır. Doğa olayları ve onun başlığı altındaki soruların frekansı 42, yüzdesi % 2,67 olarak hesaplanmıştır. Kimyasal yasalar sorusunun sorulma oranına bakıldığında frekansı 42, yüzdesi ise % 2,67 olduğu görülmektedir. Kimyasal yasalar adı altında "Maddenin yapısı" konu başlığının da bulunduğu görülmektedir. Temizlik ile ilgili sorulan sorular adı altında "Vücut temizliği, Sağlık, Diş fırçalamak" soruları da öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine sordukları sorular arasında yer almaktadır. Temizlik başlığı altında ki soruların frekansı 41, yüzdeleri ise % 2,62 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine sorduğu bir diğer fenle ilgili sorulardan biri de dünyanın katmanları olmuştur. Dünyanın katmanları cevabının frekansı 36, yüzdesi ise % 2,29 dir. Dünyanın katmanları konu başlığı adı altında "*Ozon tabakası, Parfüm sıkamak* " konuları yer almıştır. Öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili sordukları bir başka soru da "Fen dersi Kuran dan mı ilham alıyor?" sorusu olmuştur. Fen dersi Kuran'dan mı ilham alıyor? Sorusunun frekansı 30, yüzdesi % 1,9 olarak hesaplanmıştır. Fen dersi Kuran'dan mı ilham alıyor? Başlığı altında öğrencilerin sorduğu ; "*Fen in dindeki yeri nedir? Fen neden dini bilgiler kapsıyor?*" soruları da yer almaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerin sormuş olduğumuz anket sorusuna verdikleri cevaplar arasında; Soru sormaktan utanıyoruz başlığı altında "*Öğretmenin cevap veremeyeceğini düşünüyoruz*" cevabı da yer almaktadır. Soru sormaktan utanıyoruz başlığı altındakilerin frekansı 30, yüzdesi ise % 1,9 olarak bulunmuştur.

Anketimizin ikinci sorusuna verilen öğrenci cevaplarından diğerlerinin frekans ve yüzdeleri şu şekilde sıralanmaktadır. Yasalar cevabının frekansı 24, yüzdesi ise % 1,52 dir. Bilim adamlarının görüşleri dine karşı mı? Sorusunun

sorulma frekansı 22, yüzdesi % 1,39 olarak bulunmuştur. Güneş ve Ay'ın hareketi cevabının frekansı 20, yüzdesi ise % 1,27 değerinde bulunmuştur. Aşırı yemek yemek cevabının frekansı 20 iken yüzdesi % 1,27 dir. Gezegenler cevabının frekansı 19 olup yüzdesi ise % 1,2 olarak hesaplanmıştır. Organlar cevabının frekansı 16, yüzdesi %1,01 dir. Gece gündüz cevabının frekansı 16, yüzdesi % 1,01 olarak bulunmuştur. Gece gündüz başlığı altında "*Dünyanın kendi etrafında dönüşü*" konusu da yer almaktadır. Taşıyıcı annelik ve çevre cevaplarının frekansları 13 olup yüzdeleri ise % 0,82 olarak hesaplanmıştır. Dengeli beslenme cevabının frekansı 12 iken yüzdelerik değeri % 0,76 dır. Toplumsal yasalar cevabının frekansı 12, yüzdesi ise % 0,76 olarak bulunmuştur. Klonlanan hayvanı yemek caiz mi? Cevabının frekansı 9, yüzdesi % 0,57 dir. Klonlanan hayvanı yemek caiz mi? başlığı altında "*GDO lu yiyecekler* " cevabı da yer almaktadır. Dünyanın sıcaklığı, güneşe olan uzaklığı cevabının frekansı 9, yüzdesi ise % 0,57 olarak hesaplanmıştır. Kan bağışı günah mı? Sorusunun sorulma oranına baktığımızda frekansı 8, yüzdesi ise % 0,5 dir. Genetik mühendisliği, gen nakli ve tüp bebek cevaplarının frekansı 7, yüzdeleri % 0,44 olarak bulunmuştur. Süt bankasından süt almak caiz mi? sorusunun sorulma sıklığına baktığımızda frekansı 6, yüzdesi % 0, değerinde bulunmuştur. Oruç tutmak faydalı mı? Sorusunun sorulma frekansı 5, yüzdesi % 0,31 dir. Hastalıklar cevabının frekansı 4, yüzdesi % 0,25 olarak hesaplanmıştır. Akıl, beyin ve Lens kullanmak cevaplarının frekansları 2 olup yüzdeleri ise % 0,12 olarak bulunmuştur.

Anket sonuçlarından elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine Fen Bilimleriyle ilgili pek çok soru sordukları ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin din dersinde işledikleri konular esnasında fen dersiyle ilgili olduğunu düşündükleri konular ile ilgili Fen Bilimlerinde sıkça karşılaştıkları kavramların din dersiyle ilişkili olduğunu düşünmüş olup bu kavramları bu yüzden Din dersi öğretmenlerine sordukları düşünülebilir.

4.2.4. DDFBK Anketinin İkinci Bölümün Üçüncü Anket Sorusu İçin Bulgular ve Yorumlar

Yapılan anketimizin ikinci kısmı olan bölümünde 4 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Öğrenciler sorulara birden fazla cevap vermişlerdir. Sorulan soruya verilen tüm cevap sayıları toplanmış olup her bir cevabın frekansı ve yüzdesi ayrı ayrı hesaplanmıştır. Cevaplarının frekans ve yüzdelik değerleri tablo halinde gösterilmiştir. Anketimizin 3.sorusu olan " Sizce din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?" sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin bulgular Tablo 18'te sunulmuştur.

Tablo 18: Öğrencilerin Anketin İkinci Bölümünün Üçüncü Sorusuna Verdikleri Cevaplar

3. Soru: Sizce din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?					
Cevaplar	f	%	Cevaplar	f	%
Biyolojik yasalar ➤ Canlıların yaşamı ➤ Hayvanların ve bitkilerin yaratılması ➤ Besin zinciri ➤ Hücre ➤ Kalıtım ➤ Ekosistem ➤ Soyağacı	214	14,07	Fiziksel yasalar ➤ Kaldırma kuvveti ➤ Basınç ➤ Yerçekimi	213	14,06
Üreme ➤ İnsanın oluşumu, ➤ Embriyonun oluşumu	126	8,2	Evrenin yaratılışı, evrendeki düzen ➤ Dünyadaki düzen ➤ Evrendeki oksijen uyumu	119	7,82
Vücudumuzun yapısı ➤ Organlar ➤ Sistemler ➤	101	6,64	İnsanın yaratılışı	88	5,78
Büyüme ve gelişme, ➤ Ergenlik dönemi	85	5,59	Kimyasal yasalar ➤ Maddenin yapısı ➤ Suyun kaynama derecesi ➤ Suyun oluşumu	77	5,06

Temizlik, sağlık	75	4,93	Dünyanın oluşumu	72	4,73
Evrin teorisi	46	3,02	Organ bağıışı	42	2,76
Güneş sistemi ➤ Güneşin doğup batması ➤ Gece gündüz	37	2,43	Doğa olayları ➤ Kar, dolu ➤ Yağmur ➤ Mevsimler	37	2,43
Beslenme ➤ Fazla yemek yeme	31	2,03	Çevre ➤ Çevre kirliliği, ➤ Çevreyi korumak	30	1,97
Alkol, sigara, uyuşturucu	27	1,77	Gezegenler	17	1,11
Hastalık ➤ Kalıtsal hastalıklar ve kader	14	0,92	Estetik	14	0,92
Ozon tabakasının delinmesi, parfüm sıkamak	12	0,78	Namaz ve egzersiz	8	0,52
İcatlar, buluşlar	6	0,39	Kan bağıışı	6	0,39
İnsan aklı, irade	6	0,39	Toplumsal yasalar	6	0,39
Ölüm, hayat	6	0,39	Klonlama	5	0,32

Yaptığımız anketin üçüncü sorusunda öğrencilere "**Sizce din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?**" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 18 de gösterilmektedir. Öğrencilerin sorulan soruya verdikleri cevapların frekansları ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Öğrencilerin bu soruya cevapları birden fazla olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca verilen cevaplar arasında birbiriyle bağlantılı olan ve aynı ünite içinde yer alan kavramlar tek başlık altında toplanmıştır.

Öğrencilerin din ile ilişkilendirilecek fen konularının neler olduğu sorulduğunda öğrencilerin çoğunluğu biyolojik yasalar cevabını vermiştir. Biyolojik yasalar cevabının frekansı 214, yüzdesi ise tüm verilen cevaplar içinde % 14,07 olarak hesaplanmıştır. Biyolojik yasalar başlığı altında; "*Canlıların yaşamı, Hayvanların ve bitkilerin yaratılması, Besin zinciri, Hücre, Kalıtım, Ekosistem, Soyağacı*" cevapları da yer almaktadır. Öğrencilerin bu soruya verdikleri bir diğer

cevap ise fiziksel yasalar adlı konu başlığı olmuştur. Fiziksel yasaların frekansı 213 yüzdesi % 14,06 olarak hesaplanmıştır. Fiziksel yasalar başlığı altında; " *Kaldırma kuvveti, Basınç, Yerçekimi* " cevapları da bulunmaktadır. Üreme konusu da yine öğrencilerin Fen Bilimleri ile ilişkilendirdikleri bir konu olmuştur. Üreme konu başlığı adı altında ;"*insanın oluşumu, Embriyonun oluşumu* " konuları yer almaktadır. Üreme başlıklı cevabın frekans değeri 126 olup yüzdesi % 8,2 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin din ile ilişkilendirdikleri bir başka Fen Bilimleri konusu; Evrenin yaratılışı, evrendeki düzen konusu olmuştur. Evrenin yaratılışı, evrendeki düzen cevabının frekans değeri 119 olurken yüzdesi % 7,82 olmuştur. Evrenin yaratılışı, evrendeki düzen başlığı altında "*Dünyadaki düzen, Evrendeki oksijen uyumu* " cevapları da yer almaktadır. Vücudumuzun yapısı cevabı sorulan bu soruya verilen bir başka cevap olmuştur. Vücudumuzun yapısı cevabının frekansı 101 yüzdesi ise % 6,64 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplar arasında insanın yaratılışı cevabı da bulunmaktadır. İnsanın yaratılışı cevabının frekansı 88 yüzdesi % 5,78 olarak hesaplanmıştır. Sorulan soruya verilen öğrenci cevaplarından büyüme ve gelişme cevabının frekansı 85, yüzdesi ise % 5,59 olduğu görülmüştür. Kimyasal yasalar cevabı da yine öğrencilerin din ile alakalı olduğunu düşündükleri bir konu olduğu görülmektedir. Kimyasal yasalar cevabının frekans değeri 77 yüzdesi % 5,06 dır. Kimyasal yasalar adı altında; "*Maddenin yapısı, Suyun kaynama derecesi, Suyun oluşumu* " cevapları da yer almaktadır. Temizlik, sağlık konusu da öğrencilerin din ile ilişkilendirdikleri Fen Bilimleri konusu olmuştur. Temizlik, sağlık cevabının frekansı 75, yüzdesi % 4,93 olduğu görülmektedir. Dünyanın oluşumu cevabı da din ile ilişkilendirilen fen konuları arasında yer almaktadır. Dünyanın oluşumu cevabının frekansı 72 olurken yüzdesi % 4,73 olarak hesaplanmıştır. Evrim teorisi konusunun din ile ilgili olan Fen Bilimleri konuları arasında olduğunun düşünen öğrencilerin bu cevaplarının frekansı 46, yüzdesi % 3,02 olarak bulunmuştur. Tüm verilen cevaplar arasında Organ bağıışı konusunu din ile ilişkilendiren bir diğer Fen Bilimleri konusudur. Organ bağıışı cevabının frekansı 42 yüzdesi % 2,76 olmuştur. Sorulan soruya verilen cevaplar arasında Güneş sistemi konusu da bulunmaktadır. Güneş sistemi cevabının frekansı 37, yüzdesi % 2,43 olarak hesaplanmıştır. Güneş sistemi başlığı altında ; "*Güneşin doğup batması, Gece gündüz* " cevapları da bulunmaktadır. Doğa olayları başlığı altında "*Kar, Dolu, Yağmur, Mevsimler* " cevaplarının frekans

değeri 37 olurken yüzdesi % 2,43 olduğu görülmektedir. Beslenme cevabının verilen tüm cevaplar arasında frekansı 31 olurken yüzdesi % 2,03 olarak bulunmuştur. Beslenme başlığı adı altında, "*Fazla yemek yemek* " cevabı da yer almaktadır. Çevre konusu da yine din ile ilişkilendirilen Fen Bilimleri konuları arasında bulunmaktadır. Çevre başlığı adı altında, "*Çevre kirliliği, Çevreyi korumak* " cevapları da yer almaktadır. Çevre konusunun frekansı 30 olurken yüzdesi % 1,97 olarak hesaplanmıştır.

Yapılan anketin üçüncü sorusuna verilen diğer cevapların frekans ve yüzdeleri ise şu şekilde sıralanmaktadır. Alkol, sigara, uyuşturucu cevabının frekansı 27, yüzdesi ise % 1,77 olmuştur. Gezegenler cevabının frekansı 17 olurken yüzdesi % 1,11 olarak hesaplanmıştır. Hastalık cevabının frekansı 14 olup yüzdesi % 0,92 olarak hesaplanmıştır. Hastalık başlığı adı altında; "*Kalıtsal hastalıklar ve kader* " cevapları da bulunmaktadır. Estetik cevabının frekansı 14, yüzdesi ise % 0,92 olduğu görülmektedir. Ozon tabakasının delinmesi, parfüm sıkma cevaplarının frekans ve yüzdeleri değerlerine baktığımızda frekansları 12 olurken yüzdeleri ise % 0,78 olmuştur. Namaz ve egzersiz cevabının frekansı 8, yüzdesi ise % 0,52 olarak hesaplanmıştır. İcatlar, buluşlar cevabının frekansı 6 yüzdesinin ise % 0,39 olduğu görülmektedir. Kan bağışı cevabının frekans değeri 6 olurken yüzdesi % 0,39 olmuştur. İnsan aklı, irade, Toplumsal yasalar, Ölüm, hayat cevaplarının frekansları 6 olup yüzdeleri ise % 0,39 olarak hesaplanmıştır. Klonlama cevabının verilen tüm cevaplar içinde frekansı 5, yüzdesi % 0,32 olduğu görülmektedir.

Ankette sorulan soruya verilen cevapların sonuçlarından anlaşılacağı üzere öğrenciler din dersleriyle ilişkilendirdikleri pek çok Fen Bilimleri konusu olduğu görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak aslında din konularıyla Fen Bilimlerinin birçok kavram ve konusu din ile ilişkilendirilebilir. Yani din dersleri ile Fen Bilimleri dersi birbiriyle yakından ilgili olan iki disiplin olarak düşünülebilir

4.2.5. DDFBK Anketinin İkinci Bölümün Dördüncü Anketin Sorusu İçin Bulgular ve Yorumlar

Yapılan anketimizin ikinci kısmı olan bölümünde 4 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Öğrenciler sorulara birden fazla cevap vermişlerdir. Sorulan soruya verilen tüm cevap sayıları toplanmış olup her bir cevabın frekansı ve yüzdesi ayrı ayrı hesaplanmıştır. Cevaplarının frekans ve yüzdelik değerleri tablo halinde gösterilmiştir. Anketimizin 4. sorusu olan "Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları nelerdir?" sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin bulgular Tablo 19' da sunulmuştur.

Tablo 19: Öğrencilerin Anketin İkinci Bölümünün Dördüncü Sorusuna Verdikleri Cevaplar

4. Soru: Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları nelerdir?					
Cevaplar	f	%	Cevaplar	f	%
Evrin teorisi (Darwin'in görüşleri)	226	18,08	Klonlama	136	10,88
Estetik, yüz nakli	126	10,08	Taşıyıcı annelik	108	8,64
Organ bağışı	88	7,04	Genlerle oynama ➤ Gen tedavisi ➤ Gen nakli	79	6,32
Dünyanın oluşumu (Big-Bang)	76	6,08	Süt bankası	73	5,84
Sperm bankası	57	4,56	Dine zarar veren fen konusu yok	52	4,16
Lamarck 'ın görüşleri	43	3,44	Cinsiyet değiştirmek	35	2,8
Bilim adamlarının görüşleri	31	2,48	GDO' lu yiyecekler ➤ Allah'ın yarattığı düzeni bozması	22	1,76

Adaptasyon, doğal seçim	18	1,44	Sigara, alkol, uyuşturucu	12	0,96
Dövme yaptırmak	10	0,8	Kürtaj	9	0,72
Üreme konusunun anlatılması, işlenmesi	8	0,6	Tüp bebek	8	0,64
Kan vermek	6	0,48	İnsanların hayvan sınıfından olması	6	0,48
Genetik mühendisliği	6	0,48	Ölümsüzlük çalışmaları	5	0,4
Işınlanma	5	0,4	Lens taktırmak	3	0,24
Ozon tabakasının delinmesi	2	0,16			

Anketimizin dördüncü sorusunda öğrenciler **"Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları nelerdir?"** sorusu sorulmuştur. Sorulan soruya öğrencilerin birden fazla cevabı olmuştur. Verilen her bir cevabın toplam verilen cevap sayıları içinde ayrı ayrı frekans ve yüzdeleri hesaplanmış olup Tablo 19'da gösterilmektedir. Birbiriyle bağlantılı olan ve aynı ünitenin içinde yer alan kavramlar ise tek bir başlıkta toplanmıştır

Öğrencilere sorduğumuz dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları nelerdir sorusuna öğrencilerin birden fazla cevap verdiği Tablo 19'da görülmektedir. Anketin dördüncü sorusuna verilen cevaplar arasında frekans değeri en fazla olan cevap Evrim teorisi(Darwin'in görüşleri) olmuştur. Evrim teorisi (Darwin'in görüşleri) cevabının tüm verilen cevaplar arasında frekansı 226 olurken yüzdesi % 18,08 olarak hesaplanmıştır. Klonlama cevabı da yine öğrenciler tarafından dine zarar verdiği düşünülen Fen Bilimleri konuları arasında bulunmaktadır. Klonlama cevabının frekansı 136, yüzdesi ise % 10,88 olduğu Tablo 19'da görülmektedir. Sorulan anket sorusuna verilen bir diğer cevap estetik, yüz nakli cevabı olmuştur. Estetik, yüz nakli cevabının frekansı 126 olup yüzdesi % 10,08 olarak bulunmuştur. Taşıyıcı annelik de öğrencilere göre dine zarar veren Fen Bilimleri konularından biri olmuştur. Taşıyıcı annelik cevabının frekansı 108, yüzdesi % 8,64 olduğu Tablo

19'da görülmektedir. Dine zarar verdiği düşünülen bir diğer konu organ bağışı olduğu görülmektedir. Organ bağışı cevabının frekansı 88 olurken yüzdesi % 7,04 olarak hesaplanmıştır. Genlerle oynama konu başlığı adı altında; "*Gen tedavisi, Gen nakli* " cevapları da sorulan soruya verilen cevaplar arasında yer almaktadır. Genlerle oynama cevabının frekans değerine baktığımızda frekansı 79 iken yüzdesinin % 6,32 olduğu görülmektedir. Dünyanın oluşumu (Big- Bang) cevabı sorduğumuz soruya aldığımız cevaplar arasında yer alan bir diğer cevap olmuştur. Dünyanın oluşumu cevabının frekansı 76 olup yüzdesi % 6,08 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplardan biri olan süt bankasının frekansı 73 olurken yüzdesi % 5,84 olarak bulunmuştur. Sperm bankası konusu da öğrencilerin dine zarar verdiğini düşündüğü fen konusu olmuştur. Sperm bankasının frekansı 57, yüzdesi ise % 4,56 olarak hesaplanmıştır. Sorulan soruya öğrencilerin verdiği cevaplardan biri de " Dine zarar veren fen konusu yok" olduğu görülmektedir. Dine zarar veren fen konusu yok cevabının frekans değeri 52 olurken yüzdesi % 4,16 olmuştur. Lamarck'ın görüşleri öğrencilere göre dine zarar veren konulardan birisidir. Lamarck 'ın görüşleri cevabının frekansı 43 olup yüzdesi % 3,44 olarak bulunmuştur. Cinsiyet değiştirmek konusu da yine öğrencilere göre Fen Bilimleri konuları arasında yer almaktadır ve dine zarar verdiği düşünülmektedir. Cinsiyet değiştirmek cevabının frekans değerine bakıldığında frekansı 35 yüzdesi ise % 2,8 olduğu görülmektedir. Bilim adamlarının görüşleri öğrencilere göre dine zarar veren fen konularından biridir. Bilim adamlarının görüşleri cevabının frekansı 31 olurken yüzdesi % 2,48 olmuştur. GDO' lu yiyecekler konu başlığı altında "*Allah'ın yarattığı düzenin bozulması* " cevabı da dine zarar veren Fen Bilimleri konuları arasında yer almaktadır. GDO' lu yiyecekler cevabının frekansı 22, yüzdesi % 1,76 olarak hesaplanmıştır. Öğrenciler dine zarar veren konular arasında Adaptasyon, doğal seçili konularını da görmektedir. Adaptasyon, doğal seçilim cevabının frekansı 18, yüzdesi ise % 1,44 olduğu görülmektedir. Sigara, alkol, uyuşturucu konuları da dine zarar veren bir başka konu olarak belirtilmiştir. Sigara , alkol, uyuşturucu cevabının frekansı 12 olup yüzdesi % 0,96 dır. Öğrencilerin dine zarar verdiğini düşündükleri konular dan biri de dövme yaptırmak olmuştur. Dövme yaptırmak cevabının frekansı 10 yüzdesi ise % 0,8 olmuştur. Kürtaj konusunu Fen Bilimleri konuları arasında olduğunu düşünen öğrenciler bu konunun dine zarar veren konular arasında cevaplamışlardır. Kürtaj

cevabının frekansı 9 yüzdesi % 0,72 olarak tüm verilen cevaplar arasında yer almıştır. Öğrencilere göre Fen Bilimleri dersinde üreme konusunun anlatılması ve işlenmesi dine zarar veren konulardan biridir. Üreme konusunun Fen Bilimleri dersinde anlatılması ve işlenmesi cevabının frekansı 8 olurken yüzdesi % 0,6 olarak hesaplanmıştır. Tüp bebek cevabı sorulan soruya verilen bir diğer cevap olmuştur. Tüp bebek cevabının frekansı 8 olup yüzdesi % 0,64 olarak bulunmuştur. Fen Bilimleri konuları arasında yer alan kan vermek konusu da öğrencilere göre dine zarar veren bir konudur. Kan vermek konusunun frekansı 6 olurken yüzdesi % 0,48 olduğu görülmektedir. İnsanların hayvan sınıfında olarak Fen Bilimleri dersinde işlenmesi dine zarar verdiği düşünülen bir konu olmuştur. İnsanların hayvan sınıfından olması cevabının frekansı 6, yüzdesi ise % 0,48'dir. Genetik mühendisliği cevabının frekansı 6 olup yüzdesi % 0,48 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin dine zararlı olduğunu düşündükleri Fen Bilimleri konuları arasında ölümsüzlük çalışmaları, Işınlanma cevaplarını vermişlerdir. Ölümsüzlük çalışmaları, Işınlanma cevaplarının frekansları 5 olurken yüzdeleri % 0,4 olarak bulunmuştur. Lens taktırmak cevabının frekansı ise 3 yüzdesi % 0,24 olmuştur. Fen Bilimleri konuları arasında ozon tabakasının delinmesi konusu da yine dine zarar veren bir konu olarak düşünülmüş olup bu cevabın frekansı 2 olurken yüzdesi % 0,16 bulunmuştur.

Öğrencilere yapılan anket verilerinden ve öğrencilerin cevaplarından yola çıkarak öğrenciler Fen Bilimleri dersinde gördükleri bazı konuların dine zararlı olduğunu düşünmektedirler. Bu konulardan çoğu Fen Bilimleri kavramları arasında bulunmazken birçok kavramda ise öğrencilerde kavram yanılgısı olduğu düşünülebilir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde "Din Eğitiminde Fen Bilimleri Kavram ve Konularının Kullanılması"nı araştırmak amacıyla yapılan çalışmalar neticesinde elde edilen veriler ve ortaya konulan bulgular ışığında varılan sonuçlar tartışılacak ve tartışma, sonuç kısımları yer alacaktır. Ayrıca bu araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak sonraki araştırmalar için önerilere yer verilecektir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde yapılan araştırma sonucu elde edilen veriler ışığında alt problemlerle ilgili tartışma ve sonuç kısmına yer verilmiştir.

5.1.1. Birinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Din eğitiminde Din dersi öğretmenleri fen kavramlarını kullanıyor mu? Problemine ilişkin sonuçlar:

Din dersi öğretmenlerine “Din dersinde konuları anlatırken hangi derslerden yararlanıyorsunuz?” sorusu sorulduğunda Din dersi öğretmenlerinin sorulan bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 3'te sunulmuştur. Tablo 3 incelendiğinde; Din dersi öğretmenleri derslerinde işledikleri konularla ilgili olan farklı derslerden yararlanmaktadırlar: Fen Bilimleri, Biyoloji, Coğrafya, Sosyal, Türkçe, Psikoloji. Özellikle Fen Bilimleri dersinden mülakata katılan Din dersi öğretmenlerinin hepsinin yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Din dersi öğretmenlerinin Fen Bilimlerinden yararlanarak konularını anlatmalarının nedeni işledikleri din konularının Fen Bilimleri dersiyle de ilgili olduğunu ve bu sayede konuyu pekiştirdiklerini ve öğrencinin konuyu daha iyi kavradığını düşünmüş olmaları olabilir. Buradan yola çıkarak Fen Bilimleri dersinin din öğretimin de kolaylaştırıcı bir rolünün olduğu söylenebilir.

Ortaokul öğrencileriyle yapılan ankette öğrencilere "Öğretmenleriniz din dersi konularını anlatırken Fen Bilimleri ile ilgili örnekler veriyor mu?" sorusu 500 öğrenciye sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 15'te gösterilmiştir. Bu soruya 440 öğrenci (%88) "evet" derken, 60 öğrenci (%12) "hayır" demiştir. Buradan anlaşılabacağı üzere Din dersi öğretmenleri derslerinde konularını anlatırken Fen Bilimlerinden yararlandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Din dersi öğretmenleri

öğrencilerin konuyu daha iyi kavramaları, konuları pekiştirmeleri için Fen Bilimlerinden örnekler verdiği söylenebilir.

5.1.2. İkinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Din öğretiminde Fen Bilimlerinin katkısının olup olmamasına ilişkin tartışma ve sonuçlar:

Din dersi öğretmenleriyle yapılan yarı yapılandırılmış mülakatta öğretmenlere din dersinde Fen Bilimlerinden faydalanmalarının nedeni ve katkısının olup olmadığı sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 4'te gösterilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde Din dersi öğretmenlerinin; Allah'ın varlığını delillendirmek ve konuyu öğrencilerin daha iyi anlaması, için, konuyu ispatlamak, daha iyi kavraması, konuyu pekiştirmesi için, ayetleri anlattıkları zaman ilim konularında Fen Bilimleri ağır bastığından ve din ve bilimin bağdaştığını göstermek için Kur'an ayetlerini anlattıkları zaman ilim konularında Fen Bilimleri ağır bastığından fen bilgisi dersinden faydalandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Fennin dine katkısını belirlemek için öğretmenlere sorulan "Dini Anlatmada Bilim Yardımcı Oluyor mu?" Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar Tablo 7'de sunulmuştur. Din dersi öğretmenleri fen dersinin dini anlatmada çok faydasının olduğunu ve fennin de bir bilim olduğunu o yüzden Fen Bilimleri dersinin din konularını anlatmada onların işini kolaylaştırdığını ve bu yüzden Fen Bilimleri dersinden faydalandıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan yola çıkarak Fen Bilimlerinin din öğretimine katkısı olduğu sonucuna varılabilir.

Fen Bilimlerinin dine katkısının olmasının yanı sıra öğretmenlere ve öğrencilere "Din ile bilim çatışır mı?" diye sordüğümüzda öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 5'te gösterilmiştir. Din ile bilimin çatışmadığı sonucu öğretmenlerin ortak fikri olarak ortaya çıkmıştır. Aksine din ile bilimin birbirini desteklediği ve birbirleriyle bağdaştıkları ulaşılan diğer sonuçlardandır. Buradan yola çıkarak Fen Bilimlerinin dine katkısının olmasının yanı sıra aynı zamanda din ile bilimin çatışmayacağı, aksine birbirini destekleyeceği sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 15'te gösterilmiştir. Yapılan anketin 6. Sorusuna 260 öğrenci (% 52) "evet" yanıtını verirken, 240 öğrenci (% 48) "hayır" yanıtını vermiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak din "Din ile bilim çatışır mı?"

sorusuna öğrencilerin birbirine çok yakın oranlarda “evet” ve “hayır” dedikleri ortaya çıkmıştır. %52'lik oranla, çok az bir farkla öğrenciler din ile bilimin çatıştığını düşünmüşlerdir. Öğrencilerin % 48 'i ise din ile bilimin çatışmadığı kanaatindedirler. Ortaya çıkan bu sonuçlardan öğretmenlerin din ile bilimin çatışmadığı konusunda hem fikir olurken öğrencilerin ise din ile bilimin çatıştığını düşünmeleri öğretmenlerin bu konuya daha hâkim olduklarını göstermektedir.

5.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Ortaokul öğrencileriyle yapılan DDFBK anketinde öğrencilere "Öğretmenleriniz din konularını anlatırken Fen Bilimleri ile ilgili örnekler veriyor mu?" sorusu 500 öğrenciye sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 15'te gösterilmiştir. DDFBK Anketin birinci sorusu olan bu soruya 440 öğrenci (%88) "evet" derken, 60 öğrenci (%12) "hayır" demiştir. Buradan Din dersi öğretmenleri derslerinde konularını anlatırken Fen Bilimlerinden yararlandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Din dersi öğretmenlerinin öğrencilerin konuyu daha iyi kavramaları, konuları pekiştirmeleri için Fen Bilimlerinden örnekler verdiği söylenebilir. Buna ek olarak öğrencilere Din dersi öğretmenlerinin ders konusuyla ilgili fenden hangi örnekleri verdikleri sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 16'da sunulmuştur. Tablo 16'da gösterilen örneklerden de anlaşılaacağı üzere Din dersi öğretmenlerinin Fen Bilimleri dersine ait kavramları kendi derslerini anlatırken din konularıyla ilişkili olduğunu düşündükleri birçok fen kavramını örnek olarak verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Din derslerinde Fen Bilimlerinden yararlanmanın öğrencilerde nasıl bir etki oluşturduğu Din dersi öğretmenlerine sorulduğunda öğretmenlerin verdikleri cevaplar Tablo 9 'da sunulmuştur. Öğretmenler, öğrencilerin fen ve din konularının birleştğini, fen dersinin günlük hayatta kullanılabileceğini, onların konuyu daha iyi anlamasını sağladığını, verilen örneklerin öğrencilerin hoşuna gittiğini, öğrencilerin konuyu içselleştirip daha iyi kavradığını, fen dersinin kolay, anlaşılabilir, eğlenceli olduğunu fark ettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında öğrencilere “Öğretmenlerinizin din konularını anlatırken Fen Bilimlerinden örnekler vermeleri konuyu anlamanıza yardımcı oluyor mu?” diye sorulduğunda öğrencilerin cevapları Tablo15'te sunulmuştur. DDFBK anketin ikinci sorusu olan bu soruya 440 öğrenci

yan % 88 'i "evet" cevabını verirken, 60 öğrenci, % 12'si "hayır" cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlardan yola çıkarak Din dersi öğretmenlerinin dersi işlerken Fen Bilimlerinden örnekler vermelerinin öğrencilerin konuyu daha iyi kavramalarına, anlamlandırmalarına ve din dersinde işlenen konuyu içselleştirmelerine ve din ile Fen Bilimleri dersinin ortak konuları olduğu konusunda fikir birliği edinmelerine ayrıca, din ile Fen Bilimleri konuları arasında ilişki kurmalarına yardımcı olduğu sonucuna varılabilir.

5.1.4.Dördüncü alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Din ile ilişkilendirilen fen konularına ilişkin tartışma ve sonuçlar:

Öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış mülakatta ve öğrencilere uygulanan DDFBK ankette "Din ile ilişkilendirilen fen konuları nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin sorulan bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 13'te sunulmuştur. Tablo 13 incelendiğinde; Güneş sistemi, vücudumuzdaki sistemler, anne karnındaki bebeğin gelişimi, insanın yaratılışı, doğa olayları, mevsimler, hayvanlar, organların görevi, evrenin oluşumunu, gezegenler, bitkilerin yararları, madde, element, suyun oluşumu, namaz kılmak ve oruç tutmanın bedene faydaları, küresel ısınma, kaldırma kuvveti, kan vermek, organ bağıışı konularının din ile ilişkilendirilen fen konuları olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilere uygulanan ankette "Din ile ilişkilendirilen fen konuları nelerdir?" sorusu sorulmuş ve onların verdikleri cevaplar Tablo 18'de sunulmuştur. Tablo 18 incelendiğinde din ile ilişkilendirilen pek çok fen kavramı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin din ile ilişkili olarak verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında verilen cevapların birbiriyle paralel hatta birçok fen kavramının hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından aynı şekilde olduğu kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Demek oluyor ki öğretmen ve öğrenci açısından din ile ilişkili olan birçok fen konusu, kavramı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin din ile ilişkilendirdikleri birçok fen konusu olmasının neticesinde, öğrencilere "Din ile fen konuları arasında çelişkide kalırsanız fenni tercih eder misiniz?" ya da "Din ile fen konuları arasında çelişkide kalırsanız dini tercih eder misiniz?" soruları sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar Tablo 15'te sunulmuştur. Tablo 15 incelendiğinde 8. ve 9. soruların yüzde

ve frekanslarından anlaşılacağı üzere öğrencilerin din ile fen konuları arasında çelişkide kalırlarsa dini tercih edecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.5. Beşinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili sordukları sorulara ilişkin tartışma ve sonuçlar:

Öğrencilere sorulan "Din dersi öğretmenlerinize fenle ilgili sorular soruyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 15'te sunulmuştur. Tablo 15 incelendiğinde anketin 5. sorusu olan bu soruya 180 öğrenci (% 36) "evet" cevabını verirken, 320 öğrenci (% 64) "hayır" cevabını vermiştir. Elde edilen yüzde ve frekanslara dayanarak öğrencilerin din dersinde öğretmenlerine fenle ilgili pek soru sormadıkları anlaşıyor. Bunun sebebinin altında yatan nedenlerden biri de öğrencilerin Din dersi öğretmenlerinden çekinmesi ve fenle ilgili soracakları sorulara Din dersi öğretmenlerinin cevap veremeyeceklerini düşünmeleri olabilir. Buna karşın Tablo 16'te sunulan anketin 6. sorusu olan "Sorularınıza almış olduğunuz cevaplar sizin için yeterli oluyor mu?" sorusuna öğrencilerin % 72'sinin "evet" demesi 5. soruya verilen cevapla çelişiyor. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının altında yatan neden öğrencilerin çoğu kendileri Din dersi öğretmenlerine fenle ilgili soru sormasalar da arkadaşlarının sorularına öğretmenlerinin verdiği cevapların kendileri için de yeterli olduğunu düşünmeleri olabilir.

Öğrencilere Din dersi öğretmenlerine fenle alakalı hangi soruları sordukları sorulduğunda öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 17'de sunulmuştur. Tablo 17 incelendiğinde öğrencilerin din dersinde öğretmenlerine fenle ilgili pek çok soru sordukları sonucuna ulaşılmıştır. Her ne kadar anketin 5. sorusunda öğrencilerin % 64'nün Din dersi öğretmenlerine soru sormadıkları sonucuna varılmış olsa da verilen cevaplardan ve elde edilen verilerden yola çıkarak öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili birçok soru sorduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine Fen Bilimleri ile ilgili sordukları sorulara ilişkin öğrencilere "Din dersi öğretmenlerinizin fen bilgilerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu sorulduğunda öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 15'te sunulmuştur. Tablo 15 incelendiğinde anketin dördüncü sorusu olan bu soruya 310 öğrenci (% 62) "evet" cevabı verirken, 190

öğrenci (% 38) “hayır” cevabını vermiştir. Bu cevaplardan anlaşılacağı üzere öğrenciler Din dersi öğretmenlerinin ders esnasında gerek fen ile verdikleri örnekler olsun gerek öğrencilerin sordukları ya da arkadaşlarının sordukları sorulara aldıkları cevaplar olsun Din dersi öğretmenlerinin fen ile ilgili bilgilerinin yeterli olduğunu düşündükleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili sordukları sorularla alakalı olarak Din dersi öğretmenlerine öğrencilerin kendilerine fenle ilgili hangi konulardan soru sordukları sorulduğunda öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 10'da sunulmuştur. Tablo 10 incelendiğinde; anne karnındaki gelişim, temizlik, insanın oluşum aşamaları, insanın yaratılışı, organların görevi, Biyoloji, Fizik, Fen Bilgisi konuları, Güneş sistemi, evrenin oluşumu konularından öğrencilerin soru sorduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 17 ve Tablo 10 karşılaştırıldığında öğretmenlerin ve öğrencilerin verdikleri cevaplardaki paralellik ve benzerlik açıkça görülmektedir. Öğretmenlere verdikleri bu cevapların ardından kendilerini fen alanında ne kadar yeterli gördükleri sorulmuştur. Din dersi öğretmenlerinin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 11'de sunulmuştur. Tablo 11 incelendiğinde; öğretmenlerin çoğunun kendilerini yeterli görmedikleri ve bilgilerinin çoğunun ortaokul ve liseden kalma bilgileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında bazı öğretmenlerin kendilerini yetersiz gördükleri durumda fen kaynaklarına bakarak eksikliklerini giderdiği de ulaşılan sonuçlar arasındadır. Yapılan mülakat sırasında Din dersi öğretmenlerinin verdikleri bu cevaplar dikkate alınarak kendilerine "Fen ile ilgili seminer verilmesini ister misiniz ve olursa katılır mısınız?" sorusu sorulmuştur. Din dersi öğretmenlerinin bu soruya ilişkin cevapları Tablo 12'de sunulmuştur. Tablo 12 incelendiğinde; öğretmenlerin böyle bir seminer verilmesini istedikleri, faydalı olacağı ve olursa da katılabilecekleri saptanmıştır. Böylece öğretmenler, öğrencilere bilgilerini daha iyi aktarabileceklerini düşünüyor olabilirler.

5.1.6.Altıcı alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Dine zarar verdiği düşünülen fen konularına ilişkin tartışma ve sonuçlar:

Öğrencilere uygulanan ankette "Dine zarar vereceğini düşündüğünüz fen konuları var mı?" sorusu sorulduğunda öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 15'te sunulmuştur. Tablo 15 incelendiğinde yapılan DDFBK anketinin 11. sorusu olan bu soruya 200 öğrenci (% 40) "evet" cevabını verirken, 300 öğrenci (% 60) "hayır" cevabını vermiştir. Elde edilen anket sonuçları üzerine öğrencilerin çoğunluğunun fen konularının dine zarar vereceğini düşünmedikleri görülmektedir. Buna nazaran dine zarar verdiğini düşünen öğrencileri temel alarak anketin 2. bölümünde öğrencilere "Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 19'de sunulmuştur. Tablo 19 incelendiğinde; öğrenciler Fen Bilimleri dersinde gördükleri bazı konuların dine zarar verdiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Verilen cevaplar incelendiğinde anketin birinci bölümünde dine zarar veren fen konularının olmadığını düşünen öğrencilerin de bu soruya cevap verdikleri görülmektedir. Örnek olarak verilen kavramların çoğu Fen Bilimleri kavramları arasında bulunmazken birçok kavramda ise öğrencilerde hem kavram yanlışlığı hem de bilgi eksikliği olduğu bu yüzden dine zarar verdiğini sandıkları tespit edilmiştir.

Bu problemle ilişkili olarak öğrencilere " Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 15'te sunulmuştur. Tablo 15 incelendiğinde yapılan anketin 10.sorusuna 120 öğrenci (% 24) "evet" derken, 380 öğrenci (% 76) "hayır" demiştir. Verilen cevapların yüzde ve frekanslarından anlaşılabileceği üzere bilimsel gelişme olarak adlandırılan çalışmaların dine karşı bir tehdit oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış mülakatta Din dersi öğretmenlerine dine zarar verdiğini düşündükleri fen konularının neler olduğu sorulduğunda öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 14'te sunulmuştur. Tablo 14 incelendiğinde: Din dersi öğretmenleri sperm bankası, klonlama, taşıyıcı annelik, gen değişimi, DNA değişimi, evrim teorisi, süt bankası, Big-Bang, ötenazi, organ nakli, estetik, kürtaj, bombalar cevaplarını örnek olarak vermişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri örneklere bakıldığında birçok kavramın Fen Bilimleri

dersine ait olmadığı görülmektedir. Öğrencilerde tespit edilen kavram yanlışlığı durumunun Din dersi öğretmenlerinde de olduğu sonucuna varılmıştır. Big-Bang teorisinin dine zarar verdiğini düşünen Din dersi öğretmenleri burada yanlış bir düşünceye düşüyor olabilirler. Çünkü Kuran-ı Kerimde evrenin oluşumuyla bilimde dünyanın oluşumunu anlatan yani Big-Bang teorisi birbiriyle örtüşüyor olduğu düşünülebilir.

5.2. Öneriler

Din eğitimine Fen Bilimlerinin katkısını belirlemek amacıyla din eğitiminde kullanılan Fen Bilimleri kavramlarını tespit etmek için Din dersi öğretmenleriyle yapılan yarı yapılandırılmış mülakat ve öğrencilere uygulanan anket analizleri neticesinde çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler sıralanabilir:

- Öğretmenlerin din dersinde fen kavramlarından sıkça yaralandığı için Din dersi öğretmenlerine Fen Bilimleriyle ilgili kaynak sağlamada yardımcı olunabilir.
- Din dersi öğretmenlerine Fen Bilimleri dersiyle ilgili hizmet içi semineri verilebilir. Böylece hem Din dersi öğretmenlerinin fen ile ilgili bilgilerindeki eksiklikler giderilmiş olur hem de kavram yanlışlıklarının oluşumunun önüne geçilmiş olur
- Din dersi ile fen biliminin arasında tespit ettiğimiz yakın ilişkiye ders kitaplarında daha çok yer verilip vurgu yapılabilir.
- Bu çalışma din dersi öğretmenleriyle yapılmıştır. Yapılacak yeni çalışmalara öneri olarak fen bilimleri öğretmenleriyle de fen bilimleri dersinin din ile ilişkili olan kavramların ve konuların neler olduğu üzerine araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgenç, A., 2006. İslam Medeniyetinde Bilgi ve Bilim. İSAM yayınları, İstanbul.
- Akyol, T., 2010. Bilim ve Yanılgı. Doğan Kitap (7. Baskı), İstanbul.
- Altun, T., Ekiz, D., & Odabaşı, M. 2011. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları okuma güçlüklerine ilişkin nitel bir araştırma. Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty, 17.
- Arslantaş, B., 2006. İlköğretim 4. Sınıf Beden Eğitimi Dersi Futbol Temel Becerilerinin Disiplinler arası Öğretim Yaklaşımına Göre Öğretiminde Model Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan, E., 2011. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilkokullarda İzlediği İlk Öğretim Programı: 1924 İlk Mektepler Müfredat Programı. İlköğretim Online, 10(2), (717-734.)
- Aybek, B., 2001. Disiplinler arası (bütünleştirilmiş) öğretim yaklaşımı. Eğitim Araştırmaları Dergisi, 3, 1-7.
- Aydın, G. ve Balım, A.G., 2005. Yapılandırmacı yaklaşıma göre modellendirilmiş disiplinler arası uygulama: enerji konularının öğretimi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2, 145-166.
- Aydın, H., 2007. Felsefi Temelleri Işığında Yapılandırmacılık. Nobel Yayınları, Ankara.
- Aydın, M., 2002. Din Felsefesi, İzmir.
- Barnes, C. R., 1906. The contribution of science to religious education. The Biblical World, 28(5), 313-318.
- Başkurt, İ., 2008. Dengeli Bir Dünya İçin Evreni Doğru Okumak: İnsan ve Evren Üzerine İslami Bir Bakış. Uluslar arası Çevre ve Din Sempozyumu 2. Yalın Yayıncılık, 15-30, İstanbul.
- Bayraktar, M., 1992. İslam ve Ekoloji. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Behe, M. J., 2007. Darwin'in Kara Kutusu (Çev. Gürkan Bayır). Kesit Yayınları, İstanbul.
- Bilgin, B., 1988. Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi. Ankara Üniversitesi Basımevi, 275s, Ankara.

- Bilgin, B., 1981. Bilimi, E., & Eğitimi, D. Din eğitiminin genel eğitimdeki yeri. AÜİF Dergisi, C, 24, 469-484.
- Bozkurt, M., 2012. Bilim ve Kur'an'a Göre Evren ve İnsan. Özyurt Matbaacılık, Ankara.
- Cebeci, S., 1996. Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye'de Din Eğitimi. Akçağ Yay, 28 s, Ankara.
- Cerlet, E. K., 2010. Cumhuriyetten Günümüze İlkokul (ilköğretim 1. Kademe) Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programlarındaki Değişme ve Gelişmeler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Cluck, N. A., 1980. Reflections in the interdisciplinary approach to the humanities. Liberal Education, 66(1), 67-77.
- Coşkun, İ., 2010. Bilim-İman ilişkisi ve insanlığın geleceği said nursî'nin görüşleri ışığında. In International Bediüzzaman Symposium Papers in Turkey.
- Çekin, A., 2013. Bilim-Din ilişkisinin hristiyan din eğitime yansımaları ve bilimsel din eğitimi yaklaşımı. International Journal of Social Science, 6(3), 135-148.
- Çelik, A., 1999. İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve din eğitimimiz. Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (14).
- Çınar, A., 2003. Leibniz'de iman-akıl ilişkisi. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 12(1).
- Demir, O., 2008. Bir ispat-ı vacip delili olarak ekolojik denge "gaye ve nizam" delilini yeniden anlamak. Uluslar arası Çevre ve Din Sempozyumu 2. Yalın Yayıncılık, 73-84, İstanbul.
- Dutlu, D., 2010. Din Bilim İlişkisinde İndirgemecilik ve Yarattığı Sorunlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri(Kelam) Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Efil, Ş., 2004. Kur'an-Bilim ilişkisinin olabilirliği ve meşruiyeti sorunu. Ekev Akademi Dergisi, 8(21).
- Ekiz, D., 2009. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 2. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ereş, F., 2005. Türkiye' de eğitimin sosyal faydaları: Türkiye-AB karşılaştırması. Milli Eğitim Dergisi, 33,167s.

- Genç, N., 2014. Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 10. Sınıf Ders Kitabı (Editör: Selami Öğreden), Netbil Basım ve Yayıncılık A.Ş, İstanbul.
- Gülçür, K. M., 2013. Din ve Bilim münasebeti. Yeni Ümit Dini İlimler ve Kültür Dergisi, 101(1), 17 – 21
- Hançer, A. H., Şensoy, Ö. ve Yıldırım, H. İ., 2003. İlköğretimde çağdaş fen bilgisi öğretiminin önemi ve nasıl olması gerektiği üzerine bir değerlendirme. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(13), 80–88.
- Hanley, P., Bennett, J., & Ratcliffe, M. 2014. The Inter-relationship of Science and Religion: A typology of engagement. *International Journal of Science Education*, 36(7), 1210-1229.
- Haşiloğlu, M. A., 2009. Yapılandırmacı Öğrenme Kuramına Göre Tarım Kültürü Konusunda Materyal Geliştirilmesi ve Uygulanması, Doktora Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Haşiloğlu, M. A., Kocaman, S., Aydın, S., 2011. Tarım okuryazarlığı ve tarım eğitimine bir bakış. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(2), 619-629.
- İskenderoğlu, M., 2004. Ian G. Barbour'un Bilim ve Din. Usul İslam Araştırmaları Dergisi, 2, 209 - 211.
- İşler, A.Ş., 2004. Sanat Eğitiminde disiplinler arası tematik yaklaşım. Milli Eğitim Dergisi, 163, 43-54.
- Kahraman, A., 2008. Allah'ın insanlığa alternatifsiz nimeti: Su. Uluslar arası Çevre ve Din Sempozyumu 1. 15-16 Mayıs 2008, Yalın Yayıncılık, 109-118, İstanbul.
- Kaptan, F., 1999. Fen bilgisi öğretimi.
- Kayadibi, F., 2008. Çevre sorunları karşısında dinler. Uluslar arası Çevre ve Din Sempozyumu 1, Yayın Yayıncılık, 279-288, İstanbul.
- Kennedy, H., 2000. "Intellectual life in the first four centuries of Islam", *Intellectual Tradations in Islam*, ed. Farhad Daftary, The Institute of Ismaili Studies, London-Newyork.
- Keyifli, Ş., 2013. Eğitim ve din eğitimi. Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 13 (2), 103-126.
- Kırca, C., 2005. Kur'an ve Fen Bilimleri. Marifet Yayınları(5.baskı), İstanbul.

- Kline, S.J., 1995. Conceptual foundations for multidisciplinary thinking. Stanford University Pres, Stanford.
- Kop, Y., 2004. Progressivizm ve progressivizme eleştirel bir yaklaşım. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (10), 270 – 288
- Küçükparmak, A., 2015. Risale-İ Nur Perspektifinden Din-Bilim İlişkisi. Türkiye'deki Ulusal Sempozyumlar (Türkçe).
- Macit, M., 2008. Çevre ve Bilinç. Uluslar arası Çevre ve Din Sempozyumu 2. Yalın Yayıncılık, 189-192İstanbul.
- MEB, 2010a. Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- MEB, 2005. İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (6,7 ve 8.Sınıflar) Öğretim Programı. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- MEB, 2006. İlköğretim kurumları fen Bilgisi dersi öğretim programı. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- MEB, 2010. İlköğretim ve Ortaöğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı. <http://dogm.meb.gov.tr/program-.htm>
- MEB, 2010b. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4,5,6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2-3s, Ankara.
- MEB, 2012. İlköğretim Programı Fen ve Teknoloji Dersi(6-8.Sınıflar) Öğretim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Özsevgeç, T., 2007. İlköğretim 5. Sınıf Kuvvet ve Hareket Ünitesine Yönelik 5 E Modeline Göre Geliştirilen Rehber Materyallerinin Etkililiklerinin Belirlenmesi, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Parladır, S., 1996. Din Eğitimi Bilimine Giriş, İzmir.
- Rodriguez, A. J. 1997. The dangerous discourse of invisibility: A critique of the National Research Council's National Science Education Standards. Journal of Research in Science Teaching, 34(1), 19-37.
- Russell, R. J., & Wegter-McNelly, K., 2003. Science and theology. Mutual interaction. Bridging Science Religion (Ed. T. Peters, G. Bennett),19-34.

- Saka, S., 2014. Fen Ve Teknoloji Dersi İle Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki Ortak Değerlerin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Sevinç, K., 2011. Kuantum Fiziği Bağlamında Din – Bilim İlişkisi .Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Sezgin, F., 2008. İslam’da Bilim ve Teknik, (Çev. Abdurrahman Aliy). İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş yayınları, İstanbul.
- Southerland, S. A., Sinatra, G. M., & Matthews, M. R., 2001. Belief, knowledge, and science education. Educational Psychology Review, 13(4), 325-351.
- Stark, R., Iannaccone, L. R., & Finke, R., 1996. Religion, science, and rationality. The American Economic Review, 86(2), 433-437.
- Şimşek, V., 2014. İngiltere’de Devlet Okullarında Okutulan Din Eğitimi (Re) Dersi İle Türkiye’de Devlet Okullarında Okutulan Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinin (4-8) Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tarhan, N., 2012. Akıldan Kalbe Yolculuk: Bediüzzaman Modeli (1. Baskı). Nesil Matbaacılık, İstanbul.
- Terkan, F., 2007. Çatışmanın Dinamikleri, Elis Yayınları, Ankara.
- Tosun, C., 2005. Din Eğitimi Bilimine Giriş. (3. Baskı). Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Tosun, C., 2010. Din Eğitimi Bilimine Giriş. Pegem Yayınları, Ankara.
- Turna, Ö., Bolat, M., 2015. Eğitimde Disiplinler arası Yaklaşımın Kullanıldığı Tezlerin Analizi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34(1), 35-55.
- Turna, Ö., Bolat, M. ve Keskin, S., 2012. Disiplinler arası yaklaşım: müzik, fizik, matematik örneği. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresinde sunulan bildiri. 27-30 Haziran, Niğde, Türkiye.
- Türnüklü, A., 2000. Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Pegem Akademik Yayıncılık, 24, 543-559, Ankara.
- Ünal, A., 2014. İslâm Bilim İnsan ve Tarih. Işık Yayıncılık Ticaret, 284 s.

- Wuthnow, R., 1985. Science and the sacred. In philip E. Hommand, editor, the sacred in a secular age. Berkeley: university of colifornia press, 187-203
- Yalçın, P. ve Yıldırım, H., 1998. Disiplinler arası öğretim üzerine bir uygulama. Çanakkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 146-150.
- Yalnız, M., 2014. 12. Sınıf Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredatının Hikâye Yöntemi İle Anlatımı. Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Yıldırım, A., 1996. Disiplinler arası öğretim kavramı ve programlar açısından doğurduğu sonuçlar. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, 89-94.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., 2004. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Zengin, M., 2010. Yeni İlköğretim DKAB Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi. Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 12(22), 121-160.

EKLER

EK 1. Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formu

1. Dini anlatırken hangi derslerden en fazla yararlanıyorsun?
2. Neden? Fen dersinden yararlanıyorsun, dersinize ne faydası oluyor
3. Din ile bilim çatışır mı?
4. Din ile bilim çatışırsa dini mi yoksa bilimi mi esas alırsın?
5. Dini anlatmada bilim yardımcı olur mu?
6. Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görebiliyor musun?
7. Din derslerinde fen konularından yararlanmak öğrencilerde nasıl bir etki oluşturuyor?
8. Öğrenciler fenle ilgili hangi konulardan soru soruyorlar?
9. Kendinizi fen alanında, fen konularında ne kadar yeterli görüyorsunuz?
10. Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili seminer verilmesini ister misiniz ve olursa katılır mısınız?
11. Din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?
12. Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları var mı?

EK 2. Anket Formu

DİN DERSLERİNDE FEN BİLİMLERİNİN KULLANILMASI ANKETİ(1.Bölüm)

Yönerge: Lütfen aşağıdaki ifadelerden sizin fikrinizi en iyi yansıtan seçeneği işaretleyiniz. Buradaki soru maddelerinin doğru veya yanlış cevabı bulunmamakta, sadece sizin görüşlerinize ilgilanilmektedir. Yardımlarınız için teşekkür ederiz

	EVET	HAYIR
1-Öğretmenleriniz din konularını anlatırken Fen Bilimleri ile ilgili örnekler veriyor mu?		
2- Öğretmenlerinizin din konularını anlatırken Fen Bilimlerinden örnekler vermeleri konuyu anlamanıza yardımcı oluyor mu?		
3- Öğretmenlerinizin din konularını anlatırken Fen Bilimlerinden örnekler vermelerini ister misiniz?		
4- Din dersi öğretmenlerinizin fenle ilgili bilgilerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?		
5- Din dersi öğretmenlerinize fenle ilgili sorular soruyor musunuz?		
6- Sorularınıza almış olduğunuz cevaplar sizin için yeterli oluyor mu?		
7- Sizce din ile bilim çatışır mı?		
8- Din ve fen konuları arasında çelişkide kalırsanız fenni tercih eder misiniz?		
9- Din ve fen konuları arasında çelişkide kalırsanız dini tercih eder misiniz?		
10- Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görüyor musunuz?		
11- Dine zarar vereceğini düşündüğünüz fen konuları var mı?		
12- Dini Bilimsel gelişmelere karşı tehdit olarak görüyor musunuz?		
13 Fen Bilimlerinin gelişmesinde dinin katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?		

DİN DERSLERİNDE FEN BİLİMLERİNİN KULLANILMASI ANKETİ(2.Bölüm)

Yönerge: Lütfen aşağıdaki ifadelerden sizin fikrinizi en iyi yansıtan seçeneği işaretleyiniz. Buradaki soru maddelerinin doğru veya yanlış cevabı bulunmamakta, sadece sizin görüşlerinize ilgileneilmektedir. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

1-Din dersinde öğretmenleriniz ders konusu ile ilgili fenden hangi örnekleri veriyorlar?

- 1-
- 2-
- 3-.....
- 4-.....
- .

2-Öğretmenlerinize din derslerinde fenle alakalı hangi soruları yöneltiyorsunuz?

- 1-.....
- 2.....
- 3-.....
- 4-.....

3-Sizce din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?

- 1-.....
- 2-.....
- 3-.....
- 4-.....

4-Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları nelerdir?

- 1.....
- 2-.....
- 3-.....
- 4-.....

EK 3. Öğretmen Mülakatları

K1

Soru 1) Dini anlatırken hangi derslerden en fazla yararlanıyorsun?

Özellikle coğrafya dünyayı anlatırken insan vücudundan, ellerinden, ayaklarından, anne karnındaki oluşumundan bahsettiğimiz zaman onlarda da tabi fen bilgisinde yararlanıyorum ama hepsinden tüm derslerden faydalaniyorum. Mesela İslam tarihinden HZ. Muhammed'in hayatını anlatırken bir harita kullanıyorum ya da haritayı elim şeklinde yapıp Türkiye haritasını gösterip Arabistan haritasını göstererek bir şekilde onları tarihten de faydalanmasını sağlıyorum

Soru 2) Neden? Fen dersinden yararlanıyorsun ne faydası oluyor

Çünkü karşıdaki öğrenci özellikle öğretmen bu dersi anlattığı zaman önceki insanların yapmış olduğu bilim olsun ilim olsun bunların aslında dini bağdaştığını göstermek adına. Eğer ki önceki insanlardan bahsedersek İbni Sina Lokman Hazretleri, İbni Tufeyl gibi bu insanlar tamamiyle filozof olarak ne yapmışlar dini kullanarak. Dini terimleri kullanarak önceki âlimlerimizden de feyz alarak kendilerini keşfetmek yoluna girmişler bir İbni Sina mesela Allah'ı keşfetmiş olmasaydı bitkilerden yararlanmayı nasıl öğrenecekti nasıl bir ham madde ilaç çıkartacaktı, bunlar gibi mesela yeri geldiği zaman konuşulabiliyor. Kesinlikle ilim konusunda fen konuları ağırlık basıyor çünkü ben çocuklara anne karnındaki oluşumunda bahsederken beş parmağımı gösteriyorum diyorum ki çocuklar anne karnında aslında el yelpaze gibidir diyorum hücreler yavaş yavaş aşama aşama ölünce parmak aralarımız oluşmaya başlıyor. Bunlar kademe kademe gelişiyor diyorum ya da ayak parmaklarımız o şekilde anne ile çocuk arasındaki bağdaşmanın tamamiyle Kuran-ı Kerim içerisindeki ayetlerde zaten beyan edilmiştir. Ayetleri bu şekilde anlatınca ekstra bilime de kayabiliyorsun fen bilgisine özellikle kimyasal hesaplamalar, suyun oluşumu, suyun faydalarından bahsederken suyun ne kadar güzel bir Allah'ın vermiş olduğu nimetten bahsederken suyun oluşumundan bahsedebiliyorsun. hiçbir şeyin kendiliğinden oluşmadığını hepsinin tamamen bir formül ile oluştuğundan bahsederek çocuklar daha net anlıyorlar

Soru 3) Din ile bilim çatışır mı?

Kesinlikle çatışmaz, çatışmış olsa zaten İslam âlimleri asla bilimin içine girmezlerdi. İslam âlimleri eğer ki bilimin için giriyorlarsa demek ki bu din ile bilim arasında müthiş bir bağdaşma var paralellik var kesinlikle. Mesela ben bir tıp bölümünde yüksek lisans ile ilgili bir tez ödevi var coğrafya bölümünde de yüksek lisans yapan iki arkadaş ikisi birlikte birleşiyorlar aslında farklı farklı düşünüyorlar ama bir ödev var bunlar hangi yoldan öne çıkarak gidiyorlar. Bir İslam alimi demiş ki ; “ kainatı küçültsen küçültsen insan eder, insanı büyültsen büyültsen kainat eder” buradan ne çıkarılabilir düşüncesiyle tıp alimi sadece vücuttaki damarların haritasını çıkartıyor kılcal damarlar dahil, coğrafyacı olan tezini hazırlayan kişi de dünya üzerindeki nehirler dahil bütün okyanusların haritalarını çıkarıyorlar baktıkları zaman kilometre hesabında bir insanın sadece damarları dünyayı dolaşabilecek seviyeye gelebiliyor. Demek ki dinle bilim arasında kesinlikle bir çatışma yok.

Soru 4) Din ile bilim çatışırsa dini mi yoksa bilimi mi esas alırsın?

İkisi de ayrılmaz yerine göre konuşulması lazım biri eğer manevi olarak yoksunsa o manevi dolgunluğunun ancak ayetler ya da peygamber efendimizin sünnetleriyle tamamlamalıyız ya da bir insan kendisini keşfedemiyorsa bu kadar manevi boyu veriyorsa bilimden yola çıkarak insan vasfietini hayvanların vasfietinin nasıl yaratılışın anlatmamızın gerekli olduğunu düşünüyorum kesinlikle ayrışamazlar yerine göre. Çatışmadığı için esas alma durumu söz konusu değil

Soru 5) Dini anlatmada bilim yardımcı olur mu?

Kesinlikle oluyor ben öğrencilere bir şey anlattığım zaman mutlak surette hangi konudan bahsediyorsam onun üzerine tahlil ettiriyorum ya bu fenden olabiliyor ya fizikten olabiliyor ya da ne bileyim işte kimyadan olabiliyor, tarihten, coğrafyadan olabiliyor hiçbir farkı yok

Soru 6) Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görebiliyor musun?

Kesinlikle "hayır" . Eğer ki teknoloji gelişmiş olmasaydı biz Kuran-ı Kerim'i rahat bir şekilde telefonlarımızda dinleyemezdik ya da ne bileyim bunun dışında, sadece sağlam kullanmak lazım, yerine göre kullanmak lazım. Mesela televizyon kültürüm yoktur beş yıldır izlemem yani televizyon kültürüm yok diye kalkıp da bütün hayatımda teknolojiye silemem. Anneler babalar zamanında bilinçli olarak kendilerini yetiştirirlerse evlatlarını da belirli konular üzerinde, programlar üzerinde şey yapacaklar mesela tartışma programları ya da ne bileyim dini programları, dini kanalları böyle güzel eğitici dini şeyler peygamber hayatı deyim ben sana. Onun dışında farklı ilim sahibi olan yabancı uyruklu olsun ya da Türk usulü olsun hiç fark etmez bu insanların yapmış oldukları bilimler bunları göstermek için bence televizyon güzel bir unsur ama yerine göre kullanmak lazım. Bizim Türklerimizden Denizli' de yanılmıyorsam bir adam kombi üretmiş yoğunlaşmalı tarzında normal hat safhada yanan bir doğal gazda mesela aylık 250 lira geliyorsa 100 liraya indirmiş yani hem maddi anlamda külfet olmuyor hem de israfa karşı çıkıyor yine dinle bitişiyor

-Peki, tıp alanında yapılan gelişmeler?

Klonlama var "evet" ama bunu İslam âlimleri caiz görmüyor baktığınızda. Ama bir şeylerin ilerlemesi için de bir şeylerin yapılması lazım. Demek ki Mevla ol diyor ki o insanlar bunu yapıyorlar yani bir insan aklı tamam kendisinde yeter cüzi irade var ama külli irade dediğimiz mevzuda var. Emri veren de Mevla eğer ki yürü ya kulum diyorsa onun aklını çalıştırıyorsa Mevla demek ki bunun sonrasında farklı şeyler çıkacaktır ortaya daha güzel bir şeyler çıkacaktır. Hastalıkların tedavisi önceden çok mümkün müydü? Zatürreelerin mesela, ama şu anda mesela adamlar ne yaptılar ilacı keşfettiler belirli zamanlarda bebeklere uygulanıyor böylelikle bu rahatsızlıktan kurtuluyor, mesela ishal dediğimiz çocuklarda bir rahatsızlık var bununda panzehirini çıkarmışlar demek ki din ile bilim arasında bir bağdaşma var

Soru 7) Din derslerinde fen konularından yararlanmak öğrencilerde nasıl bir etki oluşturuyor?

Temizlikten bahsediyorsun önce peygamberin ne kadar temiz olduğundan bahsediyorsun, çevre duyarlılığından bahsediyorsun bu çevrenin içerisinde bulunan pislikleri insanların hem görsel olarak hem de vücudumuza girecek olan o mikroplardan ötürü sağlığınıza zarar vereceğinden bahsediyorsun. Mesela peygamber efendimiz diyor ki “ cam bardağınız çatlamışsa onunla su içmek mekruhtur” niye mekruhtur çünkü zaman aşımıyla içine giren mikroplar temizlenmiyor bu da insan vücudun zararlı değil mi? Yine fenle birleşiyor yani, neden peygamber efendimiz su içerken oturarak için diyor çünkü şundan kaynaklı; hemen orda yine fen giriyor devreye çocuklar diyorum suyu eğer yavaş yavaş içerek vücuttaki mikropları temizliyor. Öncelikle oturarak içeceksin tabi mikropları temizliyor ondan sonra bağırsaklara gidiyor ama sen direkt ayakta içtiğin zaman mikropları temizlemeden bağırsağa geçiş yapacak senin mikropların temizlenmeyecek diyorum bu sefer çocuğun gözleri fal taşı gibi açılıyor demek ki diyor fen bilgisiyle dinin birleştiği nokta vardır

Soru 8) Öğrenciler fenle ilgili hangi konulardan soru soruyorlar?

Burada hiç rastlamadım bu konu hakkında hiç soru sormuyorlar.

-Suyun anlatıyordunuz mesela mikroplarla ilgili soru soruyorlar mı?

Yok, hiç gelmedi bana ben anlattığım zaman direkt olarak inandılar diyebilirim

-Peki, öğrenciler bir fen konusunu dinle bağdaştırıp soru soruyorlar mı?

"hayır" sanırım o da kitap okumadıklarından kaynaklı birleştiremiyorlar

Soru 9) Kendinizi fen alanında, fen konularında ne kadar yeterli görüyorsunuz?

Çok değil ancak makaleleri okuyunca ya da ne bileyim bazı dergiler okuyunca bazı şeyler görebiliyorsun ona göre anlatabiliyorsun ama fen bilgisini en son lise 2’de gördüm fiziktir, kimyadır, biyolojidir falan. En son o dönemde gördüm ama öğretmenlerin vermiş oldukları bilgiler hala taze o bilgiler beynimde kaldığından çocuklara hala aktarabiliyorum ama bunun yanında ekstra bir şeyler yapıyor muyum? Arada sırada makaleler dergiler, kitaplar merak ettiğim bir şeyler

olursa fen bilgisi kitabı gözüme denk gelirse bakıyorum. Kimyasal hesaplamalar beni çok etkiler çok tedirgin eder çok merak uyandırır bende çok korkutur

Soru 10) Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili seminer verilmesini ister misiniz ve olursa katılır mısınız?

Kesinlikle isterim faydalı olur nasıl olmasın çok da güzel de olur hem de
-Din derslerinde seni geliştireceğine ya da kendi konumu anlatmada, öğrenciye konuyu anlatmada ona daha derin bilgi vermemde yardımcı olur diyebilir misiniz?

Kesinlikle hadis derslerinde sağlık üzerine olan hadisler vardır şimdi sağlık üzerine olan hadislerle fenden alacağım seminer ile bağdaştıracığım zaman en azından çok daha güzel nakil edebilirim öğrencilere bu daha sağlam olur. Mesela fıkhıta temizlikten bahsettiğim zaman teyemmümden ne bileyim gusülden ya da normal abdestten bahsettiğim zaman vücudumuzun içerisine o suyun ne kadar çok nem oranına ihtiyacı olduğu yine fenle anlaşılır diyorum ben.

Soru 11) Din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?

İnsan yaratılışı bu çok önemli çünkü çocuklar özellikle insan vücudu, yaratılışı, anne karnındaki gelişimi. Çünkü ayetlerimiz var bu ayetler ile hadisleri bu seminerde alacağımız eğitimle birleştirecek çocukların somut örnek gelecek en azından, demek ki fen aslında din birbirinden ayrılmıyormuş çatışmıyormuş diyecekler öğrenciler. Sonra ne olacak dini seven saygısı olan çocuk fenne de saygısı olmaya başlayacak yani birbiri ile bütünleştirecek.

-Fıkıh dersi mesela, ayetlerle birleşiyor

-Düşünceyle aklı söyleyebilirim mesela bazı şeylerde düşünürken fazla kurcalamamak gerek ha çok mu lazım o zaman bilime yöneleceksin bilime yöneldiğin takdirde her şeyi çok rahatlıkla keşfedebilirsin

-Bitkiler mesela bitkilerin yararını anlamak adına bazı bitkilerin insan vücuduna yararları var bu yararları peygamber efendimiz hadislerinde bahsetmiştir. Bunlardan biri çörek otudur.

-Allah'ı keşfetmek adın mesela Samanyolu galaksisinden kara delik dediğimiz bir mevzu var bazı ilim ve bilim adamları karşılaştıkları zaman derler ki kara delikte

cennetin ve cehennemin olduklarını söylerler ama o zaman yine Kuran-ı Kerim ayetleri girer devreye der ki cennet ve cehennem temsildir yani biz şu anda biz temsil olarak söyleriz ama yaratış bakımından şu an değil kâinat ne zaman yerle bir olacak işte o zaman biz ol diyince olacak diyor Mevla'mız yine oradan bağdaştırabiliriz

-Hayvanlar hangi hayvanların insanlara daha çok iletişimi kuvvetlidir mesela at çok sadık bir hayvandır köpeğe nazaran atın fizyolojisi araştırıldığı zaman at insanlara daha çok faydalıdır her noktada mesela yine bu doğrultuda peygamber efendimiz sevgi, hoşgörü ve hayvanlara olan sevgiden hadislerden çıkartıp oradan yine bağdaştırabiliriz

-Element, madde din ile ilişkilendirilebilir tabi ki de suyun oluşumu, oksijenin oluşumu mesela bir selenyum çok miniktir bunun kanseri önleyici bir madde olduğu bilim adamlarınca ortaya çıkarılmış ama bunun yanında ekstra nükleer bombası da var yapılabilir yani demek ki hepsi din ile bağdaşiyor.

-Newton kanunu elma ağaçtan düşmüş olmasaydı belki de o yer çekimi kanunu bulunmayacaktı ama yine Mevlanın ol demesiyle olmuyor mu bu? Yani Mevla ona ya kulum yürü dedi ol dedi ve onu gördü sadece uyguladı. Din ile bilim çatışıyor diyen insanların ben aklımdan şüphe ederdim tamamiyle şüphe ederim yani

-Yıldız, gezegen, güneş, ay onların oluşumu mevlamız ayetinde beyan ediyor. Güneşin dünya üzerindeki yaklaşımı kilometresi milyonlarca kilometre onlarda bir ufacık bize yakın olsaydınız yanacaktınız diyor yine ayetlerde sabit, ufacık uzak olsa soğuyacaktı donacaktınız tüm canlılar donacaktı. Yer ile gök'ün 7 günde oluşumu var yine ayetle sabit. Din ile bilim çatışamaz ki. İnsanlar kâinatın önceden dümdüz bir varlık olduğunu düşünmüşler ancak zaman aşımıyla daha sonra dünyanın yumurta şeklinde olduğunu keşfetmişler yine bunlar Kuran-ı Kerim ayetleriyle sabit. Nahl suresinde nahl ne demek? Arı demek insanlardan Fransızlar İtalyanlar sırf şu nahl suresini okuyarak helikopteri keşfetmiş adamlar bundan yol çıkarak bunu yapmışlar Fransızlar Osmanlı zamanında bizim içimize girdikleri zaman bizi bizden iyi anlamak hem bilim hem de din adına Kuran-ı Kerim mealini okuyarak kendi dillerine çevirerek Osmanlı içine girmeye çalışmışlar yani dinle bilimle bizi vurmaya çalıştılar

Soru 12) Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları var mı?

Sperm bankalarına taraftar değilim neden değilim? Kardeş olarak nitelendirilecek olan insanların bir araya gelmesi evlenebilmesi söz konusu olabilir kardeş dinen caiz olmadığı gibi bilim yine devreye giriyor doğacak çocuklar sakat olacak

-Süt bankaları insanoğlu hata yapabilir evlatlar hiçbir zaman karışmayacak diye bir kavram yok ki insanlar sütkardeşi olduğunu bilemeyecek yine sıkıntı olacak sakat çocuklar dünyaya gelecek bilimin bu noktada zararı var ama eğer bir şey bir şeyi doğruyorsa mutlak sebeple yeni şeyler gelecektir daha güzel gelecek düşüncesiyle karşı değilim

-Evrin teorisi mesela tamam adam kendi içerisinde bir hücre yaratmaya çalışmıştır saliselik bir şey yaşamış ama daha sonra kendisi de inkar etmiş kendi yaptığı durumu ve Allah'ı kabul etmiş dönüş yapmış ama bazı insanlar hala hayvandan türediğini söylüyor

K2

Soru 1) Dini anlatırken hangi derslerden en fazla yararlanıyorsun?

En çok hangi ders diye bir şey yok ders planı ve zümrelerde diğer derslerden faydalanacağı ve hangi derslerde ki konularla ilişkilendirileceği yazılır. Coğrafya, biyoloji, fen bilgisi derslerinden faydalanıyorum. İnsan vücudunun düzenli yaratılışı ve bu düzenin nereden geldiği konusunda fen dersinden yararlanıyorum. Evren, mevsimler, güneşin uzaklığı bu düzeni veren kim? Bu konuları anlatırken fenden faydalanılabilir. Gezegenleri anlatırken yine fenden faydalanırım. Psikolojiden faydalanılabilir din psikolojisi din ile alakalıdır. Dini öğrencilere anlatırken eğitim psikolojisini de bilmek lazım

Soru 2) Neden? Fen dersinden yararlanıyorsun ne faydası oluyor

Anlattığım konuyu ispat etmek için, Allah'ın varlığının delili için, evrenin düzeni yine fenle alakalıdır

Soru 3) Din ile bilim çatışır mı?

"hayır" çatışmaz eğer çatışırsa bilim yanlıştır. Din bilimsel bulguları destekler Keyf suresinde “Biz onları çevirdik” der burada yatalak olan hastaların yatarken çevrilmesi gerektiği mesajı veriliyor gerçekten de yatalak olan hastaları mutlaka yatarken çevirmek gerek

Soru 4) Din ile bilim çatışırsa dini mi yoksa bilimi mi esas alırsın?

Dini esas alırım çünkü çatışmaz çatışırsa bu hüküm noktasında çatışır eğer hüküm noktasında tercih yapmak gerekirse dini tercih ederim

Soru 5) Dini anlatmada bilim yardımcı olur mu?

"evet" olur elbette mesela Dünyanın ve evrenin var oluşunu anlatırken ya da Big Bang konusuna değinmek, oruç tutarken insan vücudunun sağlıklı olmasından yol çıkarak yine bilimsel bilgilerden faydalanırım

Soru 6) Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görebiliyor musun ?

Din ile bilim çatışmıyorsa bilimsel gelişmeleri tehdit olarak düşünmüyorum hatta dine destek olabilir diyebilirim. Tıp alanında yapılan gelişmeleri eğer kast ediyorsanız onların hem iyi olanları hem de kötü olanları var mesela hastalıkları tedavisi için bulunan ilaçlar tabi ki bunların dine karşı tehdit oluşturduğunu söylemek tabi ki yanlış olur ancak onun dışın da ahlak yönünden dine ters düşen yapılan bilimsel gelişmeler dine tehdit değil de etik olarak yanlış olur

Soru 7) Din derslerinde fen konularından yararlanmak öğrencilerde nasıl bir etki oluşturuyor?

Öğrencinin daha iyi anlamasını sağlar öğrenci konuyu daha iyi kavrar, konuyu içselleştirmesinde ve günlük hayatında kullanmasına yardım eder

Soru 8) Öğrenciler fenle ilgili hangi konulardan soru soruyorlar?

Genelde tüm konulardan soru soruyorlar tabi verdiğim örneğe bağlı olarak değişiyor tabi ki de. Şu nu diyebilirim ki biyoloji ve fizik konuları ağır basıyor kısaca fen bilgisi konularından öğrenciler daha çok soru soruyor

Soru 9) Kendinizi fen alanında, fen konularında ne kadar yeterli görüyorsunuz?

Kendimi fen alanında fazla yeterli görmüyorum eğer eksikim varsa bunu araştırıp öğrenmeye çalışırım

Soru 10)Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili seminer verilmesini ister misiniz ve olursa katılır mısınız?

İsterim tabi ki de eğer böyle bir şey olursa hem hizmet içi eğitim hem de mesleki olarak gelişim sağlar.

Soru 11) Din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?

Vücudumuzdaki sistemler. Mevsimler. Güneş sistemi. Orucun mideye faydası. İnsan vücudunun çalışması ve düzeni. Evrenin oluşumu

Soru 12) Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları var mı ?

Evrin teorisi. Klonlama

K3

Soru1) Dini anlatırken hangi derslerden en fazla yararlanıyorsun?

Fenden ve sosyalde faydalaniyorum özellikle biyoloji sanata da değiniyorum

Soru 2) Neden? Fen dersinden yaralanıyorsun ne faydası oluyor?

Allah ‘ın varlığının delillerine temellendirmek için bilimden yararlanmak zorunda kalıyorum. Allah ‘ı varlığına bilim üzerinden gidiyorum varlığının delillerine ulaşıyorum

Soru 3) Din ile bilim çatışır mı?

Asla çatışmaz çünkü bilimi de yaratan Allah tır Allahın ilim ve sıfatına ters tir. Bilgi ve bilimin kaynağı Allah tır Kuran –ı Kerim de kevnı ayetler vardır bu ayetlerle bilim ve din uyumludur

Soru 4) Din ile bilim çatışırsa dini mi yoksa bilimi mi esas alırsın ?

Çatıştığına tabi ki de dini esas alırım çünkü biliminde sahibi ilimin de kaynağı Allah olduğu için .

Soru 5) dini anlatmada bilim yardımcı olur mu?

Çok yardımcı oluyor. Mesela dediğim gibi evrendeki birçok örnekten yol çıkarak biz Allah’ın isimlerini sıfatlarını insanın yaradılışını birçok örnekler veriyoruz evrendeki kâinattaki düzen mesela Allah’ın varlığına ve birliğine götüren en temel kaynak dayanak çünkü akıl ve mantık çoğu zaman yetersiz kalıyor

Soru 6) Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görüyor musun?

Asla görmüyorum çünkü birçok hastalığın gen haritaları çıkarılıyor genler hala çözülemedi. Peygamber efendimiz bir hadisinde demiştir ki ‘hastalığı çözüm şifası olmayan hiçbir hastalık yoktur tek şifası olmayan hastalık yaşlılıktır’ demiştir ondan sonra bunun dışında hiçbir hastalık yoktur bir örnekten yola çıkacaksak ve bilimin şu an ortaya koyduğu hiçbir şeyi din tehdit olarak algılamaz ama dine rağmen dine karşı bir araştırma bir çalışma insan klonlama gibi bir şeyse onun eninde sonunda bir yerden patlak vereceğine, çözümsüz olacağına biz zaten biliyoruz bunu nerden

biliyoruz bunu Kuran-ı Kerim okuyan herkes bunun cevabını bulacaktır zaten. O ayetler aklımda değil şu an ama kevnî ayetler diye geçiyor burçlarla, yıldızlarla ilgili ayetler var zaten evrenin düzenine ait ayetler var. Şu an mesela bilim adamlarının DNA kromozomlarının üzerine yaptığı deneyleri ve çalışmaları Allah'ı Teâlâ zaten biliyor bilim adamları daha yeni çıkarıyor mesela. Somut bir örnek vermem gerekirse peygamber efendimizin 7. yy'da söylediği oturarak suyu için faydalıdır diye onlar 20. yy'da çıkardılar ki ayakta su içmenin bağırsağı tıkadığı kabızlık yaptığı ani bir şok etkisi yarattığını söylüyorlar şu an oturarak su içmenin veya banyodan sonra bacaklara soğuk su dökmenin kan dolaşımımızı hızlandırdığına dair. Bunlar 7. yy'da peygamber efendimizin ağzından Allah ' ın hikmetiyle dökülen sözlerdir ancak bilim adamları 20. yy'da bunları kanıtlamışlardır.

Soru 7) Derslerde fen bilgisine örnekler vermek öğrencilerde nasıl bir tepki oluşturuyor?

Diyorum ki siz hiçbir mevsimin atladığını görüyor musunuz ya da gece gündüz mesela birinde bir değişiklik gördünüz mü? "hayır". Her şey bir düzen içerisinde mi ? "evet" ondan sonra hiç yıldızların yere düştüğünü ya da güneşin doğmak istemiyorum dediğini hiç duydunuz mu? "hayır" bunlar bir düzen içerisinde mi? "evet" o zaman bu neyi gösteriyor? Allah 'ın varlığı ve birliği dediğim zaman şaşıyorlar mesela Allah yoktur diyor ateist karşımızda nasıl kanıtlarsınız? Çeşitli örnekler veriyorlar ama ben şöyle bir camdan bir bakın diyorum ağaçlar yerinde duruyor mu dağ yerinde mi? "evet". Mevsimler sırasıyla gidip geliyor mu? "evet" .Binaların hiç yürüdüğünü yaşadığını gördünüz mü? "hayır". Bu düzeni kim sağlıyor? Allah 'ın varlığı evrende bir kaos bir karışıklık var mı yok. Bu da Allah'ın varlığını ve birliğini delili dediğim zaman bir şaşırma oluyor, ya da insanın yaratılışı bir sperminden meydana gelmesi o Alak suresinde geçiyor. " Öğretmenim biz bir pis sudan yaratıldık derken ne demek isteniyor" diye sorulunca buna mecbur kalıyorum. Anne ve babadan olduğunu lütfen diye geçer Arapçası öyledir mealde, oradan aşama aşama bebeğin gelişim evreleri, ondan sonra embriyo olması, zigot haline gelmesi, onun sıralamasını ben bilmiyorum tam olarak. Bu gelişimi Allah 'u Teâlâ sizi zaten anne karınlarınızda merhametle büyüten Allah'tır der bebeğin

oluşumu direk fen bilgisine bağlı olan bir ayettir ve şaşıyorlar ve konuyu daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Bir spermi anlamayabilirler ama

Soru8) öğrenciler din dersinde fenle ilgili hangi soruları size soruyorlar?

Diğer gezegenler de hayat var mıdır yok mudur? Bunu soruyorlar. İnsan oluşum aşamaları ile ilgili, sperm ile ilgili soruyorlar onu işte Alak suresinde lütfе diye geçtiğinden bahsediyorum. Anne karnındaki bebeğin oluşumu mesela bu Hz. Muhammed ‘in hayatı adlı derste ikinci ünite peygamber efendimizin sağlık ile ilgili ellerinizi ayaklarınızı yıkayın dişlerinizi fırçalayın diyor ağız temizliği hatta eğer ümmetime ağır gelmeyeceğini bilseydim her vakit diş fırçalamayı emrederdim ama peygamber efendimiz ağır geleceğini tahmin ettiği için emretmiyor. Ellerin mikrop bulaştırabileceği en kirli organlarımız olduğunu temizlik ile ilgili her hadisinde bizim sağlığınıza çıkan bir kapı var kendisi çok temizdi

Soru 9) Fen alanında kendini ne kadar yeterli görüyorsun?

Vasat ya da vasatın altında yani Kuran’dan okuduğum ve okuldaki bilgilerim kadar yani vasat sizin kadar değil tabi bir öğrenci soru sorduğunda cevap verebiliyorum o da kevnî ayetler sayesinde fen bilgisi konuları kurandan öğrendiğim kadarıyla. Çünkü fen ile din koyun koyuna olduğu için verebiliyorum rahatlıkla Kuran'a borçluyum hücrenin yapısını anlatamam şimdi kuranda o yok

Öğrencinin sorduğu soruyla ne sıklıkla karşılaşıyorsun?

Eğer fennî bir konuya temas ettiysem o soruların ardı arkası kesilmiyor tam böyle onların ilgi alanı yaş hiç fark etmiyor 5.6.7.8. sınıf biri bir soru sordu mu diğerleri hemen başlıyor sormaya çünkü fen ve din çok bağlantılı ilgilerini çekiyor konu açılırsa konunun müfredatla ilişkisine bağlı

Soru10) Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili seminer verilmesini ister misiniz ve olursa katılır mısınız?

"evet" isterim. Olursa da katılırım çünkü hem benim açımdan hem öğrenciler açısından çok iyi olur, faydasını görürüz

Soru11)Din ile ilişkilendirilecek fen konuları hangileri dir?

İnsanın yaratılışı, oluşumu, Alak süresinde bariz var evrenin oluşumu, bütün âlemlerin canlı cansız bütün âlemler Kuran-ı Kerimde bir bir yer alıyor su altı su üstü yer altı yer üstü, ondan sonra toplumsal kesitler var bide peygamber kısaltalarında hikâyeler var. Yeryüzünde mümin temiz yer temiz olan ve helal olan şeylerden yedirdiğini insanların şu an domuz eti yiyen toplumlarda çaresi bulunmayan hastalıklar var o yüzden bize yasaklamıştır uzak doğuda börtü böcek yiyorlar bu insanların o hayvanların yavaş yavaş psikolojisine benzediğini Allah'u Teâlâ bildiriyor peygamberler vasıtasıyla o yüzden temiz ve helal olan şeylerden yiyin diyor. Temizlikle ilgili daha çok hadisler var ayetlerde var temizlikle ilgili. Organ bağışını diyanet şu an cevaz verdi bence bu daha önce olması gereken bir şeydi neden çünkü biz öldüğümüz zaman bedenimiz çürüyecek bir mümin bir mümini bir insanın ihtiyacını giderir, bir insanı kurtaran bütün insanlığı kurtarmış gibidir bu genel kuraldır bu genel kuraldan organ bağışı caizdir senden çıkacak olan organlar bütün insanlığı kurtarır o verdiğin insan ister günah işlesin o seni bağlamıyor. Kan verme de aynı şekilde peygamber efendimiz yılda bir kez hacamat yaptırmış zehirli kanın çıkması için ve o kanın temizlenmesi için o yılda bir kere kan bağışı yapılması gerekiyor. Hangi sureydi unuttum ama geçen gün derste işledik gemi denmez de “sizin için suyun üstünde yüzdüren” der orda gemiye gemi yapıldıktan sonra bu ayeti anlayan kimse buna mucizevî gözle bakabilir. Ya da gökte uçan araçlar bunlara yine ayetlerde dokunduruluyor. Elektrik için zannedersen su altındaki elektrik balıklarından örnek veriliyor. Allah'u Teâlâ bir şeyi daha öncesinden işaret ediyor ama insanlar sonradan keşfediyor buna en büyük örnek gemiler. Hz Nuh'a karada gemi yaptırması mesela mucizevî bir şey. Mesela onun için görevli bir melek var Mikail ondan yola çıkarak aynen kumbüs bulutlarından bahsettiğini hatırlıyorum. Yağmur, kar, dolu görevlendirilmiş melek var o yapıyor Allah'ın izniyle o yapıyor ondan bahsettiğini hatırlıyorum. Bu yağmurların bir ölçüye göre yağdığından bahsettiğini hatırlıyorum yoksa her tarafın su altında kalması lazım. Kıtaların birbirinden uzaklaşması buzulların erimesinden bahsediyoruz bu küresel ısınmadan dolayı bu neden oluyor çünkü Allah'u Teâlâ bir ayetinde diyor ki yeryüzünde fesat

çıkarmayı bozgunluk yaratmayın yeryüzünü bize emanet etmiş insanlar kirlettiği için yeryüzünü bu bizim yüzümüzden oluyor bunun suçunu hem fen bilgisinden hem dinden bize alabiliyorum neden Allah'ı Teâlâ bize uyarı göndermiş ama insanlar o uyarıya kulak asmadığı için kıtalar birbirinden ayrılıyor, buzullar eriyor, mevsimlerin dengesi değişiyor. Gezegenlerde hayat var mı diye öğrenciler soru soruyu onlar nasıl oluyor Mars ta su bulunmuş orda yaşanılır mı? Bende diyorum henüz onun araştırılması yapılıyor orda hayat olup olmadığını onu Allah bilir

Orda hayat olup olmadığını bilim adamları araştırarak. Ama Allah'u Teala bize onun cevabını bize öncede veriyor 18 000 alemin ya da bir rivayette 70 000 alemin sahibiyim ben diyor belki uzayda hayat var belki yok bunun cevabını insan olarak ama bilim insanları araştırıp var dediği zaman o zaman ayetle ilişkilendirebileceğim Allah 18 bin alemin yaratıcısıym diyor ama hayat var diye bir şey diyor mu demiyor mu zaten ben hayatın kaynağıym diyor belki verdi belki vermedim bunu sen bilemezsin

Soru12)Dine zarar verdiğini düşündüğün fen konuları hangileri dir?

İnsan klonlama kesinlikle tanrıdan rol çalmadır. Ötenazi kesinlikle haramdır onun son nefesine kadar hayatının sahibi Allah tır bugün gelişmemiş orta Amerika ülkelerinde bile uygulanmıyor ötenazi için kapının aralanmasını istiyor bilim adamları ama bizim dinimizce caiz değil biz fişini çekemeyiz insanın Allah öl derse ölecek. Taşıyıcı anne. Sperm bankası veledi zina hükmünde olduğu için dinin sıcak bakacağı bir şey değil çünkü veda hutbesinde peygamber efendimiz “çocuk kimin yatağında doğarsa çocuk onundur “der o çocuğun yarın o bir gün babası veya kardeşiyle evlenme riski var. Gen değişimi DNA değişimi bu da yeryüzünde fesat çıkarmayla aynı paralelde bir ayet. GDO lu yiyecekler bu da kesinlikle doğru değil. Bombalar. Estetik. Kürtaj olabilir. Big Bang Teorisi Kuran-ı Kerimde bir patlamadan söz eder bu teoriyi insanlar sonrada buldu sonra Allah aşama aşama yapıyor bitkileri, hayvanları en son insanları yaratıyor her şeyi insana hazır hale getiriyor. Yani insanın doğasıyla fitratıyla ters düşen her şey dine ters düşer bilime ters düşmüyor ama insanın doğasıyla fitratıyla ters düşen her şey dine terstir ama bu bilimle dinin çatıştığı anlamına gelmez uygun olsaydı çatışmazdı.

K4

Soru 1) Dini anlatırken hangi derslerden en fazla yararlanıyorsun?

Fen ve Türkçe dersinden yararlanıyorum. Fen dersiyle alakalı 5.sınıflarda insanın yaratılışı, evrenin yaratılışı konusundan yararlanıyorum çocuklara bu konuyu anlatırken yaratılış konusuna dayanıyor. 6.ve 7. sınıflarda hareket, beden ve fiziki hareketlerine namazla birlikte yok olacağın değiniyorum.7. sınıflarda orucun mideyi çalıştırması iyileştirmesi mide hastalıklarına iyi geldiğinden bahsediyorum obezite yine oruçla alakalı

Soru 2) Neden? Fen dersinden yararlanıyorsun ne faydası oluyor?

Hem konuyu pekiştirmek hem de ibadetleri Allah için değil kendimiz için yapıyoruz öğrencilerde bu dersi gördükleri hem de yaşadıkları için anlamaları daha kolay oluyor. Fen dersinden yararlanıyorum çünkü bazı konular doğrudan insanın yaratılışı, insanın organları ve işlemlerini ayrıca organlar arasındaki uyumu ele aldığı için fen gereklidir. İnsanı yaratan yüce Allah hiçbir şeyi gereksiz yaratmamıştır doğanın uyumuna uygun olarak her bir şeyin kendi görevini yaptığını ve bunu da fen dersi ile analiz ederek öğrencilere daha sağlıklı anlatıyorum. Öğrencinin ise fen dersinden aldığı bilgileri din dersi ile karşılaştırdığında daha sağlıklı olarak bilgilendiğini düşünüyorum

Soru 3) Din ile bilim çatışır mı?

Fikrimce çatışmaz çünkü Hadislere baktığımda “Kim ilim öğrenme için yola çıkarsa dönünceye kadar Allah yolundadır”, “İlim müminin yitik malıdır nerde bulursa alsın” vb. Ayrıca Einstein'a göre “Dinsiz ilim kör, ilimsiz din topaldır” sözüne baktığımızda da ilimin din ile iç içe olduğunu görebiliyoruz. Kuran-ı Kerim’e baktığımızda ise her şeyin yerli yerinde ve bir düzene intizama göre yaratıldığını görürüz bunun için ilim zaten Kuran-ı Kerim’de önceden açıklamıştır. Günümüzde ortaya çıkmaktadır

Soru 4) Din ile bilim çatışırsa dini mi yoksa bilimi mi esas alırsın?

Çatışmaz öyle bir şey olursa şayet Müslüman toplumlar dini esas almalı İslam dini akıl ve mantığa öne verir. Ancak akıl ve mantığında bir sınırı vardır. Dinimizde öncelikli olarak Kuran, sünnet, icma ve kıyas öncelikli kaynağımızdır. Peygamber

döneminde bile Kuran-ı Kerim de yer almayan bilgileri bile sünnet, icma ve kıyas sayesinde sahabeler tartışmıştır

Soru 5) Dini anlatmada bilim yardımcı olur mu?

Yardımcı olur çünkü fen dersi bir bilimdir o yüzden fenden yararlanmak ayrıca ilime başvurmak anlamına gelebilir. Bilim gelişirken değişik sorular oluşuyor bunlara cevap vermek için bilimi kullanmak gerekir. Yaratılış hikmet konusunda mesela. Evrendeki düzen konusunu işlerken insan organlarının bir bütün olarak çalışma düzeni vardır. Evrende var olan bütün nesneleri varlıkların birbiriyle uyum içinde hayatını devamını sağladığını hiçbir nesnenin ya da varlığın gereksiz olmadığını bütün varlıkların kendi görevlerini yerine getirdiğini bir çatışmazlık olmadığını görüyoruz. Gece gündüzün birbirini takip etmesi, mevsimlerin değişmesi, güneşin zamanında doğup batması her gün aynı düzen içinde aynı hareket etmesi bir yaratıcının göstergesidir. Bununla alakalı olarak vücudumuzdaki bütün organların da aynı düzen için beynimizin verdiği emirle hareket etmesi örnek verilebilir

Soru 6) Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görebiliyor musun?

"hayır" görmüyorum çünkü ilim ile din ters düşmez. Allah evreni yaratırken bunun öncesi ve sonrasının hesabını yaparak yaratmıştır. İnsan kendi kaderini yazar insan ne kadar bilimde ilerlerse ilerlesin sonuçta dinin bir açıklaması olacaktır hatta bu konuda Kuran-ı Kerim in bize verdiği bilgilere bakarak bilimin geride olduğunu düşünebiliriz. Öncesinde uzaktan biriyle ses dalgasıyla konuşmak gerçekçi olmayabilirdi ama günümüzde hem kişiyle konuşup hem de oradaki durumu görebiliyoruz

Soru 7) Din derslerinde fen konularından yararlanmak öğrencilerde nasıl bir etki oluşturuyor?

Öğrencinin hoşuna gidiyor dersi örneklerle açıklayabiliyor. Fen dersi onların hayatında kolaylayıcı oluyor fen dersindeki konuların dini boyutunu anlayabiliyor. Kendi yaşadıkları bir örnekten dersi anlattığımda bir nevi uygulamalı olarak gördüklerinden bu daha da gerçekçi oluyor ve hafıza da kalıcı oluyor

Soru 8) Öğrenciler fenle ilgili hangi konulardan soru soruyorlar?

Genelde biyoloji konularından soruyorlar doğumdan ölüme kadar insanın nasıl oluştuğu, evreleri, insanın yaratılışı, insan organlarının görevleri, çocuğun anne karnındaki gelişim evreleri, nasıl yaşadığı vs.

Soru 9) Kendinizi fen alanında, fen konularında ne kadar yeterli görüyorsunuz?

Konulara bağlı olarak aralıklı. Kendimi o konularda yeterli görüyorum bazen öğrencileri fen dersinde öğrendiklerinden de faydalanabiliyorum. Kendimi yetersiz gördüğüm zaman fen kaynaklarına bakıp bilgi edinirim bu şekilde bilgi edinmiş olurum iyi ki de yapmışım derim

Soru 10) Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili seminer verilmesini ister misiniz ve olursa katılır mısınız?

İsterim faydalı olur ama katılmam

Soru 11) Din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?

Çocuğun gelişimi. Organların görevleri. Cinsiyet oluşumu. Beynimizin organları yönetmesi. Midemizin çalışması oruç konusunda. Her organımızın belli bir görevi olması. Ayakta su içmenin hem sağlık bakımından hem dini açıdan. Namazın kılınışı beden hareketlerine girmesi, organların aynı anda hareket etmesi aynı anda ibadet etmiş olur

Soru 12) Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları var mı?

Dinin uygun görmediği ve insanların yararına olacaktan çok zarar verebilecek olaylar olabilir. Organ nakli. Sperm bankası. Taşıyıcı annelik. Süt bankaları. Gen değişimi

K5

Soru 1) Dini anlatırken hangi derslerden en fazla yararlanıyorsun?

Fen Bilgisi ve Coğrafya dersinden yararlanıyorum mesela Evren düzenini anlatırken fen ve Coğrafyadan yararlandım. Suyun oluşumundan bahsederken oksijen atomunun bir tane fazla olursa ne olacağından ya da karbon dioksit molekülünden yine aynı şekilde bahsediyorum

Soru 2) Neden? Fen dersinden yararlanıyorsun ne faydası oluyor?

Daha iyi anlamaları için, seviyeye inmek diğer derslerdeki bilgilerle pekiştirmek için fen dersinden faydalanıyorum. İhlâs suresinde anlatır. Bir kral örneğinin verilmesi ve bu kralın varlığıyla kargaşanın önlendiğinden bahsediyorum

Soru 3) Din ile bilim çatışır mı?

Çatışmaz birbirini destekler. Dünyanın eğik olmasının bunu hikmet olarak anlattığımda ya da sistemde olan her şeyin din ile çatışmadığını Kuran da bütün bilimlerin var olduğunu kesin olarak söyleyebilirim. Dünyanın eğiminden dolayı güneş ışınlarının gelme açısıyla yaşayabildiğimizi söyleyebilirim yani din ile bilim çatışmaz aslında

Soru 4) Din ile bilim çatışırsa dini mi yoksa bilimi mi esas alırsın?

Bana kalırsa dini esas alırım

Soru 5) Dini anlatmada bilim yardımcı olur mu?

Çok olur hatta fazlasıyla dini konuları çocuğa anlatmak için ayet anlatırken muhatabın seviyesine inebilmek için somut bir şekilde kavratılabilmek için yardımcı olur. Alak suresinde ki ayette insanın yaratılışının anlatılmasında bilimsel olarak da Fen Bilimlerinden faydalandım. Zigot mesela bu dinde lutfeye diye geçer bunu da anlatırken yine fen bilgisinden faydalandım

Soru 6) Bilimsel gelişmeleri dine karşı tehdit olarak görebiliyor musun?

Bilimsel gelişme dine tehdit olduğunun düşünmüyorum. Allah insanın bilgisini sınırlandırıdığı için bir yere kadar gelişecektir sonuç bulamayınca yine dine

yönelecektir. İnsanın ölümü kabul etmesi, ahret inancıyla ancak kabullenebiliniyor insan psikolojisi ancak bu şekilde kabul eder. Sperm bankası, klonlama, genetik kodlamanın karışması, hayâ konusunda bir tehdit oluşturur soyların karışması bakımından. Evrim konusunda bir saptırmadır,dünyanın oluşumu dini olarak bir suyla başlar denir buradaki suyun acaba evrim teorisinde bahsedilen yaşamın ilk olarak suda başladığından mıdır acaba .

Soru 7) Din derslerinde fen konularından yararlanmak öğrencilerde nasıl bir etki oluşturuyor?

Daha önceden duydukları için Oksijen, Karbondioksit'i yorumlamada hikmetin farkına varıyor. Çekirdeğin yerdeki suyla toprakla birleşip yeniden meyveye dönüşmesinin hem bilimle hem de dinle bağdaştığını anlıyor. Fen dersinden örnekler vermek bu öğrencinin hoşuna gidiyor çünkü fani sadece sınava girmek için değil aslında bizim hayatımızla çok alakalı olduğunu fark ediyor. Fen dersinin anlaşılabilir, eğlenceli bir ders olduğunun farkına varıyor biz bunu fen dersinde görmüştük, duymuştuk, bu kolay bir şeymiş deyip anlaşılabilir olduğunu farkına varıyor

Soru 8) Öğrenciler fenle ilgili hangi konulardan soru soruyorlar?

"evet" soruyorlar. Evrenin oluşumu, insanın yaratılışı, insanda organların ve vücudunun çalışmasını merak ediyorlar. Organların yerinin farklı olması durumunda ne olurdu? Nasıl olurdu? Temizlik konusundan, beden, çevre, dış temizliği işlendiğinde fenle ilgili olduğunu görüp birçok sorular soruyorlar ve bütün bunların aynı zamanda sünnet olduğunu anlıyorlar

Soru 9)Kendinizi fen alanında, fen konularında ne kadar yeterli görüyorsunuz?

Pek de yeterli görmüyorum sizin kadar fen konularına hâkim değilim. Öğrencilere eksik bilgi vermemek için fen ile ilgili konulara bakarım, işte hangi gaz da bir atom fazla olursa zehirleyici olur ya da faydalı ve şifalıdır

Soru 10) Din dersi öğretmenlerine fen ile ilgili seminer verilmesini ister misiniz ve olursa katılır mısınız?

Katılırim böyle bir seminerin verilmesi çok faydalı, güzel olur çünkü ben zaten dersimde fen bilgisinden faydalandığım için dine paralel olarak hem dini destekleyici hem fani destekleyici seminerin olması iki ders için de faydalı olacağını düşünüyorum. Çocuklar açısından da mesela ben zigot embriyodan bahsederken kendimden emin bir şekilde anlatamıyorum çünkü sırasını tam olarak sizin kadar iyi bilmediğim için insan doğumundan dediğimiz gibi hücre oluşumundan falan derste duysa eğer kendiside rahat bir şekilde anlıyor bazen evrenin oluşumunda yine bir tane tohumdan ağaç çıktığını meyveye dönüştüğünü meyveni içinden tekrar tohumun oluştuğunu bir döngünün olduğunu hepsini derslerde işliyoruz dediğim gibi bir seminer olsa bunları daha kesin bilgilerle verebiliriz

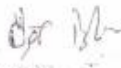
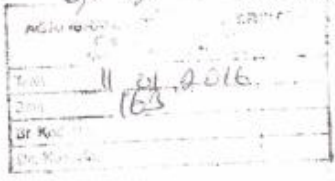
Soru 11) Din ile ilişkilendirilecek fen konuları nelerdir?

İnsan anatomisi, çevre, temizlik, insanın yaratılışı, evrendeki düzen, doğadaki olaylar, vücudun yapısı, vücudumuzdaki sistemlerin düzen içinde çalışması ya da hepsinin kendi vazifesinin yaptığını insanın vazifesinin de kulluk olduğunu söyleyerek bağlantı kurabiliriz. Haram lokmanın sindirim sistemine zararı ya da çok yemek yemenin sindirim sistemine zarar verdiği ve haram olduğu söylenebilir. Gezegenler güneş ay ilişkilendirilebilir çocukla icatları bulunması bize faydalı sorular orda karışıyor

Soru 12) Dine zarar verdiğini düşündüğünüz fen konuları var mı?

Sperm bankası, klonlama, DNA değişimi, Big-Bang teorisi, taşıyıcı annelik dinende yanlış, insanın kendi içinde taşıdığı çocuğun kendisinin olması gerekir bu dinende ters

EK 4. İzin Belgesi

	T.C. AĞRI VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü	
Sayı : 68513552-100-E.158910 Konu: Tez Çalışması ve Anket Çalışması İzin Onayı (Selma EMİNOĞLU)		Susay Gökmen
İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)		
İlgi : a) 24.12.2015 tarih ve E.20520- 28814003-302.08.01/E.20267 sayılı yazınız. b) Valilik makamından alınan 05.01.2015 tarih ve 68513552/100-E.63146 sayılı onay.		
Üniversitenizin, Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Selma EMİNOĞLU'nun "Din Eğitiminde Fen Bilgisi Kavramlarının Kullanılması" konulu yüksek lisans tezi çalışmasını ve anket uygulamasını "Ağrı İmam Hatip Ortaokulu, Alpaslan Ortaokulu ve 75. Yıl Ortaokulunda" yapmasının uygun olduğu ile ilgili Valilik makamından alınan ilgi (b) onay ilişikte gönderilmiştir.		
Bilgilerinize rica ederim.		
Sedat İNCİ Vali Yardımcısı Vali V.		
Eki : İlgi (b) onay		
Metin KAYA Müdür		07-01-16
AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ Kağızman Cad. Ağrı http://agri.meb.gov.tr egitimogretim04@meb.gov.tr		Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef) Tel : (0472) 280 94 37 Faks: (0472) 280 94 50

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f122-6967-3064-a556-3d49 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.63146

05/01/2016

Konu: Tez Çalışması ve Anket Çalışması İzni
(Selma EMİNOĞLU)

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : İbrahim Çeçen Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 24.12.2015 tarih ve E.20520- 28814003-302.08.01/E.20267 sayılı yazısı.

İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi **Selma EMİNOĞLU'nun "Din Eğitiminde Fen Bilgisi Kavramlarının Kullanılması"** konulu yüksek lisans tezi çalışmasını ve anket uygulaması ilgi yazı bildirilmiştir.

İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Selma EMİNOĞLU'nun **"Din Eğitiminde Fen Bilgisi Kavramlarının Kullanılması"** konulu yüksek lisans tezi çalışmasını ve anket uygulaması **"Ağrı İmam Hatip Ortaokulu, Alpaslan Ortaokulu ve 75. Yıl Ortaokulunda"** eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ve yapmış olduğu çalışmalarının sonunda hazırlamış olduğu bilgi ve belgelerinden, yazılı veya dijital ortamda hazırlayıp bir suretini müdürlüğümüze vermesi koşulu ile yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hatem DURSUN
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
05/01/2016

Sedat İNCİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi Yazı ve Ekleri

Metin KAYA

EK 5. İntihal Raporu

yüksek lisans

Yazar Selma Eminoğlu

DOSYA	SELMA_EM_NO_LU_TEZ.DOCX (1.18M)		
GÖNDERİLDİĞİ ZAMAN	17-KAS-2016 03:03PM	KELİME SAYISI	31299
GÖNDERİM NUMARASI	738859029	KARAKTER SAYISI	211299

yüksek lisans

ORIJINALLIK RAPORU

% 11	% 11	% 5	% 5
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
2	acikerisim.deu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
4	www.zgefdergi.com İnternet Kaynağı	% 1
5	www.scribd.com İnternet Kaynağı	% 1
6	www.agri.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
7	acikarsiv.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
8	Submitted to TechKnowledge Turkey Öğrenci Ödevi	<% 1
9	BACANAK, Ahmet. "Fen ve teknoloji dersinin öğrencilerde girişimcilik becerisinin gelişimine etkisi üzerine öğretmen görüşleri", İletişim	<% 1

Hizmetleri, 2013.

Yayın

10	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
11	library.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
12	curricula-depot.gei.de İnternet Kaynağı	<% 1
13	sosyaldergi.usak.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
14	sci.waikato.ac.nz İnternet Kaynağı	<% 1
15	www.mehmetbozkurt.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
16	earsiv.atauni.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
17	tr.wikipedia.org İnternet Kaynağı	<% 1
18	ejercongress.org İnternet Kaynağı	<% 1
19	ktp.isam.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
20	Submitted to Kafkas Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
21	akreportal.net İnternet Kaynağı	<% 1

22	www.academia.edu İnternet Kaynağı	<% 1
23	tsadergisi.org İnternet Kaynağı	<% 1
24	www.dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
25	www.jasstudies.com İnternet Kaynağı	<% 1
26	www.evreninvarolusu.com İnternet Kaynağı	<% 1
27	narst.org İnternet Kaynağı	<% 1
28	www.efdergi.ibu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
29	pauegitimdergi.pau.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
30	Submitted to Texas A&M International University Öğrenci Ödevi	<% 1
31	www.kenandabirkuyu.org İnternet Kaynağı	<% 1
32	eprints.sdu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
33	adumilas.adu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1

34	www.befjournal.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
35	media.proquest.com İnternet Kaynağı	<% 1
36	anadiliegitimi.com İnternet Kaynağı	<% 1
37	bilgelerzirvesi.org İnternet Kaynağı	<% 1
38	www.turkishstudies.net İnternet Kaynağı	<% 1
39	193.255.206.126 İnternet Kaynağı	<% 1
40	www.toplumbilimleridergisi.org İnternet Kaynağı	<% 1
41	jee.erciyes.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
42	kongre.nigde.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
43	Submitted to Purdue University Öğrenci Ödevi	<% 1
44	dhgm.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
45	www.sbe.hitit.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
46	handrionurhan.wordpress.com	

	İnternet Kaynağı	<% 1
47	hozmen.ktu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
48	www.jret.org İnternet Kaynağı	<% 1
49	www.yeniasya.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
50	Submitted to UC, Boulder Öğrenci Ödevi	<% 1
51	Submitted to Leeds Trinity and All Saints Öğrenci Ödevi	<% 1
52	acikerisim.dicle.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
53	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
54	Submitted to Canakkale Onsekiz Mart University Öğrenci Ödevi	<% 1
55	Submitted to Cumhuriyet University Öğrenci Ödevi	<% 1
56	ebitik.azerblog.com İnternet Kaynağı	<% 1
57	KILIÇ, Abdurrahman and AKTAN, Osman. "İlköğretim Okulları İçin Tavsiye Edilen 100	<% 1

Temel Eserde Vurgulanan Değerler",
İlköğretim Online, 2015.

Yayın

58	Submitted to Gaziosmanpasa Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
59	acikerisim.lib.comu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
60	es.scribd.com İnternet Kaynağı	<% 1
61	ikrarhaber.net İnternet Kaynağı	<% 1
62	SEVGİ, Orhan. "ECOLOGY TERİMİNİN TÜRKÇE KARŞILIKLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME", Eurasscience Journals, 2015. Yayın	<% 1
63	Submitted to Balıkesir Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
64	mustafaonder.wordpress.com İnternet Kaynağı	<% 1
65	ZENGİN, Mahmut. "Temele alınan yaklaşım/lar bağlamında yeni ilköğretim DKAB öğretim programı", TUBITAK, 2010. Yayın	<% 1
66	usos2016.com İnternet Kaynağı	<% 1

www.cerkezkoycumhuriyet.k12.tr

67	İnternet Kaynağı	<% 1
68	Springer Proceedings in Complexity, 2014. Yayın	<% 1
69	www.degisti.com İnternet Kaynağı	<% 1
70	www.asosindex.com İnternet Kaynağı	<% 1
71	efdergi.yyu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
72	fikribeyan.net İnternet Kaynağı	<% 1
73	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	<% 1
74	HAŞILOĞLU, Mehmet Akif, KOCAMAN, Sinan and AYDIN, Süleyman. "Tarım okuryazarlığı ve tarım eğitimine bir bakış", Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2011. Yayın	<% 1
75	Altun, Taner; Ekiz, Durmuş and Odabaşı, Merve. "SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIFLARINDA KARŞILAŞTIKLARI OKUMA GÜÇLÜKLERİNE İLİŞKİN NİTEL BİR ARAŞTIRMA", Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty, 2011. Yayın	<% 1

ALINTILARI ÇIKART
BİBLİYOGRAFYAYI
ÇIKART

KAPAT
ÜZERİNDE

EŞLEŞMELERİ ÇIKAR < 1 WORDS

ÖZGEÇMİŞ

20. 11. 1984 tarihinde Ağrı'da doğdu. 1996 yılında Şehit Hikmet Koman İlkokulu'nu, 2003 yılında Ağrı Anadolu Lisesi'ni bitirdi. 2003 yılında Atatürk Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği programında yüksek öğrenimine başladı. 2007 yılında bu bölümden mezun oldu. 2010 yılında Ağrı İli Merkez Şeref Saraçoğlu İlköğretim Okulu'na Fen Bilgisi Öğretmeni olarak atandı. Şu an Ağrı İmam Hatip Ortaokulun' da görev yapmaktadır. 2014 yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İlköğretim Ana Bilim dalında yüksek lisansa başladı.

